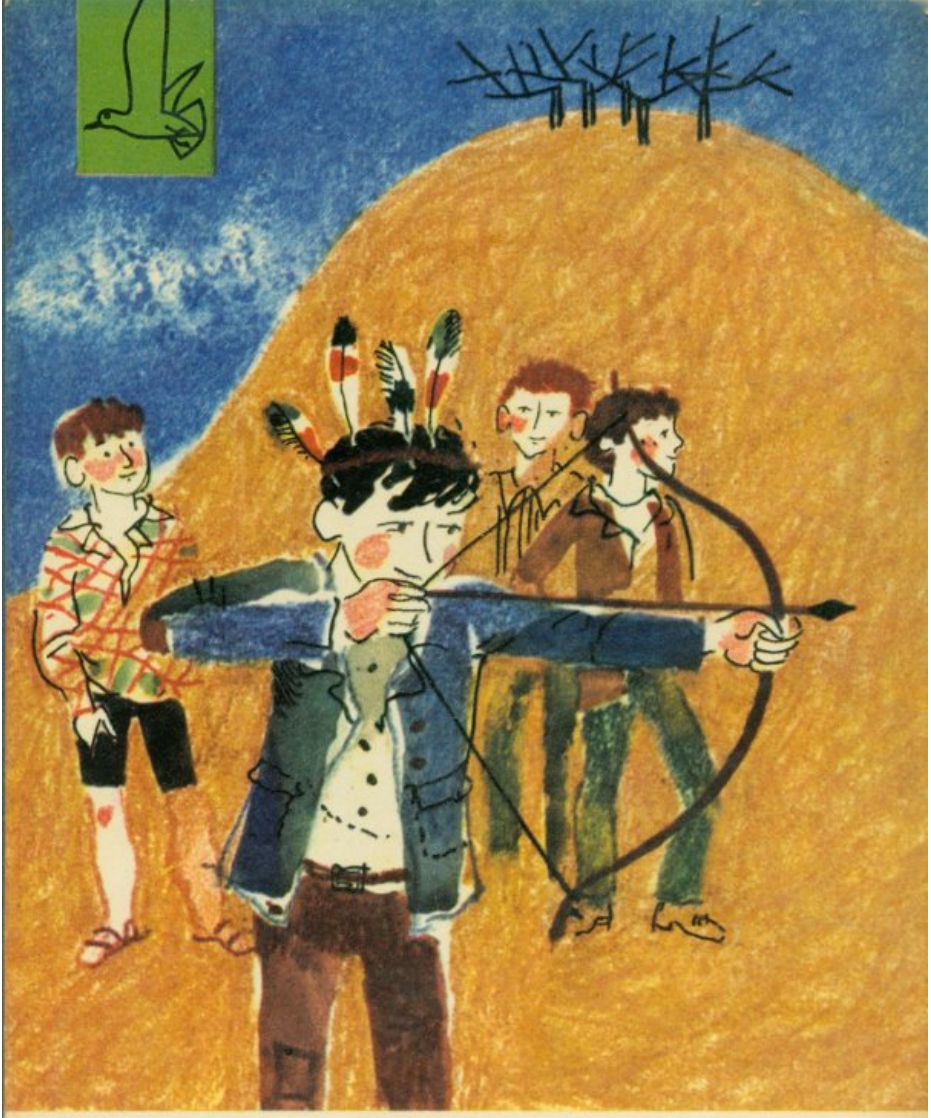

KISS DÉNES

Kányadombi indiánok

Sirály Könyvek

Szerkeszti: T. Aszódi Éva

Móra Könyvkiadó • Budapest, 1970

Kiss Dénes

Kányadombi indiánok

regény

Móra Könyvkiadó • Budapest, 1970

Gaál Éva rajzaival

© Kiss Dénes, 1970

Tartalomjegyzék

1. Gyulus felrobban

I.

II.

III.

2. Lidérces éjszaka

I.

II.

3. Az őrs katonás dolog!

I.

II.

III.

IV.

V.

4. Winnetou nyomot fog

I.

II.

III.

5. Nyíl, íj, szekerce...

I.

II.

III.

IV.

6. Rettegések és fogvacogások

I.

II.

III.

IV.

7. Az utolsó mohikán

I.

II.

1. Gyulus felrobban

I.

Áttetsző ősz végi nap volt. Az öreg temetőben indiánháború készülődött. Már két csapatra oszlottunk, Martin Laciék el is indultak a bozótok közti titkos ösvényeken, hogy megkeressék sátraikat, búvóhelyeiket, amikor Sabján halkan felkiáltott:

– Nézzétek! Ott van Gyulus! – és olyan erősen markolta meg a karomat, hogy sziszegnem kellett. Ez a dolog elég izgalmasnak mutatkozott, pedig akkor még egyáltalán nem sejtettem, hogy aznapra nem ez lesz a legnagyobb izgalom.

– Gyulus? – hitetlenkedtem, és gyanakodva fürkésztem Sabján arcát, miféle szamárság ez? De úgy látszott, igazat mond. Fölemelkedtem a száraz, helyenkint embermagasságú fűben. A fiúk is nézelődtek, fejek billentek elő a régi sírkövek mögül, az elvadult bokrok közül, mert mondom, Gyulus jövetele nem mindennapi esemény volt. Úgy még sosem jelent meg sehol, hogy valami emlékezetes dolog ne történjen, ami aztán az ellenőrzőkönyvekben is nyomot hagyott. Csak tudnám, miért volt ilyen? Nemrég került a faluba, talán tavaly? De nem is találta a helyét, az bizonyos.

– Ez meg honnét tudta, hogy itt vagyunk? – suttogta Sabján.

– Nem tudom – sziszegtem. Mérges lettem. Minek jön ide? Indiánháborút akartunk rendezni, de akárhogyan terveztük, nem az lett. Nem is lehetett, mert Hoccinak, Sabjánnak és Böröcznek hiába magyaráztuk Martin Lacival, hogy az indiánoknak nem volt sisakjuk. Ők ugyanis háborús lövészárkokban bóklásztak valahol és találtak három sisakot. Kitisztították, és le nem vették volna a fejükről semmi pénzért. Mondtuk, hogy az indiánok legfeljebb sastollat tűztek a hajukba, de csak a főnökök, sisakot semmiképpen sem hordtak. Hiába beszéltünk. Ők ilyen indiánok. Maiak. Szölke pontosabban is megmagyarázta.

– Moder indiánok vagyunk – mondta, a „modern" szó végéről elfelejtve az „n" betűt, és egy megtépázott libatollat tűzött a sisak tetejébe, mert az övé lyukas volt. Ilyen és hasonló viták miatt húzódott el a csata megkezdése, de most már úgysem lesz belőle semmi. A sisakokat végül ugyan letették, mindegyikük külön-külön elment és elrejtette a magáét nagy rábeszélésre, de hiába. Gyulus jelenléte megváltoztatta a haditerveket.

Az öregtemető valóságos dzsungel volt és a mi, senki által sem háborgatott birodalmunk. Különössé tette ezt a nagy, bozótos, akácos, szomorúfűzfás terepet az, hogy itt-ott embermagasságú és még nagyobb ép és csorba sírkövek fehérlettek a már megszürkült, levéltelen ágak között. Olyan volt, mint valami ősi város romjai a dzsungelben. Hány ilyenről olvastam már! A sírok dombja csak-

nem mindenütt egyenlő volt a földdel, itt-ott néhány robbanás vágta gödör, de azokat is benőtte a fű. Mondom, e terület csöndjét, pocokjait, siklóit és madárfészkeit rajtunk kívül senki sem háborgathatta. Bár a múlt nyáron az őrs megfogadta, hogy nem szedjük ki az öreg fák odvaiból a kisbaglyokat sem, inkább vigyázunk rájuk, és jaj annak a srácnak, aki hozzányúl! Mondhatom, lassan ez izgalmasabb dolog lett, mint a fészekszedés. Nemegyszer lélegzetünket visszafojtva lestük, hogy röptetik fiókáikat a madarak.

Mi a csudát csináljunk most? Elég későre járt, vagyis inkább korán sötétedett. Már haza kellett volna menni. Öreganyám is bizonyosan megjött a szőlőből, és nagyapám a lelkemre kötötte, hogy előbb érkezzek haza, mert ha nem, többet nem engedhet el. A mindenit! – gondoltam. – Pedig most aztán igazán nem mehetek el, azt hinnék, hogy megfutamodom Gyulus elől. Azt már nem!

– Te! – Sabján birizgálta a karom.

– Mit akarsz?

– Jól meg kell verni! – ajánlotta kurtán.

– Szamárság!... Verd meg egyedül, sokan vagyunk.

Én nem féltem Gyulustól jobban, mint a többiek. Mert azért mindegyikünk tartott tőle egy kicsit. Nem véletlen, sose lehetett tudni, hogy a következő pillanatban mi jut eszébe, mit csinál. Ezen a délután is olyan dolog történt, ami emlékezetes marad. Mégis előrebocsátom, hogy nem azért iszkoltam el, amint lehetett, mert Gyulustól jobban féltem volna bárkinél, hanem mert én a

nagyanyámtól is féltem, sokkal jobban, mint Gyulustól. Hocci később hiába mondogatta káröröммel a többieknek, hogy a Mucur berezelt, ez nem volt igaz. Rontotta a helyzetemet a nadrágsérülés is, ami azért volt szívügyem, mert az a kék nadrág, mi tagadás, életem első hosszúnadrágja volt. Nincs értelme a füllentésnek, én nem is szoktam, csak ha nagyon kényszerítenek, de utána bosszant is a dolog. Elmondom, hogyan történt a nadrágsérülés. Az egészben legfeljebb azt szégyellhetném, hogy a nagyanyámtól féltem, bár az sem olyan nagy szégyen.

Egyszóval Gyulus ott volt, jött, törtetett át a füvön, csekmeten, bozótoson. Bár a Kányadombon túl lement a nap, Gyulust még jól lehetett látni. Nagy zajjal jött, hiszen nem ismerte a mi titkos járatainkat, és másutt szándékosan nem irtottuk ki a bozótot évek óta, így válhatott a pacsai öregtemető a katonásdik legalkalmasabb terepévé. Gyulus törtetett, mérgelődött, morgott, és néha megállt és kiabált.

– Héé! Tudom, hogy itt vagytok – kiabálta, és újra elindult. – Nem veszekedni jöttem! Mutatok valamit!

Nem szólt senki. Közelebb húzódtak, és rám néztek. Gyulus mindenfelé nézelődött, de még senkit sem láthatott meg, mert hol erre, hol arra kezdett törtetni bizonytalanul. Intettem Böröcznek.

– Szólj Martinéknak, hogy húzódjanak csöndben ide vissza! – Böröcz sziszegett, hogy érti, és hason csúszva elindult az „ellenség” felé. Laciék nemrég mentek el, és va-

lahol a temető északi részében rejtőzködtek, nekünk kellett volna őket megtalálni. Sabján vöröses haja tűnt fel a száraz fű között. Felemeltem a kezemet, és a tenyeremet vízszintesen tartottam. Sabján rövidet szisszentett és bólintott.

– Csússz Böröcz után, de siess, és mondd meg a többieknek is, hogy Gyulusnak senki se válaszoljon. Jó? – Sabján is felemelte a kezét, ezzel ő is jelezte, hogy szólni akar. Így társalogtunk háború közben, hogy csak egy beszéljen egyszerre, mert így igen halkan is megértettük egymás szavát.

– Jól meg kéne leckéztetni végre!

Sziszegtem, és tartottam a kezemet.

– Nem! Siess!

Fintort vágott, és gyorsan mászni kezdett Böröcz után. Nemsokára megelevenedett a háttér, jöttek vissza a fiúk. Óvatosan bukkantak elő, senki sem emelkedett fel, senki se beszélt. Hátrébb feltűnt egy csorba sírkereszt mellett Martin Laci sápadt arca. Tehát mindenki megérkezett.

– Tudom, hogy itt vagytok! Gyertek csak elő! – Gyulus még mindig előttünk vagy tíz méterre küszködött. Némelyik fiú alig tudta visszatartani a nevetését, amikor Gyulus mérges vergődését látták. Hosszú, szőke haja is fennakadt az akáctüskéken. – Gyávák! Gyávák! – kiabálta. – Nem mertek előjönni. Pedig nem verekszem, csak mutatok valamit. – Láttuk, amint megállt, a zsebébe nyúlt, és tényleg elővett valamit.

– Szólj neki, Mucur! – Hocci kúszott mellém, mögötte, mintha a testrésze lenne, Szölke is jött.

– Szólj valamit! – mondta ő is.

– Nem szólok. Inkább azt ajánlom, hogy szép csöndben menjünk haza. Akkor aztán hiába keres. Ha most előállunk, mindig ide jár majd.

– Ez igaz – suttogta Martin Laci, mert közben ő is előrekúszott.

– Hogyne! Hazasompolyogjunk? – Hoccin látszott, hogy fel akar állni. Ő volt a legmagasabb köztünk, ha feláll, innét már észreveheti.

– Maradj! – mondtam. – Sokan vagyunk, nem félünk tőle, de okosabb most becsapni.

– Igaz, igaz – suttogták többen.

– Milyen képet vág, ha sehol sem talál minket! – súgta Böröcz, és olyan közel dugta az arcát, hogy a sötétedésben is láthattam, olyan az arca, akár egy virágoskert. Kinyíltak a szeplői.

Abban is maradtunk végül, hogy csöndben hazamegyünk. Már elindultunk, hogy körben, nem az első úton, elhagyjuk a még mindig sok helyütt ép drótkerítéssel és kőfallal körülvett temetőt, amikor Gyulus megint nagyot rikoltott. De én már nem törődtem vele, határozottan az egyik hátsó kijárat felé indultam. A fák, bokrok árnyékában már olyan sötét volt, hogy az ismerős helyeken is mereszteni kellett a szememet, nehogy ágba ütközzek. Már elértem oda, ahol a kőfal kezdődött, egy darabig mellette folytatódott ez az ösvény, amikor utolért Gyulus

éles hangja:

– Hát tényleg gyávák vagytok! Én nem félek! Most pedig mindent felrobbantok!

Legyintettem, és folytatni akartam az utamat, előttem is ment valaki, azt hiszem Martin Laci, utánam is jöttek, de voltak, akik a keleti ösvényen indultak el. Mi a falu nyugati felében laktunk, azért indultam én is erre. Mondom, legyintettem, hogy Gyulus úgyis csak szélhámoskodik, amikor valami nagyot durrant. Utána azonnal jajkiáltás következett. Megtorpantam. Az egyik előttem lépkedő fiú, talán Sabján, eliramodott vissza, Gyulus irányába, majdnem fellökött.

– Megnézem, mi volt az – mondta.

Álltam és hallgatóztam. Még mindig jajgatott, és az öregtemető alkonyati csöndjében itt is, ott is szavak, kiáltások bokrosodtak. Úgy látszik, a többiek visszafordultak.

– Jaj, a kezem! Jaj, jaj! – ilyesmit hallottam. Én is visszafordultam, mögöttem Martin Laci szuszogott.

– Becsap ez minket! – mondta.

– Ugye? Akkor én nem is megyek vissza.

– Én se!

– Szevasz!

– Szevasz! – Laci oldalra lépett, átugrott a kerítésen, és hallottam, amint a lehuppanás után futni kezdett. A régi temető mellett Szalaiék telke kezdődött. Túl a falon kutya ugatott, de még messze, elöl a háznál. Gyorsan fölmásztam én is a falra, és leugrottam. Már ugráskor hal-

lottam valami gyanúsat. De nem volt időm ellenőrizni rossz sejtésemet, mert a fák közül irtózatos csaholással rohant elő Szalaiék kutyája, sőt, ha jól láttam, Szalai bácsi is jött. A nagy durranás meg a zaj, ami a szomszédos temetőből behatolt hozzájuk, kicsalhatta. Uccu neki! Gyorsan lerohantam a lejtőn, a patak felé. Nagy kerülővel értem a templomdombhoz. Az utcán Földi Palival találkoztam, ő elmondta, hogy Gyulus valóban meglőtte a kezét, valami szétrobbant az ujjai között.

Bántott, hogy eljöttem, de még jobban a nadrág, mert nem csalt a fülem. Amikor átugrottam a kőfalon, megakadhatott valamiben, és egy jókora hasadás leffegett hátul a combomnál. Pali előrement, és megegyeztünk, hogy ő nem volt ott, nem is jön be, hátul marad az istállóban, de a nővére megvarrja a nadrágomat. Ebben maradtunk.

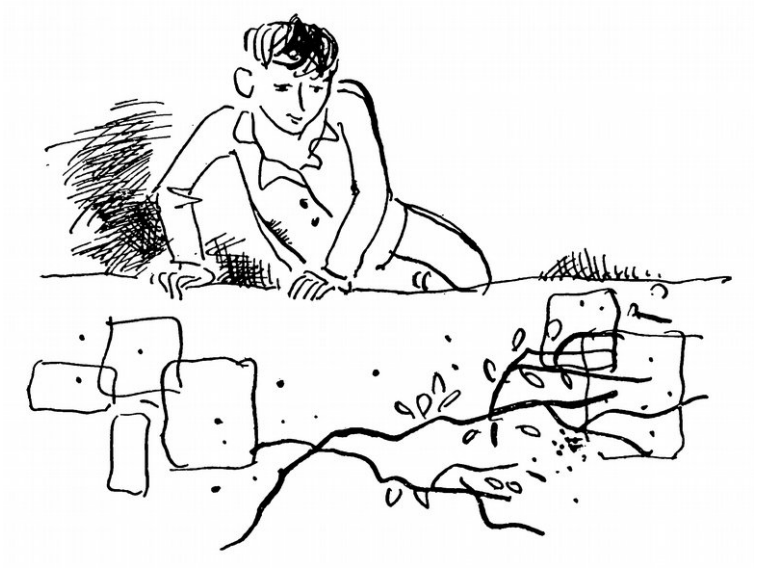

Kicsit vártam, amíg Pali eltűnt a sarkon, majd én is megindultam a nyomában. Szomorú voltam. Eszembe jutott, hogy Gyulus padjába így véste bele a nevét: Tott gyula. Bántotta a szememet ez az egetverő helyesírási hiba. Úgy éreztem, bármi legyen is, ezt nem tudom neki megbocsátani. Hiszen engem nagyapám már négyéves koromban megtanított írni-olvasni. Botjával a földre karcolta a betűket. Második osztályos koromban pedig már én javítottam a többiek dolgozatait, és sárga könyveket is olvastam a pad alatt. Persze azokat már elhagytam, hetedikes voltam, és a fél falu könyvtárát kiolvastam. Nagyon bántott, hogy valaki a saját becsületes nevét ilyen csúnyán írja le, ennyire nem becsüli meg. Mert hogy valaki odavési a nevét valahova, az megeshet mindenkivel, de legalább helyesen tegye.

Lassan Földiék elé értem. Már teljesen sötét volt. Az utcán égtek a villanyok. Gyorsan elfeledtem Gyulust, annál többet gondoltam a nadrágomra. Szerencsére Földi Pali nővére tényleg meg tudta úgy varrni, hogy alig látszott az a tenyérnyi szakadás-háromszög. Hogy valamennyire leplezzem izgalmamat, meg azt is, hogy eljöttem előbb, mint a többiek, és nem néztem szembe Gyulussal, ezt az egész rosszul sikerült délutánt, borzasztó dolgokat mondtam. Azt füllentettem, hogy óriási robbanás volt, a környéken betörtek az ablakok, és még engem is leterített a légnyomás. Rögtönöztem különböző olvasmányokból, de mégis inkább nevettek rajtam. Persze, hiszen a nadrágot levetettem, és felsőkabátban, gatyában

ácsorogtam a konyha földjén, de már akkor azon is tűnődtem, hogy mi lesz otthon. Mert ami eddig volt, az kismiska ahhoz képest, amit nagyanyámtól kaphatok, mert ő nem tisztelte hadvezéri és őrsvezetői rangomat.

Egyszer minden nadrágvarrás elkészül. Így volt ez az én nadrágommal is. Mondhatom, igen szomorúan vettem fel. Földiék meg is sajnáltak, mondták, hogy hazakísérnek, és valahogyan egyenesbe hozzák a dolgot. Ezt azonban nem fogadtam el. Ilyesmit sose fogadtam el. Nem tudom, miért, pedig belül az dolgozott bennem, bárcsak kísérnének haza, és mondanák meg a mamának, hogy... De hangosan mindig tiltakoztam. Magam vágtam neki az estének ezúttal is. Jól reám sötétedett. Úgy éreztem, kihallatszik a dobogás a mellemből, annyira hangosan vert a szívem. Nem laktunk messze Földiéktől, de amíg a kapuig értem, sok dolog megfordult a fejemben. Arra is gondoltam – hogy eltereljem a figyelmét –, megkérem a nagymamát, mesélje el nekem a régi lucázások történetét. Lucázni készültünk a fiúkkal, és már napok óta vigyázni akartam, hogy semmi olyasmit ne tegyek, ami veszélyeztetné a lucázási engedélyt. És akkor itt van ez a késés! A csuda tudja, mi lesz ezek után.

A kapunk előtt sokáig ácsorogtam azon töprengve, hogy ijedt arccal rohanjak-e be, és panaszoljam az iszonyú robbanást, vagy nyugodtan lépjek be az ajtón, mintha nem történt volna semmi. Mert azt már elvetettem, hogy éppen ilyenkor érdeklődjek a lucázásról, amikor baj van. De az sem lesz jó, ha úgy megyek be, mintha semmi

sem történt volna, hiszen mégiscsak elkéstem. Valami felhajtást kell csinálni. Ki kell találnom valamit, hogy elfeledjék a késést. A nadrágot lámpavilágnál szemüveggel sem veszik észre. A holnap reggel pedig még messze van. És a reggel különben is mindig más, mint az este. A nagyapám mondta ezt egyszer.

Tehát, döntöttem el végre, rémült arcot vágok. Ez nem is lesz nehéz. Csak a mama ne lenne itthon! A papával könnyen elbánok. Nagyobb gyerek, mint én. Ezt a mama is sokszor mondta már. Nagyot sóhajtottam. Éreztem, nehéz este vár rám. De nem úgy történt semmi, ahogy előre elterveztem.

Bizony, egyáltalán nem úgy történt, mert amint a sötét védelmében, gondolatoktól görnyedten ácsorogtam a kapunál, kinyílt a konyhaajtó. A nyitott ajtórésen sárga fénynyaláb hasalt ki az udvarra, és a mama, igen a mama, vizet loccsantott ki a kiskertbe. A konyhában égett már a lámpa. Az ajtót nagyobbra nyithatta, mert a fényszőnyeg elnyújtózott a lugasig. Mondhatom, hogy indián lelkem már akkor rosszat sejtett.

Eltűnni! Rögtön erre gondoltam, mert még nem volt készen a tervem. Azt sem tudtam, mit mondjak, hogy megússzam a szidást meg a vele járó lármát. Említettem, hogy a mama nevelési elvei elég ósdiak?

Mégsem moccantam. Nem értem a dolgot. Álltam, mint akit odacövekeltek. Fogaim vacogtak, és nem bírtam mozdulni. Hátam mögött a kis utca feketén húzódott az új temető felé. A sötétség pedig legalább akkora

mumus volt, mint a mama. De hol van Basa? Éppen most csatangolt el az is. Legalább farkcsóválva vigasztalna.

A mama letette a vödröt a küszöbre, és beszólt a konyhába a nagypapának:

– Megnézem, hogy nem jön-e már az a büdös kölök, és hogy az utcai kiskapu nincs-e tárva – azzal közeledett.

A „büdös kölök” pedig sem előre, sem hátra nem tudott lépni. Csak állt a kapufánál, mintha elhagyta volna az ereje. A mama viszont már csak néhány lépésre volt. Ő nem félt a sötétségtől. Ezt akkor igen sajnáltam. Talán az is megfordult bennem, lesz, ami lesz, mert nekitámaszkodtam a kapufélfának. A mama jött, meglátott, és már emelte is a kezét. (Említettem, hogy a nevelési elvei ósdiak.) Én persze gyorsan lebuktam. Abban a pillanatban nagyot csattant a kapufélfa. Később megtudtam, hogy igen nagy bűn volt lehajolni. Ilyen furcsák a felnőttek!

Ezután önkéntelenül is beszaladtam a házba, azaz: a csapdába. Most már tudom, ez is igen nagy taktikai hiba volt egy hadvezértől. A mama persze utánam. Fürgén, mint ilyen esetekben mindig. Nagy igyekezetében még a vödröt is kint feledte a küszöbön.

A nagypapa pipázva ült az asztal mellett. Nem szólt, csak a pillantásával kérdezte: na, mi lesz most? Én meg gyorsan rákezdtem a sírást. Magam is meglepődtem, mennyire jön belőlem a hang. Csak úgy harsogott a konyha. A mama pedig az ajtó elé állt, hogy visszavonulásomat megakadályozza – lám, mégis volt benne stratégiai érzék! –, de persze a kezét, azt emelte, mondván:

– Meddig engedett el öregapád, mi? – Azzal legyintett volna, de én hirtelen megfogtam a kezét. Becsszóra! Ezen a nemvárt fordulaton úgy meglepődött a mama, hogy egy pillanatra elállt a szava is. Én meg szüppögve sikoltottam:

– Mamaa! Mamika, ne bántson! Engem már megvertek. Megpofoztak!

Micsoda húzás volt! Elképzelhetetlen hatás tükröződött a mama arcán. Valami ilyesmit véltem leolvasni róla: micsoda? Téged más vert meg? Amikor téged csak nekem van jogom megverni? Na megálljon az a más! Majd adok én neki! Mert ugye, már említettem, hogy furcsák a felnőttek? Valahol belül, a lelkem zsebében már ujjongtam, nevettem: győztem. Mert a mamának esze ágában sem volt kételkedni a szavaimban, hiszen olyan megdöbbentőt mondtam, hogy azt csak elhinni lehetett ebben a helyzetben. Tőle elvették jogai egyikét!

Ez az ötlet jól jött. De valami mást is kellett mondani gyorsan, mert hátha mégis gyanús lesz ez az egetverő igazságtalanság. Hadartam:

– Mama, mamika, Tóth Gyula felrobbantotta az ujját. Nagy robbanás volt. Papa, maga nem volt a szőlőhegyen, talán maga is hallotta azt a nagy detonációt. (Ennek az idegen szónak ugyancsak megörültem abban a pillanatban, amikor kimondtam. Jól is hatott, de éppen ebből lett a baj, mert nagyon elragadtattam magam.) Sok vér folyt! Szilánkok, minden! Sokan kifutottak a házból a környéken. Kijött Szalai bácsi is, és engem megpofozott. Pedig

én mondtam a Gyulának, hogy ebből baj lesz, és menjen haza. De nem ment. Én nem akartam a Gyulának… – elhallgattam.

A mama megint emelte a kezét. Igen, én is határozottan éreztem, hogy másként kellett volna mondani. Bár amit mondtam, igaz volt, még a Szalai bácsi is valamenynyire, mert az ő kertjüknél akadtam fönn. Mondom, a kéz emelkedett, s a mama végre megint szóhoz jutott:

– Hát oda kell járni neked, ahol robbanás van? Oda kéretőztél öregapádtól?

Jó vicc! Mintha így szólhattam volna nagyapámhoz: „Legyen olyan szíves engem elengedni a régi temetőbe, mert halaszthatatlan robbantást terveztünk mára, valószínűleg a Tóth Gyula kezét robbantjuk majd fel, és én ott nélkülözhetetlen leszek."

Most már mindegy – gondoltam. Újra le kellett hajolnom, de nem is egyszer. A mama csapkodott, úgy tett, mint aki legyeket fogdos, én meg folytattam a hajlongást. S ahogy egyre mérgesebben csapkolódott, és nem talált el, elnevettem magam. Ennél nagyobb bűnt aztán aznap el sem követhettem volna. Tudtam. Ezért sebesen az ajtóhoz iramodtam, és kiugrottam a sötétbe, hogy bezárkózzak szokásos óvóhelyemre – mint mindig, ha támadás készült ellenem –, a vécébe. De a küszöbön torkomba akadt a nevetés gurgulázása, mert megbotlottam a mama által otthagyott vödörben, és elhasaltam, neki az ajtó előtti szőlőlugasnak, és abból kidöntöttem néhány karót. Szavamra: nem bőgtem, hanem gyorsan feltápász-

kodtam, s irány a vécé. Útközben újra elszomorodtam, jaj, az új nadrág! Hátha megint elszakadt. Az ajtót magamra zártam. A mama pedig szokása szerint kívülről zárta rám.

Az idő telt. A csuda tudja, hogy mióta vagyok már ide bezárva?

Ha! Jönnek! A mama papucsban, csoszogva közeledett.

– Na, nem akarsz még kijönni?

Csattant a külső zár. Persze hiába, mert én nem akasztottam ki a belső akasztót. A mama ki akarta ugyan nyitni az ajtót, de az szerencsére nem nyílott. Egyezkedni próbált.

– Na, nem bántalak. Csak nem kapsz ma este vacsorát. De hogy a verés elmarad, azt köszönd öregapádnak!

Én hallgattam. A mama taktikázni próbált.

– Gyere már ki gyorsan! Én akarok bemenni! Na! Siess, mert megpofozlak! – emelte fel a hangját.

Az lehet – gondoltam –, szóval nem lesz verés, aztán mégis lesz? Konokul hallgattam. Már szinte élveztem a dolgot. Tudtam, hogy mi következik. Az semmi esetre sem, hogy kiemeli azt az oldalsó deszkát, amit én jó régen meglazítottam, hogy szükség esetén, ha kívül is rám zárják az ajtót, kijuthassak. Erről a vészkijáratról persze még a papa sem tudott. Tehát a mama sem. Inkább hívja a papát, ő pedig hozzám húzott. Úgy is lett. Nemsokára jött a nagypapa is. Csendesen szólt, azzal a sosem feledhető, meleg hangjával:

– Mucurka, gyere ki. Nem ver meg öreganyád. Én nem engedem, hogy megverjen.

A mama krákogott, mert ez erős volt a papától, és hogy most nem szólt közbe, azt csak a cél érdekében tette.

– Megfázol! Ne butáskodj! Mondtam már, nem engedem, hogy bántson a mama! S ha én nem engedem – hangsúlyozta –, akkor nem is bánt, azt elhiheted.

– Papa – kezdtem rekedten –, mondja meg a mamának, hogy menjen be, mert papucsban jött ki, nehogy megfázzon. – A mama gyanúsan lélegzett, de nem szólt közbe.

– Eriggy be – parancsolta a papa. – Mert tényleg megfázol – kapaszkodott bele az én ötletembe.

A mama az orrát fújta és krákogott.

– Na látod, máris megfáztál – mondta a papa.

– Ehhh! – szólt a mama, s elcsoszogott.

De én még mindig nem nyitottam ki az ajtót. Most én próbáltam biztosítani magam a bemenésre vonatkozólag.

Mert a mamáról sosem lehetett tudni, hogy mit forgat a fejében. Lehet, hogy beállt a konyhaajtó mögé, és kezében van a söprű. Persze nem azért, mert söpörni akar.

– Papa! Tényleg nem kapok ki? Mert inkább tüdőbajt szerzek, itt maradok egész éjjel – mondtam, és köhécseltem is mindjárt.

A papa megrezzent.

– Te kölök – kezdte erélyesebben, de éreztem, hogy ez az erély a javamra szolgál –, gyere ki azonnal! Mit mondok majd az anyádnak meg az apádnak, ha megbetegszel? Azonnal gyere ki!

– Neeem, papa – igyekeztem pityergősen és vacogva beszélni –, addig nem megyek ki, míg meg nem ígéri, hogy tényleg nem bánt a mama, és kapok... és kaaapok vaaacsoráááát is – bőgtem el magam. Egész jól ment a bőgés.

Papának áldott jó szíve volt, teljesen mellém pártolt.

– Majd adok én öreganyádnak, ha újra cirkuszolni akar, hát nem volt még elég?! Gyere ki, aztán velem jössz be. A mama már biztosan le is feküdt.

Én gyorsan kaptam az alkalmon, és könyörögni kezdtem:

– Papaa, legyen szíves nézze meg, hogy a mama lefeküdt-e. Naaaaa... Akkor rögtön megyek. Igazán.

A papa kelletlenül, de bement. Én meg gyorsan, csöndben kinyitottam az ajtót, kijöttem, és kívülről bezártam. Aztán elbújtam a farakás mögé, és vártam a papát. Az jött is mindjárt. Megállt a vécé előtt, és beszélni kezdett.

– A mama már lefeküdt... Kijöhetsz... Hallod?... – Az ablak alá osontam, és megnéztem, tényleg fekszik-e a mama. Feküdt. Az asztalon ott volt a vacsorám. De most hogyan oszlassam el a papa gyanúját azzal kapcsolatban, hogy nem bíztam meg benne? Gyorsan visszasettenkedtem a farakások mögé, és onnét feleltem:

– Már kint vagyok, papa, csak a csúzlimat dugtam el. Jövök is.

Mert ilyenek a felnőttek. A papa arra nem is gondolt, hogy a csúzlieldugásért én ilyen sötétben nem mertem volna a farakások mögé menni egyedül. Ám a cél érdekében azt is elfeledtem, hogy félek. Ebből is látható, hogy a hadvezérségre már jó korán fel kell készülni. Én pedig akkor még nagy ütközeteket forgattam a fejemben.

II.

De mindez tegnap volt, és holnap már Luca napja lesz. Sinkóval a múltkor úgy beszéltük meg, hogy Horváthéknál ma találkozunk négyen, ott alszunk, és éjfélkor indulunk lucázni. Nagy hadjárat áll előttem. Vigyázni kell, hogy okosan csináljak mindent, lehetőleg segédcsapatok közbeavatkozása nélkül engedjenek el. Sorra vettem a tennivalókat.

Kipislogtam a paplan alól, amit először észrevettem, az volt, hogy a befagyott ablakon túl sütött a nap. Erőtlen fény volt, de azért átderengett az üvegen. Átvilágította szélesen a jégvirágokat. Olyan volt a látvány, mintha hófedte hegyek lejtőit látnám, teletűzdelve fenyőfákkal, kecses páfránylevelekkel. Sokáig elnézegettem. Talán el is szunyókáltam egy kicsit, mert amikor újra kinyitottam a szemem, megerősödött a ragyogás.

A nagymama már felkelt, de a papa még hortyogott. Szétnéztem a szobában. A nadrág! Megkönnyebbülve lát-

tam, hogy nem úgy van odadobva a székre, ahogy én az este hagytam. Hurrá! A mama megigazította, és nem vette észre a varrást. Ezt a frontrészt egyelőre tehát nem kell megvédenem. Majd egy-két napig úgy járok, hogy a jobb oldalát ne lássa meg a mama. Ám addig nem szabad felkelni, amíg a papa fel nem kel. Ő mindig megbízható védőállás esetleges, váratlan veszélyekkel szemben. Jaj de jó, hogy ma nem kell menni iskolába, mert valami értekezlet van. De holnapra sem kell számtant csinálni, mert lesz elég hecc úgyis az órákon. Valószínűleg az egész osztály pityókás lesz, kivéve a lányokat, de azok meg úgysem számítanak. Ha mégis másként lenne, ráérek holnap reggel lemásolni valakiéről a példákat. Majd elkérem Julikától, a doktor lányától, az övé bizonyosan készen lesz. Úgyis régen csináltam ilyesmit. Ha hazamentem, szerettem túl lenni a leckén.

Törtem a fejem, hogyan menjek el Sinkó Lacihoz megbeszélni a lucázást. Ajaj, a Szölkével is beszélni kell, hogy szóljon az Ernőnek. Hűha! Lesz itt tennivaló.

A konyhából a mama csoszogása hallatszott. Gyorsan visszabújtam a paplan alá. Nehogy jobban megnézze a nadrágot. Mert akkor aztán csak elszökni lehet hazulról, az pedig nem jó, végképp lőttek az esti lucázásnak.

Igen, jól meg kell fontolni a dolgot. Ma feltétlen jól kell viselkednem, és akkor minden rendben lesz. Bár ki látja előre a felnőttek szeszélyeit?!...

A mama már kiment valahova az udvarra. Gyorsan felöltöztem, aztán ki a konyhába. Oda behallatszott, hogy

a mama fát vág a faházban. Itt a jó alkalom, hogy megmutassam, milyen rendes fiú vagyok. Kimentem hozzá. Odakint dér világított a fákon, a fagyos föld kopogott a lépéseim alatt. Csupa fehér volt a világ.

– Kezit csókolom, jó reggelt, mamika! – köszöntem. – Adja ide azt a fejszét, majd én vágok fát, ma úgysem kell menni iskolába.

Kissé gyanakodva nézett rám, nem értette a felbuzdulásomat, de aztán ideadta a fejszét, és én boldogan estem neki a favágásnak.

A reggelinél igyekeztem nagyon csendesen viselkedni. Illedelmesen szürcsöltem a kávét, eszembe jutott, hogy meg is kéne dicsérni. Azt kéne mondani, hogy mamika, ez a kávé igen-igen jó. Vagy valami ilyesmit. De aztán arra gondoltam, hogy az megint gyanús lehet, meg aztán hazudnék is, mert a mama rosszul szűrhette le, elég zaccos. Még örültem is, hogy nem kell füllenteni.

Így aznapra teljesen tiszta lelkiismerettel keltem fel az asztaltól.

Csak később hökkent belém a gond: a lucázás. Valahogy még a délelőtt el kell jutnom a faluba. Lehetőleg úgy, hogy elküldjenek. De hogyan? Irkát tegnapelőtt vettem meg ceruzát is; hova lehetne még elmenni? A boltba! De miért? Vajon mi fogyhatott el a mamának: só, paprika, cukor? A papa dohánya? Ez se jó, mert a papa már alighanem a trafikba ment. Kéretőzzek? De hova? Nem, azt mégsem…

Bementem a szobába. Talán a könyveket lehetne el-

vinni az egyik barátomnak? Ez se jó, mert oda is kéretőzni kell. Mit csináljak? Kiöntsem, eldugjam a paprikát vagy a sót? A mama rájönne egyből. Takarékos asszony. Azt hiszem, szám szerint meg tudná mondani, hogy hány szem lisztje van a padláson.

– Te gyerek! – kiáltotta a mama a konyhából.

– Megyek! – szóltam sietve. Menet közben szomorúan állapítottam meg, hogy a mama még nem engedett fel. Ha valamit nem bocsátott meg, akkor szokott így szólni. – Itt vagyok, mamuka.

– Fát vágtál, de be nem hoztál... Erre is nekem kell gondolni – mondta a mama.

Hű! A helyzet rosszabb, mint gondoltam. A mama nehéz dió, itt csak a papa segíthet.

Ücsörögtem a szobában. Már tíz óra felé járt, és még mindig nem jött haza a papa. Mi lesz? Már a papa sem olyan megbízható, mint azelőtt volt. Néhány napja, Mikuláskor beledugtam a pipáját a csizmaszárba, hogy neki is hozzon valamit. Akkor nagyon mérges lett. Szerencsére állhatatosan tagadtam, hogy valami közöm lenne az egészhez. Aztán a mama éppen nem volt diplomáciai kapcsolatban a papával valami miatt, és azt mondta hozzám beszélve: „öregapád biztosan berúgott, és elaludt szájában a pipával, és a pipa onnét esett bele a csizmába. Még jó, hogy tűz nem lett." Én meg csak hallgattam, és örültem, hogy nem mertem megcsinálni azt, amit a papa mesélt, hogy katonáéknál vízzel meg feketekávéval töltötték tele egymás csizmáját Mikuláskor. Mert azt aztán

igazán nem mondhatta volna a mama, hogy a papa a vizesvödörrel a szájában aludt el. Vagy a kávésibriket tette a vánkos alá.

Ettől mégis jókedvem lett, mert rögtön elképzeltem a papát, amint vizesvödörrel a fogai között fekszik az ágyban, és horkol.

A szobában előszedtem az irkáimat és a könyveket. Lapoztam a tankönyveket, de nem volt kedvem tanulni. Állandóan a lucázásra gondoltam.

Kint valami nagyot csörrent, majd a mama elővette szókincséből ritkán alkalmazott szavait. Ez egy tányér lehetett – gondoltam és kiszaladtam. Valóban a mama már söpörte össze a cserepeket. Bűntudatát rajtam akarta levezetni.

– Mit bámészkodsz? Biztosan te tetted a kisasztalra ezt a tányért. Nem vettem észre, hogy ott van, mert az ember gyerekinek mindig ezen a büdös kölkön jár az esze.

– De mama – próbálkoztam védekezni –, hiszen én tanultam, nem is láttam azt a tányért. – Éreztem, hogy megint bőgni kéne. Kissé el is keseredtem. – Maaamaaa – hüppögtem –, miért fog mindent rám? Én napok óta jó akarok lenni, és végül csak... Csak sírok akkor is, amikor semmit sem vétek.

Nekitámaszkodtam búsan az ajtónak, és szabadjára engedtem a könnyeimet. Jöttek is azok, ebben már nagy gyakorlatom volt. De most sajnáltam magamat, és igazán

keserűség fogott el. Persze mondanom sem kell, hogy a többiek előtt nem tettem volna ilyet.

A mama szótlanul szedte össze a tányér maradványait. Közben felém pislogott. Mert azért igen-igen jó szíve volt, csak engem nagyon féltett a szüleim miatt, hátha valami bajom történik és akkor hogyan számol el velem – szokta mondani.

– Na, ne bőgj! Lehet, hogy öregapád tette ide ezt a vacakot.

Azt a világért sem ismerte el, hogy az ő hibájából is történhetett valami baj.

– Mondtam, hogy ne bőgj – szólt most már lágyabban.

De én csak nem hagytam abba, mert még mindig nem azt mondta, hogy ne sírj. És már benne voltam a dologban, jól ment a sírás, tehát annyi könnyet folyatok el, amennyit csak lehet, meg kell nyerni a mamát. Egyre hangosabban bőgtem. Meg is lett a hatása. A mama odajött hozzám.

– Na, ne sírj – próbált engesztelni a maga módján. – Most nem csináltál semmi rosszat.

– De... De az előbb azt mondta, hogy én tettem oda a tányért, meg hogy miattam...

– Persze hogy miattad, mert azon gondolkodtam, hogy kellene neked venni egy pár cipőt. Itt a tél, aztán ebből már kilóg a lábad.

Ilyen volt a mama, mindig valami valódi dologgal akart megengesztelni.

– Igazán, mama? – ujjongtam felé és akaratlanul vidámabban mint kellett volna, gyorsan visszakozzt csináltam. – Jaj, mamuka, olyan jó leszek... de olyan jó!...

– Adj' isten! – nyitott be a papa. – Nahát! A fene essen keresztül rajta, újságot meg elfelejtettem venni. Te kölök, szaladj csak el! – Szerencsére a papának mindig a küszöbön jutott eszébe, ha valamit elfelejtett venni. Most aztán uccu, rajta!

Az utcán úgy vágtattam, mint a csikó. És nem is nevettem, de nyerítettem örömömben.

Természetes, hogy először Sinkóékhoz loholtam.

Az ajtónál hallgatóztam, hogy a Hoccival nincs-e valami elszámolnivaló. Sinkó Lacit magunk között csak Hoccinak hívtuk; mert ha kért valamit, azt mondta: hocci ide! Azért hallgatóztam, mert vele is gyakran megesett az, ami velem: általában együtt szoktunk elkésni és kikapni. Úgy látszott, hogy ezúttal nincsen nagyobb baj. Nyugodtan bemehetek.

– Csóóókolom, Sinkó néni. A Hocc... Laci itthon van?

– Itthon. Mit akartok már megint, mákvirágok? Kint van az istállóban. – Kövérkés, barátságos néni volt.

– Szervusz, Hocci! Mit csinálsz?

– Szervusz. Korbácsot fonok, de meg ne mondd édesapámnak, mert nem jó ha kéznél van. Jössz majd korbácsolni?

– Hát hogyne mennék, mikor?

– Aprószentekkor.

– Jó, de most ezt a lucát kell megbeszélni. A Szölke meg az Ernő jön?

– Ühüm – felelte Hocci. – Alighanem mindjárt itt lesznek, elküldtem értük az Öcsit, meg érted is.

– Huuu, azt nem kellett volna – mondtam ijedten.

– Miért? Gondoltam, hogy nehezen engednek el, ezért az Öcsinek azt mondtam, úgy kérjen el otthonról, hogy édesapám megtanít kosarat fonni téged is, s azt beszéljük meg.

– Akkor jó! – néztem rá elismerően.

Hogy milyen ravasz néha ez a Hocci! Szóval minden a legnagyobb rendben megy – gondoltam, amikor felbuk-

kant az istállóajtóban Szölke ünnepi kalács arca.

– Szervusztok.

– Szervusz! Szervusz.

Szölkét Horváth Jánosnak hívták. Ellentétben Hoccival zömök, csendes fiú volt. Engem nagyon szeretett, mert sokszor kisúgtam felelés közben. Bár néha csak akartam, mert legtöbbször annyira izgult, hogy rosszul értette, amit súgtam neki, de mindig gondolkodás nélkül kivágta azt, amit értett. Egyszer azt súgtam, hogy János vitéz, ő pedig azt mondta nagy büszkén a tanító néninek, hogy álmos vitéz. Aztán amikor fölcsattant a nevetés, kijavította magát, mondván: János, mit érsz? A tanító néni annyira nevetett, hogy elfelejtette beírni az egyest, csak azt mondogatta: János, mit érsz, János, mit érsz? Bizony, fiam, most nem sokat. Szölkének pedig azért hívtuk, mert egyszer amikor náluk játszottunk vasárnap délután, az apja azt mondta neki – mert szépen akart beszélni, az olyan volt: – „Jánoskám, szölke fiam, szaladjál csak el szoldáért, kell ehhő a kis olborhó.” Azóta, ha mérgesíteni akarjuk, csak annyit mondunk, hogy: Szölke, ilszunk olbort szoldával?

Szokása szerint, most is vigyorgott.

– Na, Szölke fiam, megyünk az éjszaka? – kérdeztem tőle.

– Miért ne mennénk? Én biztosan megyek. Már megmondtam otthon is, engem elengednek. Hát titeket?

– Én is megyek alighanem... – mondta Hocci. Az „alighanem” a szavajárása volt.

– Akkor jó – mondtam –, én is megyek. Biztosan! Hol találkozunk?

– Nálunk – mondta Szölke.

– Ernő mikor jön? – kérdeztem.

– Mindjárt – felelte Hocci. – Alighanem – tette még hozzá –, addig golyózunk. Jó?

– Jó, jó…

A delet is elharangozták, amire megjött Ernő. Játékos kedvű, gömbölyded fiú volt. Ő látott el bennünket csúzlikkal és játékpisztolyokkal. Kócpuskát is ő tudott a legjobban csinálni. Megbeszéltük, hogy lehetőleg mindenki valami rossz nagykabátban, tarisznyával felszerelkedve jöjjön. Aztán majd éjfélkor indulunk el lucázni.

Hát ez megvolt. De most megint elmaradtam, és újság sincs. Most aztán igazán elfogadható dolgot kell kitalálni, mert fuccs lehet mindennek, amit megbeszéltünk.

III.

Ügetés! – mondtam magamban – Gyí-gyí! Mit kéne otthon mondani? A mindenit! – mondogattam futás közben. – Már megint elrontottam a dolgot, pedig nem is akartam. – Trappoltam az utcán. Egyszerre csak eszembe jutott valami, és ijedten fölkiáltottam: – A hétszázát! És ha véletlenül járt otthon az újságárus? – Hát ezt kell kiszimatolni először is. Mindenesetre azzal lehet kezdeni, hogy összefutottam az egész falut…

– De náluk nem voltál, mi? – vágta rá a kérdést a

mama.

– Dehogynem! De nem tudták, hogy merre jár. A postáról rég eljött – füllentettem megkönnyebbülve, mert láttam, hogy itt nincs különösebb veszély.

Boldogan faltam a félretett ebédet. De aztán egyszerre elment a jókedvem. Most jön a nagy dolog – villant át az eszemen, és elfogott az izgalom. Az elkéretőzés lesz a legnehezebb. Mégsem kellett volna olyan fölényesen mondani a fiúknak, hogy elengednek.

De hát a tekintély miatt szükséges volt. És ha tényleg sikerül külső beavatkozás nélkül elkéretőzni, akkor tisztelhetnek is érte. A legrosszabb esetben elszököm hazulról – döntöttem el a legnehezebbet.

Ebben meg is nyugodtam. Hiszen az ajtót nem zárhatják rám. Még ha mind a ketten elmennek hazulról, akkor sem. Mert én félek itthon egyedül. Nagyon félek. A mama sok sárkányos mesét mondott régebben. Néha még nappal is félek, hogyha egyedül vagyok. Mert csak rá kell néznem a mintás falra, vagy akár a fehér falra is, kígyók indulnak el, s nesztelenül sárkányfejek alakulnak, a két barna ágy, mint két letakart medve olykor moccanni készül. Félek a bútorok alatt lévő árnyaktól is.

A múltkor kardcsőrű madarakról mesélt Jóska bácsi, a harangozó. Hogy azok majd előbújnak a kutakból, és átszúrják az emberek szívét, és levágják az emberek fejét. Mindenkit megölnek, de először természetesen a rosszakat. Egy hete lehetett, hogy ültem a szobában, ahol már félhomály volt, a mama nem volt itthon, a papa meg ki-

ment néhány percre hátra az udvarra. Ahogy ott ültem, és néztem a szoba sarkát, egyszerre úgy tetszett, hogy az egy nagy madár karma. Rémülten néztem a mennyezet többi sarkát, semmi kétség, egy óriási négylábú, tizenkét körmű madár ült rá a házra, és belevágta a körmeit... Vacogva rohantam ki a papához, és közben megnéztem a háztetőt, hogy ott van-e még a madár. Amint becsuktam magam mögött az ajtót, elmúlt az ijedtségem, és úgy éreztem, hogy azzal együtt repült el a madár is.

Már többször eszembe jutott, hogy miért vagyok én ilyen? Miért engedem, hogy a bútorok faragásai, a ruhák, a fal és az árnyékok mintái megelevenedjenek? Olykor fényes nappal is az jut eszembe, hogy most tulajdonképpen este van, csak az én szemem nagyon jó, és azért látok mindent olyan tisztán. Este ha egyedül megyek haza, nem arccal befelé fordulva csukom be magam mögött az ajtót, hanem háttal lépek be. Megpróbáltam ugyan néhányszor úgy bemenni, mint a papa meg a mama, de olyan rossz érzés kezdett lüktetni bennem, hogy nem tudtam megtenni, mert úgy éreztem, mintha valaki visszza akarna rántani a sötétbe, vagy valami ki akarna harapni belőlem egy darabot. Ilyenkor addig nem nyugszom meg, amíg biztosan nem állok körülöntve a fénynyel, mint a preparált békák az iskolában, azzal a sárgás folyadékkal. Bár azoktól is undorodom. Tudom, hogy nem élnek, és mégis olyanok, mintha élnének. Már többször megfogadtam, hogyha felnövök, majd utánanézek én minden mumusnak. Majd megtudom, hogy tényleg

vannak-e mumusok. Mert ha nincsenek, mint ahogy a tanár bácsi is állítja, akkor igazán nem tudom, hogy a felnőttek miért találták ki őket?!

Erről persze nem nagyon beszélhettem a papáéknak. Egyszer megpróbáltam elmondani, hogy este főként azért félek kimenni, mert kilépve a sötétbe, a csatorna fent az eresz alatt olyan, mint egy óriáskígyó. És ahogy lesiklik rólam a fény, rögtön megmozdul. Lehet, hogy nem akar bántani, de megmozdul... Erre azt mondta a nagymama – aki a sárkányokról is beszélt nekem –, hogy a csatorna az csatorna, és kész.

Hátha még azt is elmondanám, hogy a konyhában, a szobában mennyi szörny ébred fel esténként, azt sem hinnék el. Pedig én tudom, amit tudok! – ahogy a papa szokta mondani.

Ma ilyen gondolatok között ebédeltem. Szokásomtól eltérően most taktikából nem tettem könyvet a tányér mellé, ahogy máskor szoktam, bár a mama sosem érti meg, hogy úgy jobban ízlik az étel. Lecsúsztam a székről, és bementem a szobába.

A mama varrt. Nagypapa időközben elment valahova. Kár. Meg kell tehát várni, amíg bejön. Nélküle meg sem szabad kísérelni az elkéretőzést. Olvasgattam az Egri csillagokat. Egyes részeit már kívülről is tudtam. Kint sötétedett, öt óra is lehet. A papa csak nem jön. Igaz, nyolcra beszéltük meg, hogy ott leszünk a Szölkééknél, de a többiek már talán mind ott vannak, és haditanácsot tartanak. Méghozzá nélkülem. De az is lehet, hogy játsza-

nak, és az még nagyobb baj.

Hát hogyne lenne baj, azt a jó mindenit! Délelőtt a Hocci elnyert tőlem egy háromba való és két négybe való gombot, egyet meg a sliccről kellett levágni, hogy ne tartozzak. A nadrágtartómon már mindenütt csak egy gomb volt. De visszanyerem én a gombjaimat! Jaj az a buta Szölke észre sem vette, hogy a saját gombját adtam neki, amit levágtam a kabátjáról.

Csak jönne már a papa!

Addig előkészítem a csúzlit, meg a kis tőrömet is felteszem a nadrágszíjamra, mert a biztonság kedvéért azzal is megerősítettem a nadrágomat, az esetleges gombozás miatt. Így ha el is vesztem a gombjaimat, csak zsebre teszem a nadrágtartót, de a nadrágom nem esik le. A múltkor már megjártam, mert nem volt nálam a nadrágszíj, és elveszítettem az összes gombokat. A Hocci pedig nem bízott meg bennem, hogy majd megadom a tartozást, könyörtelenül levágott minden gombot a nadrágomról. Kénytelen voltam úgy hazamenni, hogy két kézzel fogtam a nadrágom, nehogy leessék.

Rakosgattam a könyveket a szobában. Már az olvasástól is elment a kedvem. Talán már hat óra is elmúlt, és én még meg sem próbáltam elkéretőzni. Kimentem a konyhába. A mama már meggyújtotta a lámpát, felnézett, látta, hogy magam elé tettem az olvasókönyvemet. Nem szólt semmit. Nemsokára kiment, és bezárta a tyúkokat. Késő lehetett.

Reménytelenül pislogtam a mamára. Ha nem enged

el, akkor elszököm. Bár a szökés is csak úgy lenne jó, ha mérgében kergetne el hazulról, és én megsértődve elrohanhatnék. Hiszen ő maga kergetett el! De akkor legalább ötször fellucázzuk őket az éjszaka, és az utcakaput elviszszük a falu túlsó végére. Kiengedem a tyúkokat is, hadd egye meg őket a görény.

– Mama! – jött ki belőlem akaratlanul is a szó.

– Mit akarsz már megint? – szúrósan nézett rám a szemüvege fölött.

Ej, hát mégis ilyen kiállhatatlan a mama, nem lehet vele normálisan beszélni sem – gondoltam.

– Mama – folytattam –, el szeretnék menni lucázni…

– Micsoda?! – A mama felemelte a szemüvegét, és úgy nézett rám, mint aki rosszul hallott.

– El szeretnék menni lucázni – ismételtem határozottan.

Nem mész el sehova! – mondta a mama, és tovább varrt, mint aki egyszer s mindenkorra elintézettnek tartja a dolgot.

Rágtam a szám szélét, és gondolkoztam. Csak a rossz nagykabátomat készítettem volna ki valahova az udvarra, már itt se lennék! Milyen kiállhatatlan a mama! Menynyivel szebb lenne, ha egyszer, legalább egyszer megbízna bennem; és azt mondaná, hogy jól van, menj csak, de viselkedj rendesen, vigyázz, meg ne fázz, először egyél vacsorát vagy valami ilyesmit. Aztán ha elkések esetleg, akkor sem pofozna meg, hanem egyszerűen ne állna velem szóba, ha mindig ezt csinálná, igazán mondom, igye-

keznék hazaérni a megbeszélt időre. De hát ez még nem fordult elő.

– Mama, engedjen el – próbálkoztam még egyszer.

– Nem mész sehova! Maradsz, s erről egy szót sem többet! Megértetted?

Lehajtottam a fejem, mint aki tényleg megértette. Márpedig dehogy értettem meg. Nem is akartam megérteni. Amint a mama a tű meg a cérna felé fordította figyelmét, én halkan felálltam, és lábujjhegyen az ajtó felé somfordáltam. A mama azonnal észrevette. Pedig én mindig azt hittem, hogy az öregeknek nem jó a fülük.

– Maradsz a helyeden! Majd adok én neked lucázást mindjárt! – A mama már hangosan beszélt, és olyan hangsúllyal, mint aki nem riad vissza némi seprűnyeles beavatkozástól sem.

Hát ezt nem lehetett tovább bírni. Megfogtam a kilincset, már mindenre elkészültem. Tudtam, hogy a mamától nem lehet könnyen elszökni. Egyszer, amikor világgá akartam menni, végül ő maga zavart el. És utánam küldte a papát. Vele jöttem vissza a faluvégről.

A mama felállt, és felém indult lassan, mint aki nem is hozzám szándékozik jönni. Ejnye, mama, maga is taktikázik? – gondoltam magamban, de közben éreztem, hogy a mama tenyerében ezúttal valóban érik a pofon.

Ezt már komolyan kellett venni! Gyorsan kinyitottam az ajtót, s máris kint voltam a sötét udvaron. De alighogy kint voltam, a mama már megjelent az ajtónyílásban a söprűvel felfegyverkezve.

– Gyere ide – mondta –, nem bántalak.

Tudtam, hogy ez mit jelent. Én is így hívtam a szomszédék kutyáját a múltkor, bottal a kezemben, csakhogy én a bot végére szalonnát szúrtam. Aztán, amikor végre odajött a Burkus, úgy orrba trafáltam, hogy csak úgy nyekegett. Úgy kellett neki, nagy kutya létére miért bántotta a Basát? De az a kutya olyan szamár volt, hogy két nap múlva már elfelejtette, és akkor újra megismételtem az egészet. Nem, mama, én okosabb vagyok a Burkusnál! Még hátrább húzódtam.

– Megértetted, hogy mit mondtam?! – a mama már tényleg mérges volt.

– Nem értettem meg, mama! – üvöltöttem. – Mert azért is elmegyek! – sírhatnékom támadt. – Vissza sem jövök többet, ha maga ilyen! – Újra keserűség fogott el, hogy olyan értetlen. Azzal eliramodtam a telek felé.

A mama nyitva hagyta az ajtót, és futni próbált utánam. De persze az első öt lépés után elvesztette a papucsát.

– Megállj csak! – kiabálta. – Majd adok én neked!

– Azért álljak meg, hogy maga adjon nekem?

– Gyere vissza – mondta a mama halkabban, és vaksin keresgélte a papucsot. – Elvesztettem a papucsomat. Keresd meg, mert én nem látok.

Na jó, segítek – gondoltam magamban –, de közelebb nem megyek, mert a mama mérgében a söprűvel szokott dobálózni.

– Ott a papucs, mama, mindjárt a lába mellett, balra.

– Nem látom – mondta a mama –, add ide! – Nézett felém, hogy megmozdulok-e.

– Dehogy adom, odadobok egy kavicsot – mondtam, lehajoltam és odadobtam a papucs mellé. A mama nyilván azt hitte, hogy közelebb is jöttem, mert már tényleg röpült is a söprű. Nahát, ez már sok volt, na megálljon a mama, felkaptam a söprűt, és elkezdtem futni a telek felé.

– A söprűt el ne vidd! Hozd vissza rögtön! Nekem söpörni kell!

Ugyan mama – gondoltam magamban –, este sosem szokott söpörni. Mindegy, elviszem Szölkéékhez a söprűt. A kert szélénél megálltam, és onnét kiabáltam vissza:

– Mama, én elmegyek. Maga ne ücsörögjön kint az udvaron, hanem menjen vissza, és tegye be az ajtót, mert a papa mérges lesz magára, ha kihűl a konyha!

Tudtam, hogy mit mond erre a mama. Mondta is:

– Haza se gyere! Többé meg ne lássalak! Nem kapsz vacsorát!

– Nem is kell! Méghogy nem kapok vacsorát! Csókolom! – kiáltottam még vissza, mert jól nevelt fiú voltam. Aztán eliramodtam az Új utca felé.

2. Lidérces éjszaka

I.

Futottam egész a Szölkéékig, hogy ne fázzak. Majd csak akad valami rossz kabát, amit felveszek az éjjelre.

– Jó estét, csókolom – toppantam be.

A banda tényleg együtt volt már.

– Szervusz. Mi az, hát te nagykabát nélkül jöttél? – kérdezte Horváth néni, Szölke anyja.

– Nincs olyan rossz kabátom, amit fel lehetne venni, aztán a Szöl... a Jancsi mondta, hogy neki van kettő is – füllentettem.

Mari néni csóválta a fejét.

– Eriggy csak be a szobába, megsült a tök, egyetek.

– Szervusztok!

– Szervusz, szervusz!

A kis szobában csak a tűzhelyről kiszűrődő fény világított, takarékoskodtak a petrollal. Viszont jó meleg volt. A fiúk valami díványfélén kuporogtak, és úritököt ettek.

– Na végre, megjöttél? – kérdezte Ernő.

– Megjöttem. De van egy felesleges rossz kabátotok? Mert a... mert a... mert az enyém majdnem új, aztán milyen lenne, ha felvenném...

– Van – mondta Hocci. – Mit hoztál?

– Hoztam csúzlit, a kistőrt… mást semmit. Hát ti? Cigitek van? – kérdeztem.

– Van – mondta Szölke, és már mutatta is egy vasdobozban. Legalább nyolc-tíz cigaretta sorakozott egymás mellett, meg két fél szivar.

– Hűha! Honnét?… Ki szerezte?

– Az Ernő! – mondták egyszerre.

– Csente?

– Persze.

Ettük a tököt. Valahol az első szobában nyolcat ütött az óra.

– Mikor indulunk? – kérdeztem.

– Éjfélkor – mondta Ernő –, csak még szalonnát kell szerezni a kutyák miatt.

– Mindjárt szerzek, ha édesanyám bejön – szólt Szölke –, apám úgyis az istállóban marad.

– Adjatok még tököt – erősködött Ernő, mert mindig annyit evett.

– Na, ezt még elvágjuk, fele a Mucuré, mert későn jött, másik fele meg…

– Az enyém! – Ernő már nyúlt is érte, de Szölke nem adta neki.

– Hocci, te is ennél még?

– Alighanem – mondta az bizonytalanul.

– Akkor felezzétek el – mondtam –, én meg ebből adok neked Szölke.

– Pszt! – súgta Szölke. – Én nem eszem többet. Csöndbe legyetek. Jön édesanyám. Ha már bent lesz a szobában, én kimegyek a kamrába, és vágok szalonnát. Majd köhögjetek jó hangosan, ha ki akar jönni. Jó?

– Jó, jó – mondtuk.

– Majd megkérjük, hogy meséljen a lúdvércekről – mondtam mert azt szereti. Te meg nyugodtan levághatsz egy jó nagy darabot. De ne sajnáld.

– Na, gyerekek, jó volt a tök? – nyitott be Mari néni.

– Ajaj! – feleltük.

– No és elég is volt?

– Még van – mondta a Hocci, ő nem volt olyan falánk, mint mi.

– Hát akkor csak egyetek. És néha tegyetek a tűzre is, nehogy elaludjon, mert én kimegyek az istállóba.

A Hocci ijedten nézett föl, és már köhögni akart,

hogy jelt adjon a szalonnát dézsmáló Szölkének, de én befogtam a száját.

– Mari néni, meséljen nekünk egy kicsit. Olyan lúdvérceset, mint a múltkor! – szóltam, és a sötétben rászorítottam a tenyeremet Hocci szájára.

– Hogyne, akkor az én dolgomat ki végzi el, mi? Meg aztán baj történik veletek az éjszaka.

– Dehogyis! – tiltakozott Ernő.

– Na jól van. Először egy rövidet elmondok, aztán ha végeztem, mesélek még. No, figyeljetek... Talán nyolc éves lehettem – kezdte Mari néni, amikor...

Amikor a Hocci erővel lefejtette szájáról a kezemet, amit ottfeledtem, és hangos csuklások között köpködte a sülttököt a tenyerébe, majd krákogott, és köhögni kezdett. Ijedten néztünk össze Ernővel, öklünkkel vertük a hátát.

– Te gügye – mondta neki Ernő –, olyan falánk vagy, hogy biztos héjastól akartad lenyelni az egészet, ahelyett, hogy nekem adtad volna.

Hocci pedig egyre köhögött, közben beszélni is akart.

– Na... Ne... Ne... ükk... ükk... – ugatott mind hangosabban. Még Mari néni is felfigyelt, hogy mi történt vele.

– Cigányútra ment? – kérdezte.

Hocci végre szóhoz jutott.

– Neeem... ükk... ükk... csak a Mucur befogta ükk... ükk... – kezdte megint, mert Ernő elszorította a torkát.

Nyílt az ajtó, és hirtelen megjelent Szölke, az egyik keze a zsebében volt.

– Na, én megyek, mert elköhögtétek az időt, majd aztán mesélek, ha bejöttem – mondta Mari néni, és kiment.

– Mi van? – kérdezte ijedten Szölke.

– Mi lenne. Ez a szamár köhögni akart, de én…

– Hiszen köhögött is – mondta Szölke.

– Persze, mert olyan falánk, hogy a vasszöget is megenné.

– Meg hát – kontrázott Ernő is.

– Nem igaz – védekezett Hocci –, csak a Mucur az öklét is bedugta a számba, hogy ne köhögjek.

– De hiszen mondtam, hogy köhögtél – szólt mérgesen Szölke.

– Persze, mert éppen nagyot haraptam, amikor a Mucur…

– Micsoda? Nagyot haraptál? – szóltam én is dühösen. – Az egész tök bent volt a szádban.

– Nem úgy volt. Mondom, hogy a Mucur, amikor…

– Ne hazudj már! – torkolta le Ernő.

– Alighanem te… – kezdte Hocci, de én nem engedtem, hogy befejezze.

– Alighanem, alighanem ez már kész, és azt hiszem, hogy alighanem a Szölke nem tudott miattad elég szalonnát vágni. Ugye igaz?

– Ja-ja – bólogatott Szölke –, most mi lesz?

– Elvagdossuk kisebb darabokra a szalonnát – vélte Ernő.

– Nahát – mondta Hocci –, akkor éppen elég lesz.

– Hogyne, bolondok. Akkor csak egy falás a kutyák-

nak, és észre sem veszik, amikor lenyelik.

– Igaz – szólt Ernő és Szölke egyszerre.

– Ja, alighanem – mondta Hocci bűnbánóan.

– Mi lesz most? Mit csinálunk? Honnét szerzünk szalonnát? – aggódott Szölke, mert ő félt legjobban a kutyáktól a Hocci után.

– Nincs semmi baj – szóltam hirtelen néhány pillanatnyi csend után. Mind rám néztek.

– Miért? – kérdezték. – Szerzel szalonnát, vagy mást gondoltál?

– Tudjátok, hogy mit csinálunk?

– Nem.

– Na mit?

– Megmondom. Mekkora az a szalonna, Szölke?

– Ekkora – mutatta Szölke, és előhúzott a zsebéből jó tenyérnyi darabot.

– Az éppen jó is lesz. Mert azt fogjuk csinálni, hogy veszünk egy jó erős madzagot, és a végére dróttal ráerősítjük a szalonnát, és úgy dobjuk oda a kutyáknak, hogy ne tudják leenni róla. Ha a kutya le akarja enni, akkor kirántjuk a szájából. Majd még valami vasdarabot is kötünk a szalonna mellé, így aztán elég lesz az összes harapós kutyának.

Mindnyájan álmélkodva néztek rám, de láttam rajtuk, hogy valamennyiüknek tetszik az ötlet.

– Azért nem árt egy-két furkósbotot is vinni – aggályoskodott Hocci, mert az ő szemében minden kutya harapós volt, és szerinte a harapós kutyákat nem lehet meg-

szelídíteni, mind egykutya.

– Viszünk furkókat is – nyugtattam meg Hoccit.

Közben bejött Mari néni. Úgy látszik, az udvarban meg az istálló körül elvégzett arra a napra.

– Na, gyerekek, ki éhes még? – csend. – Senki? Akkor gyerünk csak, vessétek le a kabátotokat. A nadrág maradhat; és keresztben elfértek az ágyon, mert azért aludni is kell valamit, és holnap már mentek iskolába.

– Elég baj az – sóhajtotta Ernő. – A számtanom nincs meg. A Gyuri bácsi pedig kéri akkor is, ha Luca-nap lesz.

– Sebaj – mondtam. – Azt hiszem, hogy egyikünk sem készült holnapra.

– Nem baj. Nem hát. De mégis... Ajajaj – mondta Hocci, mint akinek rossz előérzetei támadnak.

– Na, szóval ez a ti bajotok. Egytől egyig haszontalan kölykök vagytok – mondta a Mari néni. – Lefeküdni! – tette még hozzá.

Levetettük a kiskabátokat, és felkászálódtunk az ágyra.

Keresztben elfértünk mind a négyen, csak a lábunk lógott le.

A tűz kis sárga fénybohócai ugráltak a mennyezeten, a falakon. A kályhában pattogott a száraz fa. Kint már egész sötét volt, és néha-néha megzörgette az összerakott kukoricaszár-górét a szél.

– Meséljen, Mari néni – kértem.

– Meséljen, meséljen – kérlelték a többiek is Horváth nénit, mert szerettük hallani, amint mesél, és jó néhány-

szor meghallgattuk már hátborzongató lidérc- és kísértettörténeteit. Mari néni most sem kérette sokáig magát. Nagyon szeret mesélni. Néha annyira beleélte magát a történetbe, hogy úgy látszott, minden másról elfeledkezik.

– Jó, de akkor legyetek csöndben.

Igyekeztünk kényelembe helyezkedni az ágyon, már amennyire lehetett.

– Tízéves lehettem… Vagy nyolc, nem is tudom már – kezdte Mari néni –, amikor a jószágigazgató – tudjátok a szüleim, a Jancsi nagypapája és nagymamája uradalmi cselédek voltak – megverte az öreg juhászt.

– Miért? – kérdezte Ernő.

– Mert, édes fiam, az öreg juhásznak, akit Suba bácsinak csúfoltak, én már nem is tudom a rendes nevit –, szóval volt neki egy nagyon szép leány unokája. Elfelejtettem mondani, hogy az öreg Suba bácsit különben mindenki nagyon szerette, pedig furcsa ember volt, de értett valamit a doktorkodáshoz is, meg olyan szép meséket, történeteket tudott, hogy mi gyerekek naphosszat elhallgattuk volna. Alacsony, nagy bajuszos, csendes hangú, keszeg öregember volt. Mintha most is látnám. Volt neki egy régi faggyús lámpája, mert a juhászság mellett éjjeliőr is volt az öreg. Kint legeltette a juhokat nappal az erdő mellett, közel az uradalomhoz, este behajtotta, akkor aztán vigyázott. Sohasem tudtuk, hogy mikor alszik… De hol is hagytam abba?

– Volt egy szép leánya – felelte Hocci.

– Hogyne! Leány unokája – mondta Ernő –, ugye, Mari néni?

– Alighanem – dörmögte Hocci.

– Ja, persze. Szóval az a jószágigazgató szemet vetett a Zsuzsira, így hívták a lányt…

Miközben Mari néni beszélt, én azon gondolkoztam, hogy miképpen igazgatja a jószágot ez az izé. Arról már hallottam, hogy a mozdonyvezető igazgatta a vonatot, az iskolát meg az igazgató, az, akit Martin Laci dirinek nevezett. Martin Laci Pestről került le hozzánk, és ő mondta, hogy az igazgató az diri, az iskola meg suli. Szóval azon törtem a fejem, hogy az a jószágdiri miképpen igazgatja az állatokat. Sehogy sem tudtam elképzelni. Talán úgy, mint a mi dirink? A csuda tudja, hiszen a jószágok nem járnak iskolába… Közben Mari néni beszélt:

– … aztán ahogy az öreg meghalt, rá egy-két napra nem voltak csillagos éjszakák. Mindig csúnya borús este volt, addig soha nem látott sötétség, de csak azon a környéken, így mondták az öregek… Hát hogy is mondjam?… Ezeken az éjszakákon, úgy éjfél körül, kopogtak a jószágigazgató ablakán. Nagyon erősen kopogtak. Az meg kíváncsian kinézett, de hát nem volt ám ott senki, csak a Morcos, az öreg Suba bácsi kutyája, az pedig vonított. A vonítása messze elhallatszott. Meg aztán egy lámpa, szakasztott olyan, mint az öreg Subáé, lengett ott az ablak előtt. De a lámpát nem fogta senki.

– És ez igaz volt, Mari néni? – kérdeztem, hogy titkoljam borzongásomat, félelmemet.

– Igaz hát, mindenki mesélte. Akkoriban ezek a dolgok nem mentek ritkaságszámba, sok kísértet meg lúdvérc járt. Most már nemigen hallani ilyesmit.

– De ha csak a lámpa lengett, akkor ki zörgetett be az ablakon? – kérdezte Ernő.

– A Suba bácsi szelleme – felelte Mari néni –, aki elvitte később a jószágigazgatót. Mert egyszer aztán megint jött a lámpa, megint vonított a kutya, a jószágigazgató megint kinézett, kiabált a cselédekért. A cselédek kiszaladtak kezükben a villával, és a jószágigazgató megparancsolta a béreseknek, hogy szurkálják a lámpát, azok persze nem láttak semmit, csak szurkálták a sötétet, másnap aztán az udvaron nagy vérfoltokat lehetett látni, és a jószágigazgató eltűnt azon az éjszakán. Hát ez volt a Suba bácsi ablakkopogtató szelleme.

– Alighanem... – Hocci éppen kezdeni akart valamit, amikor jó erősen megzörgették az ablakot.

Mindenki megdermedt. Mari néni éppen új mesét akart kezdeni. Az ablakot újra megzörgették. Ijedten rezzentünk össze. Gondolom, hogy Mari néni legalább úgy megijedt, mint mi, mert beleélte magát a mesébe. Akaratlanul is összekapaszkodtunk az ágyon. A tűz pattogott, feszülten figyeltünk. Úgy hallottam, hogy az én szívdobogásom zaja betölti a kis szobát. Újra megzörgették az ablakot, de most már erősebben.

– A lúdvérc – susogtam –, a Suba bácsi!

Azt hiszem, hogy nemcsak én, hanem a többiek is látni vélték az ablak sötét négyszögeiben Suba bácsi megvil-

lanó lámpáját. Egyszerre úgy éreztem, hogy biztosabb itt bent a szobában melegedni, mint ott kint a hideg, kísértetleheletű sötétben, ahol lúdvércek és szellemek suhognak.

Mari néni azért bátrabb volt. Már kiment, hogy megnézze, tényleg zörgettek-e, hiszen ő sem volt biztos a dologban. Az ajtónál hallatszott most a kopogás, majd beszélgetés zaja szűrődött be a szobába.

Gondolom, hogy én oldódtam fel először abból a furcsa görcsből, amelyben mindannyian feküdtünk. Ki-ki úgy hevert mereven, ahogy éppen volt. Én a könyökömre támaszkodtam, és már egészen elzsibbadt a kezem. De mondhatom, hogy igazában megindult a vérkeringésem, amikor a mama hangját hallottam a konyhából. Gyorsan leugrottam az ágyról, és a támlája mögé bújtam.

– Jöjjön csak be, Kati néném – mondta Mari néni a mamának. – Jó helyen van az a gyerek, csak nem félti minálunk?

– Hát hogyne félteném – mondta a mama, és belépett a szobába. – Már néha azt sem tudom, hol áll a fejem, amiatt a kölök miatt. Most is a fél falut bejártam utána. Szerencsére az öreg Sinkó megmondta, hogy itt gyülekeznek.

Mari néni meggyújtotta a lámpát.

– Üljön le, Kati néni. Na, legalább egy percre. Nézze csak, itt van... De hol a...

– Itt vagyok – álltam fel az ágytámla mögül.

– Jössz rögtön haza! – kezdte a mama. – Nagykabát

nélkül elszökni ilyen hidegben!

Észrevettem, hogy a fiúk csodálkozva, de elismerően néztek rám.

– Nem megyek haza – makacskodtam. Különben is nagy szégyennek tartottam, mégpedig a felnőttek szégyenének, hogy mások előtt szidják a gyerekeiket. Hát még ha verik is! Ez igazán nem szép tőlük.

A mama, amint meglátott, rögtön felállt, és felém indult. Igen elkeseredtem. Engem itt, mindenki előtt nem pofoz meg! Már előre lehajoltam, és a mama tényleg fel is emelte a kezét hogy üssön. Én pedig lehajolva, gyorsan az ajtóhoz ugrottam, és uzsgyi, szó nélkül ki az udvarra. Rettenetesen sötét volt, de most észre se vettem. Elszaladtam vagy öt-hat házzal, arrébb, és ott meglapulva hallgattam a mama cipőjének hazakopogását. Kicsit még vártam, és aztán visszamentem.

– Na már itt is van! Te is megéred a pénzedet – fogadott Mari néni. – Jó kópé vagy.

A fiúk egyből körém sereglettek, és én csodálkoztam, hogy nem csodálkoznak azon, hogy újra itt vagyok.

– Holnap kapsz, mi? – kérdezte Hocci, aki szívesen nyilvánította máskor is káröröm ét.

– Na és? – vágtam vissza. – Aztán mi közöd hozzá?

– Semmi, de alighanem…

– Fogd be a málészádat, te nyújtórúd, te kiszáradt majálisfa. Te… Te süket harangláb! – hadartam neki.

De azért Ernő meg Szölke is aggodalmaskodott, hogy mi lesz velem holnap. Én pedig komolykodva feleltem:

– Bízzátok rám, öcséim. De honnét tudtátok, hogy nem hazaszaladtam, és hogy visszajövök?

– Mondta a mamád, te rossz pénz. Hát mondhatom, téged aztán ismernek otthon – szólt Mari néni fejcsóválva.

– Ismernek, ismernek – feleltem. – Miért nem engedtek el, hiszen én rendesen kéretődztem. Mindig hazudnom kell, mert ritkán engednek el, akkor meg ne csodálják, ha későn megyek haza. Nem vagyok én már gyerek... – nevettek.

– Nesze – Mari néni egy papírcsomagot adott át. – A mamád hagyta itt, a kabátoddal együtt. Majd ne feledd el felvenni, ott van kint a fogason. Ez meg itt a vacsorád. Még azt is üzente a mamád, hogy vigyázz magadra, és nagyon be ne rúgj.

Akármi is történt, már nem számított. Mert olyan melegség öntött el, amit nem tud pótolni száz bundás nagykabát sem. Azért mégis jó nagymamám van nekem. Csak egy kicsit sok fura dolog történik addig minden esetben, amíg erre újra és újra rájövök. Kacifántos egy teremtés a Kati asszonyság. De azért én nagyon szeretem. Láttam, hogy itt többet nem is kell szólnom, a tekintélyem meglesz erre az éjszakára is.

Mari néni közben újra eloltotta a lámpát, és elkezdtünk úgy tenni, mint aki alszik. Nekem már nem nagyon ment a dolog, azt hiszem, a többieknek sem. Egy darabig horkolási versenyt rendeztünk, ezt Szölke értette nagyon. Egészen addig csináltuk, míg Mari néni meg nem unta.

Aztán már csak forgolódtunk. Egyszer csak éreztem ám, hogy valami nyomja az oldalamat. A Hocci nadrággombja volt. Óvatosan megtapogattam. Megvolt a másik gomb is. Tehát ha az egyiket levágnám, nem esne le a nadrágja, nem is venné észre, ha fölkel. A másik gomb tartaná egy darabig. Igaz, hogy hátul nem sokáig.

Úgy tettem, mint aki tényleg elaludt, aztán lassan elővettem szíjamról a kistőrt, és levágtam a Hocci nadrággombját. Úgy kell neked, Hocci – gondoltam. Annak örülsz, hogy én kikapok? Na megállj csak! Legközelebb a te tintádba öntök vizet dolgozatírás előtt. De nem, az mégsem lesz jó, mert akkor a tanító néni nem tudja felolvasni azt a sok szamárságot, amit Hocci egy-egy dolgozatban összeír. Akkor nem lesz min röhögni. Pedig Hocci szórakoztatott bennünket dolgozataival mindig.

– Én azt hiszem, hogy lehet már éjfél – ült föl az ágyon Ernő.

Szinte egyszerre ültünk fel mindannyian, tehát senki sem aludt.

Most már Mari néni hiába tartóztatott bennünket, indulni akartunk. Felvettük a rossz kabátokat, sapkát, a tarisznyákat, kést és madzagot készítettünk a zsebekbe, megvizsgáltuk a csúzlikat, tartalék gumikat is tettünk el, mert hátha szükség lesz rá. A fölvágott szalonnadarabokat Szölke rakta zsebre.

Idegen, hideg titkokkal teli, beborult éjszakába léptünk ki. Akaratlanul is összébbhúzódtunk. Nekem rögtön eszembe jutott a Suba bácsi lámpája. Megborzongtam, de

az álmosság kifutott a szememből.

– Aztán nagyon vigyázzatok, csak semmi csirkefogóság – búcsúztatott bennünket Mari néni.

– Vigyázunk.

– Nem lesz baj – mondtuk, és a furkókat szorongatva, botorkálni kezdtünk a sűrűre ülepedett sötétségben.

Egy darabig egyikünk sem szólt. Úgy tekintgettünk jobbra-balra, hogy lehetőleg a másik észre ne vegye. Hirtelen azon vettem észre magam, hogy sietek, mert elmaradtam. Egyikünk sem akart utolsó maradni. Egyre gyorsultak lépéseink. A föld már fagyos volt. A kihalt utcán csend volt, csak a mi lépteink koppantak hangosan. A házak görnyedve szunyókáltak a sötétségbe fészkelve. Éreztem, hogy gyorsan el kell kezdenem a kiabálást, és aztán már nem félünk. A hangunk majd bátorságot ad.

Nemsokára a többiek is erre gondolhattak, mert megálltak. Csűrös Szabóék előtt álltunk, szerencsére itt nem volt kutya. Csak el kell kezdeni, aztán megy minden magától.

– Bemegyünk? – kérdezte Ernő.

– Alighanem... A kutya...

– Persze hogy be – erősködött Szölke is, élvezte, hogy Hocci máris fél a kutyától.

– Ki megy előre? – nyugtalankodott Hocci.

– A Mucur!

– Én? Miért éppen én? – kérdeztem, mert azért nem voltam egészen biztos abban, hogy Szabóéknál van-e kutya, vagy nincs. Mintha úgy rémlett volna, hogy Szabóék-

nál nincs kutya. De azért elkezdtem hangosan krákogni, és a furkómmal megütögettem a kerítést. Az udvarban csend volt, semmi sem mozdult. A többieknek azonban nem mondtam meg, hogy most már biztosan nincs kutya, hadd lássák, hogy milyen bátor vagyok.

– Na, menj már! – mondták.

– Jó, rendben van, akkor megyek. De valamit elfeledtünk, az istókát neki! Nem hoztunk szalmát.

– Tényleg ám!

– Szerezni kell – mondta Ernő –, lopni kell a Szabóék kazlából.

Mindnyájan a hosszú udvar sötétbe burkolt vége felé tekintettünk, ahol bizalmatlan árnyékok között lehetett valahol a szalmakazal. Valami furcsa hidegség járt át, de bátorságot mutatva szóltam Hoccinak:

– Hocci! Gyere szalmáért, ti meg maradjatok addig itt, és ha valaki jön, füttyentsetek.

– Miért éppen én? – kérdezte Hocci. – Szívesen itt maradok a kapunál őrködni, ne féljetek én nem félek – vágta ki végül, és úgy látszott, hogy tényleg gyökeret vert a kis úton, mert itt mégis világosabb volt, mint az udvar végében a fák alatt.

– Szóval mégiscsak félsz! – mondtam.

– Félsz, mi? – gúnyolták a többiek, nehogy nekik kelljen menni.

Ernő és Szölke örültek az én jelentkezésemnek, és birizgálták Hoccit, nehogy végül nekik kelljen eljönni szalmáért.

Végül is elindultunk. Féltem. Hocci pár lépésre jött mellettem, Az istállóból meleg trágyaszag csapott ki. Tehén zörgött a láncával. Az a nagy fekete kupac lehet a kazal a pajta mögött. Meresztettem a szememet. Szerencsére, mert az utolsó pillanatban léptem balra egy lépést, nehogy nekimenjek a kocsirúdnak, ami kimeredt a pajta ajtaján. Hocci látta, hogy hirtelen félreléptem, ő is félrelépett. Ám mivel én is éppen hogy nem mentem neki a rúdnak, és ő jobbra volt tőlem, nekiment, és hangosan felkiáltott:

– Azanyád! – és ugrott egy nagyot hátra.

– Na mi az? Nekimentél? – Hirtelen megjött a bátorságom. Nevetni kezdtem, majd Hocci is nevetett, látva, hogy semmiféle lidércről nem lehet szó. Előbbre merészkedett, és együtt mentünk a kazal felé.

– Miért nem szóltál? – kérdezte.

– Mert én sem láttam azt az izét...

Elértük a kazlat. Szedtünk néhány köteg szalmát, csomóba kötöttük őket, és indultunk vissza. Amikor visszatértünk, Ernő és Szölke izgatottan fogadott bennünket.

– Mi volt az? – kérdezték. – Ki kiabált?

– A Hocci – mondtam –, mert meglátta a kocsirudat, és mindenáron azt akarta, hogy fogjam be őt a kocsiba. De én azt mondtam neki, hogy szamarat nem szoktak befogni a lovaskocsiba.

– Inkább a szádat fogd be! – szellemeskedett Hocci. – Az jobb lesz, mert alighanem...

– Csönd! Pszt! – suttogott Ernő. – Most nem veszekszünk, hol van a szalma?

– Itt a... Itt a... – dobta le a köteget Hocci. Dühös volt, mert nem hagytuk befejezni az előbbi magyarázkodását.

– Ne dobáld! – kiáltott Szölke.

– Csönd! Mi a fenének kiabáltok, inkább kezdjük – szólt megint Ernő –, most már talán fel is ébredtek.

– Hát jó, kezdjük – mondtam. – Na kezdd, Hocci!

– Miért éppen én? Kezdd te!

– Kezdje a Szölke – mondta Ernő.

– Kezdje a Mucur! – mondta a Szölke.

– Hogyne! Inkább dugok. Jó?

– Jó, jó – mondták.

Ha valamiben nem egyeztünk meg, mindig eldugtunk egy gombot bezárt markunkban a hátunk mögé, aztán valaki leütötte. Aki talált, azé volt a győzelem, az választott.

Zsebre nyúltam. Előkotortam egy gombot, és hátratettem a kezem. Majd előrevettem.

– Üss! – mondtam Hoccinak.

– Vegyetek elő gyufát – szólt Hocci –, mert a Mucurnak a múltkor is üres volt mind a két marka.

Ernő gyufát gyújtott. Hocci a bal kezemre ütött. Kinyitottam, abban volt a gomb. Talált. De még hogyan!

– A gombom! – üvöltötte el magát. – Honnan vetted?

Hűha! Most láttam, hogy ez az a gyöngyház gomb, amit a nadrágjáról levágtam. A múltkor nyerte a tüttösiektől, büszkén mutogatta, majd felvarrta nadrágjára tartaléknak. A sötétben éppen ezt vágtam le Szölkééknél az ágyon.

– Ffffu! – gyorsan elfújtam a gyufát. – Csönd! – szóltam, de Hocci már két kézzel fogta a kezemet, és erővel ki akarta venni a gombot. – Nem a tied – mondtam neki –, én is játszottam a tüttösiekkel. Nemcsak neked lehet ilyen gombod. Én kettőt is nyertem – füllentettem. De Hocci csak dulakodni akart. Erre gondoltam egyet, és elkezdtem kiabálva szavalni:

Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,

a pálinkát várom…

Tovább már Szölke is meg Ernő is bekapcsolódott. Elrántották mellőlem Hoccit, és karban üvöltöttük a szöveget az ajtó előtt:

Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom,
kendtek tikja tojjék,
a másé csatázzék!
Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom,
kendtek disznajának
akkora szalonnája legyen,
mint a mestergerenda!
Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom,
annyi csirkéjük legyen,
mint égen a csillag,
földön a fűszál.
Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom,
annyi zsírjuk legyen,
mint másnál a víz,
olyan récéjük legyen,

ami aranytojást tojik.
Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom.

Miközben karban, ütemesen, szinte félig dalolva mondtuk a szöveget, a házból már lámpavilág könyökölt ki az ablakon. Amikor ezt megláttuk, még hangosabban ordítottunk, és igazítani kezdtük a tarisznyánkat.

Kendtek disznajának
akkora szalonnája legyen,
mint a mestergerenda

– rikoltotta Hocci. Úgy látszik, hogy már elfelejtette a gombot.

Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom.

Csattant a zár, kinyílt az ajtó, és kilépett Szabó néni.

– Na, gyerekek, jól van, vigyázzatok – mondta, aztán almát és diót öntött le az udvarra –, de az éjszaka ne gyertek ide többet, mert a Szabó bácsi beteg, és nehezen tud újra elaludni. Sajnos borom nincs itthon, most azzal sem tudlak megkínálni benneteket, no majd máskor…

– Majd jövőre! – kiáltotta szemtelenül Ernő.

– Persze, persze majd jövőre – szólt Szabó néni, aztán becsukta az ajtót, de aztán újra kinyitotta egy résnyire. –

Szalmát hoztatok-e?

– Hoztunk hát – mondta Szölke, és odadobott egy csomagot. Szabó néni lehajolt érte, és felvette.

– Na, majd meglátom, hogy jobban tojnak-e a tyúkok? Jó éjszakát, gyerekek!

– Köszönjük szépen a nincs mit – kiáltottam a becsukott ajtónak.

– Affene! – mérgelődött Ernő. – A Szabó bácsi tavaly is beteg volt, tavaly sem volt itthon bor, a szalmát meg csak elkérte, még szerencse, hogy a sajátját.

Összeszedtük az almát meg a diót, és osztozkodva bandukoltunk tovább. Hocci kissé hátra maradt tőlünk, majd pisszegni kezdett.

– Mi az? – szólt hátra Szölke.

– Bekiabálok nekik az ablakon – mondta Hocci, és már indult is vissza. Úgy látszik, már egyáltalán nem félt.

– Nem kell – szólt közbe Ernő itt azért még adtak valamit, majd ahol semmit sem kapunk a kotyolásért.

A harmadik háznál Ernő kezdett el szitkozódni, és a falhoz vágott egy almát. Megjárta, amikor ő is rögtön az evésre gondolt, mert rohadt almába harapott.

– Mégiscsak vissza kéne menni – mondta ő is.

De már vagy öt házzal odébb lehettünk, és nem akaródzott visszamenni. Nem szoktunk mindenhová bemenni, már ismertük jól az egyes házakat. Csak a „kotyolóházakhoz” mentünk, mert tudtuk, köszöntésekkor, betlehemezéskor és kotyoláskor hol és mit szoktak adni.

– Milyenek az emberek – kezdte Szölke. – Sajnálják talán tőlünk azt a pár vacak almát, a kalácsot meg a szüpücsöt? Vagy azt a néhány pohár bort? Bezzeg a Szabóné hozzánk küldte a nyáron a lányát játszani, amikor itt volt az unokahúgom, és akkor azt mondta, hogy hálás lesz nekünk, mert csak jót tanul az a buta lánya a mi városi rokonlányunktól. Akkor nagyban ígérte, hogy elviszi őket a hegybe, a szőlőbe meg Hévízre is. Az a kis vakarcs meg nap mint nap ott volt nálunk. Aztán Szabó néni elfeledkezett mindenről. – Elhallgatott, majd egy almát vett elő, és beleharapott. – Az annyát, ez is rohadt.

– Nézzük meg az almákat – mondtam.

Vagy öt-hat alma jutott fejenként, hát ahogy nézegetjük, több mint a fele rossz volt.

– Biztosan a disznókat etetik ezzel – szólt Hocci.

– Én nem vagyok disznó – mondta Ernő is –, de az legyek, ha nem megyek vissza, és nem vagdosom a házuk falához az összes almájukat.

Magamban éreztem, hogy ez nem helyes, mégis visszafordultunk. Valahol egy utcával odébb, más csoport kotyolásának a hangja hallatszott. Sietni kellett, nehogy megelőzzenek bennünket, mert akkor mi már keveset kapunk, főleg a borból.

Szabóéknál megálltunk, és sorban vagdostuk a falhoz az almákat. Egyszer csak Hocci elkezdte:

Luca-luca kitty-kotty,
egy csirkéjük legyen,

az is vak legyen!
Luca-luca kitty-kotty!

Üvöltöttünk mindannyian, és dobáltuk az almát a falhoz. Némelyik alma hangosan loccsant szét a falon, jelezve, hogy bizony már jól elrohadt.

Ezt a strófát aztán még egyszer közösen elkiabáltuk, amikor hirtelen éles csörömpölés hallatszott. Valamelyikünk túlbuzgón, bedobta az ablakot.

– Futóri! – kiáltotta Hocci a pillanatnyi dermedt csönd után. Iszkoltunk a járdán, és csak két utcával idébb mertünk megállni. Lihegve hallgatóztunk. Szabóék felől mérges asszonyhang kiáltozott.

– Te voltál, Mucur?

– Nem.

– Hát ki volt?

Csönd. Senki sem szólt, csak a lihegésünk hallatszott.

– Nem kellett volna… Bejelenti Gyuri bácsinak – mondta Szölke. Horkai György a legfélelmetesebb tanítónk volt, de azért mindegyikünk tisztelte, főként igazságosságáért.

– Alighanem… Alighanem… – mormogta maga elé Hocci.

– Nem ismert meg minket – mondtam –, meg aztán nem is biztos, hogy tudja, hogy mi voltunk. Honnét is tudhatná? – Azért mindnyájan éreztük, hogy erre nem volt szükség, hogy ezt nem lett volna szabad. Lehangolódva, és kedvetlenül mentünk tovább. A következő utcasaroknál lassítottunk és megálltunk. Szölke cigarettát szedett elő, de nekem az sem ízlett. Jól emlékeztem, hogy egyszer valakitől kaptam, és titokban el akartam szívni, de olyan rosszul lettem, hogy kivert a víz, és le kellett feküdnöm. Visszajött belőlem a vacsora is.

– Nem kell – mondtam inkább újra megkérdezem, hogy ki volt? Ki dobta be az ablakot?

– Becsszóra, én nem! – mondta Ernő, és krákogott a cigarettától.

– Én se, én se – szólt Hocci és Szölke is.

– Valaki csak bedobta – mondtam.

– Be, az igaz – vélte Szölke.

Méreg fogott el.

– Hát nem értitek? Tél van, és ha tényleg beteg Szabó bácsi, most jól néznek ki! Halálra fáznak!

– Nem beteg az – mondta Szölke, de elég bizonytalanul.

– Menjünk már! Ne ácsorogjunk! – Hocci is túl akart lenni a dolgon, de mégse mehettünk, mert Ernő egyszer csak leült az árokpartra. Odaszaladtunk.

– Mi van? – kérdeztem, de sejtettem, hogy a cigaretta. Egyikünk se cigarettázott, még titokban sem, csak ha együtt voltunk, Ernő mindig megjátszotta valahogyan a nagyfiút, a felnőttet.

– Szorítsd le a fejét! – Hocci ügyködött.

– A tarkóját fogd! – rendelkezett Szölke is, láthatóan élvezték a dolgot, nem szólva arról, hogy eldobhatták a félig elszívott cigarettát.

– Az a vacak bagó! Mit hoztál? – okolta Ernő Hoccit.

– Én hoztam vacakot? Talán a Szölke!

– Minek azt elszívni? – jegyeztem meg, de nem hangosan, inkább csak mellékesen. – Az ember elrontja vele a hangulatát, meg hány tőle.

– Ha valaki olyan kényes, mint te! – állt fel méltatlankodva Ernő. – Nem az a baj. Hanem a Szölke...

– Én a csudát!

– Hát ki? – Ernő ragaszkodott a magyarázathoz, mert nem akart szégyenben maradni.

– Talán a Hocci.

– Mit tudom én. Akárki hozta is, ez a cigi elázott, és utána szárították meg. Már az első slukknál éreztem,

hogy olyan, mint a trágya…

Ezen nevettünk.

– Akkor minek szívtad? – kockáztattam meg a kérdést.

– Minek, minek. Mert már hiányzott egy cigi – mondta Ernő, de nem sokat magyarázkodhatott, mert közben lehetett hallani, hogy a faluban több helyen is már harsány lucázás veri fel az éjszakai csendet. A hátunk mögött, egész közel hangzott el egy lucázó kórus. Hűha! – gondoltam. – A Zsigához meg a komáékhoz, aztán még két-három helyre feltétlen el kell menni, mégpedig úgy, hogy lehetőleg mi érjünk oda először. Zsigáékat rendesen Lugas Zsigmondnak hívták, nekik akkoriban még saját pálinkafőzőjük volt. Lugas Zsigmond nagydarab, kövér, kedélyes ember volt. A faluban nem volt senkinek nála nagyobb pocakja.

– Gyerünk a pocakoshoz – mondtam.

– Gyerünk! Gyerünk!

Siettünk. Most mintha még sötétebb lett volna. A toronyóra egyet ütött, csak a feleket szokta ütni, a negyedeket nem, és nem tudhattuk, hogy fél egy, egy óra vagy fél kettő van-e.

Zsigáék háza párhuzamosan húzódott az úttal. Előtte mély árok sötétedett. Lugas Zsigáéknál volt kutya is. Ezt mindnyájan tudtuk.

– A kutya! – szólt Hocci, amikor odaértünk.

– Hol? – kérdezte Ernő.

– Nem tudom – mondta Hocci –, de van.

Megálltunk az úton, meresztettük a szemünket, és erősebben szorítottuk a furkókat.

– Ki megy előre? – kérdeztem, mert bennem is viszketett a félelem.

– Te! – felelték mindnyájan. Már arra gondoltam, hogy azt mondom, hogy dugjunk, amikor eszembe jutott, hogy Hocci biztos megint kérné a gombot. Tehát mást kellett kitalálnom.

– Szalonnát, madzagot, drótot készítsetek – mondtam.

Nagy zsebelés kezdődött. Előkerült a madzag. A szalonnát átszúrtuk bicskával, és átfűztük rajta a madzagot, majd dróttal együtt csomót kötöttünk a madzagra, és hogy a kutya ne tudja könnyen leenni a szalonnát, a drótot többször összevissza átkötöttük rajta. Aztán bizonytalankodva nézegettük. Végül óvatosan megindultunk a kapu felé. Hirtelen jutott eszembe, hogy lám, a szemünk már egészen hozzászokott az éjszakához. Aztán az ablakbedobáson töprengtem. Fülemben még hallottam az üvegcsörömpölést. Még most is azon tűnődtem, hogy ki dobhatta be az ablakot? Szabóék elég szegények. Az öreg Szabó valóban beteges. Én biztosan nem voltam, mert egészen a fal aljához csapkodtam az almákat. Valahogy nem volt szívem feljebb dobni, a fehérre meszelt falra. De úgy rémlett, mintha a többiek is hasonlóan cselekedtek volna. Hát akkor ki lehetett?

A kapu előtt egy lépésre megálltam. A többiek valamivel hátrébb voltak. Botommal megütögettem a kapu-

félfát. Azonnal hallatszott a morgás valahonnét az udvar sötét mélye felől. Aztán rohant is a kutya. Nem mindennapi dög volt. Én még soha nem hallottam ugatni, csak morogni. Igaz, hogyha csak lehetett, mindig messzi elkerültem Lugasék házatáját. Pedig náluk minden alkalommal rengeteg pálinkát szoktak adni. Tehát ide mindenképpen be kell mennünk.

– Na! – ösztökélt Hocci. – Csak nem félsz, Mucur?

– Éééen? Persze hogy nem félek. Készen van az a szalonna?

– Hiszen tudod, hogy készen van – mondta Ernő. – Mégis félsz, te Mucur! – tette hozzá.

– Azért se félek! Hát jól van... Én bemegyek elsőnek, de valaki adja oda a szalonnát a kutyának.

– Ki?

– Te.

Ernőnek nem tetszett ez a dolog.

– Akkor sorsolunk – mondtam.

– Azt már nem – szólt Hocci –, de ha adtok nekem fejenként két-két diót, akkor megmondom, hogy mit találtam ki.

– Én adok – mondtam, és már nyújtottam is feléje. – De ha becsapsz bennünket, akkor jaj neked!

– Én is adok.

– Én is.

Hocci körülményesen elvette a diókat, majd csípőre tette a kezét, s úgy nézett ránk, mint valami nagy hadvezér. Tűnődött egy darabig, és csak azután szólalt meg:

– Ha még két-két diót adtok, akkor elmondom.

– Na megállj! – kiáltotta Ernő. – Te piszok! – nekiugrott Hoccinak. Dulakodni kezdtek. Hocci hirtelen megcsiklandozta Ernőt, mert tudta, hogy az nem bírja a csiklandozást. Ernő elkezdett hangosan, sikongatva nevetni, és elengedte Hoccit. A kutya vészesen morgott a kerítés mögött.

– Hagyjátok abba, mert ütök! – Szölkének volt köztudomásúan a legerősebb ökle a társaságban. Nem is kellett, hogy kétszer mondja, Hocciék nem dulakodtak tovább.

– Így ni! Igazán jó fiúk vagytok – vélte Szölke.

– De ki megy be, és mi lesz a diókkal? – kérdeztem, s közben lázasan gondolkoztam, hogy mit kéne csinálni, hogy a kecske is jóllakjon, és a káposzta is megmaradjon, vagyis minden rendben menjen, és a tekintélyemen se essék csorba. Nem kellett soká tűnődnöm, Szölke adta az ötletet.

– Hoccit meg kell büntetni – mondta. – Ha így viselkedik, akkor többet nem jöhet velünk sem lucázni, sem betlehemezni, pedig nemsokára oda is mehetünk.

– Igazad van – mondtam Szölkének. – Most nekem van egy ötletem.

– Na mondd!

– Hocci adja oda a szalonnát a kutyának. Ha nem teszi meg, akkor beismeri, hogy gyáva, fél minden vacak kutyától. Aztán meg valóban többet nem jöhet velünk sehova. Még játszani, indiánozni sem.

– Ez jó lesz, jó lesz! – kiáltotta Ernő, és nevetett.

– Jó bizony, nagyon jó! – helyeselt Szölke is. – Na, Hocci, itt van a madzag.

– Hogyne! Én nem!

– Szóval nem? Akkor máris elmehetsz haza! Viheted a diókat is. Nekem nem kell az a vacak dió. Edd meg – mondtam.

Hocci töprengett. Hol egyikünkre, hol másikunkra nézett. Ernő egy kavicsot rugdosott az úton. Szölke tartotta a szalonnás madzagot. Én meg csak néztem Hoccit.

– Na mi lesz? – kérdezte Szölke. – Mész a kutyához, vagy mész haza?

– Gyorsan, gyorsan, mert megyünk tovább nélküled – mondta komolyan Ernő is.

– Megyek... – kezdte Hocci –, de, de... előbb visszaadom a diókat. Itt vannak...

Egyikünk sem nyúlt a diókért.

– Menj haza, és edd meg őket héjastól, mint a tököt – szólt megvetően Szölke.

– Úgy van, úgy van, helyes – mondta Ernő is.

Én nem szóltam egy szót sem. Hocci már látta, hogy komolyan gondoljuk a dolgot. A sötétben is érezni lehetett, hogy meghunyászkodott. Most biztosan olyan kétségbeesett arcot vág, mint amikor az iskolában a dolgozatain nevetünk, mert azért az arcvonásokat nem lehetett kivenni. A diókat kinyújtott kezében szorongatta. Egyszerre meglendítette a karját, mintha el akarná dobni őket, de aztán meggondolta, és visszacsörgette őket a ta-

risznyába.

– Na jól van – mondta. – Add ide azt a szalonnát. – A hangja pityergős volt. – De, de egyet kikötök, gyertek mellettem. – Amikor látta, hogy még mindig némán állunk, hozzátette: Legalább mögöttem… Na… Halljátok?

Megsajnáltam.

– Jól van. Én megyek mögötted. De jönnek a többiek is, mi nem félünk – tettem még hozzá, mert láttam, hogy Ernőnek és Szölkének nem tetszett, hogy az ő nevükben is beszélek. – Mert mi nem félünk – ismételtem –, mi oda merünk menni, csak azt akarjuk látni, hogy valóban nem félsz-e.

Hocci a szalonnát előrenyújtva óvatosan megindult a kapu felé. Minduntalan hátrapislogott, hogy tényleg megyünk-e utána. Ahogy közeledtünk, lépéseinket megneszelve, megint morogni kezdett a kutya. Hocci hátraugrott, és majdnem feldöntött.

– Na! Ne félj – biztattam –, itt vagyunk mi is. – Bár én sem szeretem a közelebbi találkozásokat a harapós kutyákkal.

Hocci állt egy darabig, majd erőt vett magán, és elindult újra. A kutya erősebben morgott, erre hirtelen átdobta a drótkerítésen a szalonnát. A kutya rögtön megérezhette az illatot, mert hátrébb húzódva kereste, majd rágni kezdte. Hocci látva, hogy a kutya már nem morog, bátorságot kapott, és közelebb lépett a kerítéshez, majd hirtelen megrántotta a madzagot. De aztán valamennyien nagyot ugrottunk hátra, mert a kutya rettenetes düh-

vel felmordult. Szinte láttuk fehér fogait vicsorogni a sötétben. Hocci ijedtében sem engedte el a madzagot, és a kutya morogva ki akarta húzni a kezéből.

Nem szóltunk, csak figyeltük őket. Hocci rájött arra, hogy a kutya nem tud kijönni az udvarból. Most már élvezte a dolgot. Rángatta a madzagot, és ő is dühösen morgott hozzá.

– Krrrh... Krrrh! Adod ide! – mondta. Erre a kutya még dühösebb lett. Már neki-nekiugrott a drótnak mérgében, de még mindig nem ugatott.

– Csak még jobban feldühösíti – szólt Ernő –, hagyd, te buta!

De Hoccival már nem lehetett bírni. Talán a kutyán akarta megbosszulni a többi kutyák által nadrágján elkövetett sérelmeket. Nem is tudom, hogy mi történik, ha az a hatalmas állat valahogy kijön.

– Krrh! – ingerelte Hocci tovább a kutyát. Belejött ő is a morgásba. Már nem volt könnyű megkülönböztetni, hogy mikor melyikük morgott.

Arra gondoltam, hogy milyen furcsa fiú ez a Hocci. Amikor nincs mitől félni, akkor kegyetlen. Eszembe jutott az is, hogy gyakran mennyire haragudtam rá azért, mert a békákat kínozta. Ő szokott a cserebogarakból is élő körhintát csinálni. Olyankor aztán igazi feltalálónak érezte magát. Amikor el akartam venni tőle, csak ki kellett nyújtania hosszú kezét, és nem értem el. Hányszor felbosszantott. Most meg a kutyával ront el mindent. Nem így kell azt csinálni, így sosem jutunk be.

– Hagyd! – mondtam neki. – Hallod? – A többiek is szóltak, de mit sem számított egészen addig, amíg a madzag el nem szakadt. Akkor megnyugodott a kutya, és hátrébb vonult enni.

– Na! – mondta Hocci, mint aki jól végezte dolgát ez is megvan. Csak… alighanem… elszakadt a…

– Te! – esett neki Szölke. – Mindjárt átdobunk a kutyához. Te is mész a szalonna után.

– Ezt jól megcsináltad! – mérgelődött Ernő is.

– Én… én nem tehetek róla… Különben is, alighanem… különben is a Mucur ötlete volt! – emelte fel a hangját.

Mérges lettem.

– Az én ötletem? Hát ez vagy te. Most rám fognád a hülyeségedet. De hagyjuk ezt. Majd elintézem azt a vacak kutyát – mondtam dühömben.

Várakozóan rám néztek és megnyugodtak. Hű, a mindenit! – gondoltam magamban. – Most mit csinálok? Szerencsémre gyorsan eszembe jutott a vacsorám, amit a mama hozott utánam. Kibontottam, majd az erős morgás ellenére egészen közel mentem a kerítéshez. A zsíros kenyereket eltördeltem, és kezdtem bedobálni a kutyának. Az gyorsan falta a kenyérdarabokat, de továbbra is morgott, ha hozzáértem a kapuhoz.

– Ez se jó! – szólalt meg kárörvendően Hocci.

– A fene! – szaladt ki a számon, aztán hirtelen nagyot ugrottam, és elkezdtem kiabálni:

Luca-luca kitty-kotty,
gelegenye három,
a pálinkát várom.

Még a sötétben is látni véltem, hogy miként csillannak fel a szemek, hogy mennyire tetszett az ötlet a fiúknak, ez abból is látszott, hogy gyorsan bekapcsolódtak a kiabálásba. Üvöltöttünk, ahogy a torkunkon kifért. Nemsokára kiderült, hogy milyen feleslegesen vesződtünk a kutyával. Még Hocci is tele-szájjal kiabált, mert megijedt, hogy nem jöhet velünk betlehemezni és köszönteni.

Az erőteljes kiabálásnak nemsokára lett is eredménye. Kivilágosodott az utcai, majd az udvari ablak is. Felébredtek.

– Hogy is hívják a Zsigánét? – kérdeztem.

– Nanica néninek.

– Szólni kell neki, hogy vigye el innét ezt a kutyát. De a kiabálást ne hagyjuk abba, mert hátha azt hiszi, hogy a szomszédban vagyunk, és újra lefekszik. – Igyekeztünk még hangosabban kiabálni. Azt hiszem, hogy nemcsak a Zsigáék, de a fél utca felébredt.

Zörgött a kulcs, kinyílt az ajtó. Nanica néni felemelte a kezében tartott villanylámpát, és az arcunkba világított. Gondolom, ekkor ébredhetett fel igazán, mert óriási hangzavart hallott, és négy nagy szájat látott tátogni a fényben. Még hátra is hőkölt.

– Na!... Na!... – mondta.

Mi egyre üvöltöttünk.

Luca-luca kitty-kotty...

– Putyuláim – kezdte Nanica néni –, gyertek csak be, pipi-pipi, putyuláim, gyertek csak be.

Mi szünet nélkül kiabáltunk, csak a Luca helyett én kutyát ordítottam, hogy megértse, miért nem akaródzik nekünk beljebb menni. Lökdöstem a többieket is. Hamarosan rájöttek a dologra.

Kutya-kutya kitty-kotty...

– Putyula, putyuláim – mondta Nanica néni de mi csak nem akartunk befelé menni. Közben mindnyájunknak eszébe jutott, hogy Tóth Gyulát – aki a minap ellőtte az ujját, mi is putyulának szoktuk csúfolni. Nanica néni csak nézett, hogy egyre kutyát kiabálunk meg nevetgélünk, de befelé nem akarunk menni. Kifakadt.

– Az anyátok! Hát meddig álljak itt egyszál rékliben?

Kutya-kutya kitty-kotty...

– A kutya! – kiáltottam.

– Hívja be, Nanica néni – mondta Szölke is.

– Floki! Floki, mész hátra!

A kutya engedelmesen hátrafelé ment. Féloldalasan állandóan az udvar sötétje felé pislogva, bevonultunk a lábas pitvarba. Ott a szokáshoz híven letérdeltünk a szalmára, és végigmondtuk az összes strófákat, egészen a vak csirkéig. Nanica néni nem nagyon vette észre a dolgot, nekünk meg jókedvünk lett. Közben Zsiga bácsi is feléb-

redt, és két bottal a kezében kibotorkált a konyhába.

– Na, gyerekek, ebből már elég – mondta. – Asszony! Tedd el a szalmát, de nehogy reggel begyújts vele, mert akkor fújhatjuk az egészet, akkor a jövő évben máshoz futkoshatunk tojásért. – Zsiga bácsi babonás volt.

– Jól van, jól – szólt Nanica néni. – Majd elteszem, ti pedig gyertek már beljebb.

Bementünk. Az asztalon rengeteg alma, körte, szüpücs és kalács volt. Zsiga bácsi már elővette a pálinkás üveget is.

– Na, igyatok – mondta.

Összenéztünk, mert nem kupicákba öntötte a pálinkát, hanem borospoharakba.

– Na, felhajtani! – mondta ravaszul. – Hadd látom, milyen legények vagytok.

Hocci fogta meg először a poharat, aztán mindnyájan megfogtuk, erős barackszag terjedt a konyhában. Zsiga bácsi úgy nézett ránk, mint aki keresztben lenyel bennünket, ha nem iszunk. Hocci már fel is hajtotta. Mi is inni kezdtünk.

– Na, gyerünk, gyerünk – unszolt bennünket Zsiga bácsi –, a poharakat csak üresen lehet visszatenni. – Közben az ajtóhoz állt, nehogy valamelyikünk meglóghasson.

Én kiittam az egészet egyszerre, mert láttam már, hogy így szokás. Egyből kijöttek a könnyeim, és köhögtem, akárcsak a többiek. Égette a torkom, a gyomrom, mindenem. Hirtelen forróság lepett el. A fiúk arcából csak torz gömböket láttam, amelyek rövidesen imbolyogni kezdtek. A fél szoba Zsiga bácsi pocakjával lett tele. Az meg nevetett, hogy szinte mozgott az egész ház, mintha földrengés lenne.

– Na, legények... hahahahaha! Hahahaha! Azért még nőnötök kell. Üljetek le, és egyetek is valamit.

Valahogy megtaláltuk a székeket, aztán nekiestünk a kalácsnak, az almának, a körtének. Én már nem éreztem, hogy milyen íze volt annak, amit eszem, csak azt, hogy az alma hideg és csípős, mintha megpaprikázták volna. Nanica néni közben kivitte a szalmát a tyúkok alá. Olykor még valamelyikünket elővette a köhögés. De gondolom, valamennyien sejtettük, hogy ennyivel még nem ússzuk meg. Úgy is lett. Szinte pontosan következett a tavalyi jelenet. Most már féltem. A legszívesebben elmentem vol-

na, de Zsiga bácsi elállta az ajtót.

– Na, elég az evésből! Micsoda legény az, aki közben nem iszik – szólt újra mosolyogva Zsiga bácsi. Nagyon élvezte a dolgot.

Megint felhajtottunk egy pohár pálinkát. Aztán egyszer csak látom ám, hogy valami pirossal van tele a pohár. Azt hittem, hogy rosszul látok, de kiderült, hogy az vörös bor. Megittuk. Aztán megint haraptunk valamit. Nanica néni egy kis padfélén rosszallóan ingatta a fejét. De Zsiga bácsival nem lehetett bírni. Velünk se. Hocci mindenáron le akart vetkőzni. Később azt hitte, hogy a Zsiga bácsi az édesapja.

– Hol van az ágy? – kérdezte Hocci, és gombolkozott. Zsiga bácsi visszagombolta a nadrágját. Aztán nem tudom, hogy mi történt, azt sem, hogy ittunk-e még, egyszer csak megmozdult az egész világ, de ezt csak akkor vettem észre, mikor kiléptem az ajtón. Furcsállottam, hogy sokkal többen vagyunk, mint kellene. Senki se szólt. Hocci elvétette az utcát, és az udvar felé indult. Egyszerre morgás hallatszott. Egy pillanatra kijózanodhatott, mert futni kezdett, egyenesen a kisajtó felé. A drótos kisajtónál egy különös hang jelezte, hogy Hocci nadrágjában valahol jócskán megszakadt a folytonosság. Persze a morgásra mi is utána vetettük magunkat. Futás közben én már-már éreztem, hogy a nadrágomat fogja a kutya. Előttem a sötétben hirtelen kiáltás hallatszott, majd mérgelődés valahonnét alulról. Hocci futás közben a híd mellé szaladt, és beleesett az árokba, ahová közvet-

len követte Szölke és Ernő is. Én minden erőm megfeszítve meresztettem a szemem, hogy lássak valamit, de csak az utcán, a túloldalon levő házak fehérre meszelt fala táncolt a sötétben. Pedig olyan sötét volt, hogy ilyenkor azt szokta mondani a nagyapám, hogy neki lehet dőlni meg harapni lehet. Botorkáltam a hangok irányába. Egyre csak azt éreztem, hogy fel akar egyenesedni köröttem az utca. A föld, az út pedig minduntalan behorpadt.

– Mit csinálsz? – hallatszott előttem a sötétben.

– Bolond! Nem én voltam! A Hocci!

– Mássz le rólam! – és ilyesmi hallatszott valahonnét előttem.

Tétovázva moccantam előre, nehogy rájuk lépjek.

– Kinek a lába ez? – kérdezte végre közvetlen előttem Szölke.

– Bolond, bolond! Engedd el! – ez azt hiszem, hogy Hocci volt.

Még tettem egy-két lépést, amikor az első lábam nem ért talajt. Visszahúztam volna, de már nem sikerült. Megbillentem és leültem, illetve leestem az árok szélére. Az árokban furcsa fekete tömeg morgott és mozgolódott, ők voltak: összegabalyodva.

Ültem, és úgy éreztem, hogy forog körülöttem a falu. A méteres mélységű árokban pedig tovább folyt az osztozkodás.

– Ez nem az én lábam – vélte komolykodva Ernő.

– Melyik lépett a kezemre?

– Hülye! Mit keresel a számban?

Segíteni kellene nekik – gondoltam, de ahogy előrehajoltam, hogy megfogjam őket, én is rájuk estem. Valaki rögtön szemközt rúgott, és még nagyobb lett az üvöltés.

Nem tudom, hogy meddig bajmolódtunk magunkkal, de már kibírhatatlan volt az az állapot. Furcsa volt, hogy akármennyit is ittam, már néhányszor megfigyeltem, hogy sosem ment az agyamra a mámor, az talán még gyorsabban forgott, mint máskor, csak a test nem engedelmeskedett. Éreztem, hogy változtatni kéne a helyzeten, mert valaki a belső zsebembe dugta a lábát. Megpróbáltam valahogy kijutni az árokból, de valaki mindig belém kapaszkodott. Az eszemmel hiába tudtam, mit kéne tenni, sem a lábam, sem a kezem nem arra mozdult, amerre akartam. Nehéz volt minden, és az éjszaka is imbolygott velem, mint valami hajó a hullámzó tengeren. Bennem is meg-megmoccant valami, és hullámokban tört rám a rosszullét. Olyankor rádőltem a csoportra, és egyetlen lüktetésbe olvadtunk. Időnként pedig akárcsak valamiféle apró villámlás, világosan át-átvillant agyamon, hogy a ruhánk már bizonyosan eltüntethetetlenül piszkos, földes, és ki tudja, mi mindent kentünk magunkra az árokban hempergés közben. Egyre erősödött bennem az elhatározás, hogy innen ki kell valahogyan keveredni, mert esetleg elalszunk. Még az is keresztülfutott rajtam, amit egyszer nagyapám mesélt, hogy aki télen részegen elalszik valahol, az csonttá fagy. Ez a gondolat aztán többször is visszatért, de éreztem, hogy jó lenne aludni. Valahogyan megembereltem magam.

– Másszunk ki! – mondtam.

– Maradjunk itt – súgta Ernő.

– Hagyjatok – dörmögött Hocci. – Én aludni akarok! – azzal a fejemre tette a lábát, és elhagyta magát. Azt hiszem, ha nem vigyázunk, el is alszik. Mérges lettem. Hát sehogy sem tudunk kijutni innen? Azért be kell vallanom, hogy én sem voltam egészen tisztában azzal, hogy merre van az árok partja. Ki kellett találni valamit. Én voltam legfelül. Hirtelen elkiáltottam magam:

– Vigyázzatok, mert hánynom kell! – és rögtön elkezdtem öklendezni.

Ez végre megint jó húzás volt, mert csodálatosképpen Hocci sem akart már aludni, olyan gyorsan kimásztak, hogy magam is csodálkoztam. Persze én csak taktikázni akartam a hányással, de addig erőltettem az öklendezést, amíg egyszerre megeredt a bor- és pálinkaeső.

Már kezdett világosodni, amire engem is kihúztak az árokból. Hocci közben el is aludt ültében az árokparton. Ernő és Szölke valami pocsolyán feltörték a jeget, és megmosakodtak. Engem is megmosdattak. Jólesett. Rögtön támadt is egy ötletem, és a sapkámat telemertem vízzel, és azt az alvó Hocci nyakába csurgattam. Erre felébredt.

– Azannyát – kiáltotta –, megeredt az eső! Édesanyám, megeredt az eső!

A nevetéstől valamennyien összekapaszkodtunk, és elestünk. Eltelt vagy negyed óra, míg megmagyaráztuk Hoccinak, hogy hol van, és nem esik az eső. Nem tudom, hogy nézhettünk ki, de végre is tovább kellett indulni.

– Ki kell tolni a Zsigával – mondta Szölke, azzal máris levette a kiskaput. Mi meg nekiestünk a két nagykapunak, levettük őket, és elindultunk a faluvég felé. Egyenként elszállítottuk a kapukat a temetőbe. A temető vaskapujának csak egyik szárnyát tudtuk levenni, de már nem sajnáltuk a fáradságot, azt akasztottuk a Zsigáék kapuja helyébe.

Ez egyébként nem volt különös. Jól emlékszem, még kisebb voltam és Könczöléknél éjszaka szétszedték a kotyoló nagyfiúk a szekeret a pajtában, azután darabonként felvitték az emeletes ház nagyságú szalmakazal tetejére, és ott összerakták. Ők is azért csinálták, mert vagy nem kaptak szüpücsöt, vagy másként csapták be őket, esetleg férges almával. Egyszóval az okot nem tudom, de azt becsszóra sosem felejtem el, hogy csaknem az egész faluban látszott, hol tartják Könczölék a szekerüket.

– Az istállóba is be kéne menni – javasolta Ernő, és úgy tűnt, hogy már nem is pityókás. Csodáltam érte.

– Be hát – véltük.

A kutya miatt azonban a szomszédék udvarán át lementünk a telekre, és hátulról tudtunk csak az istállóba lopakodni. Ott a kertek alatt elvezettük a teheneket, és hozzákötöztük őket a kiserdő alatti magányos, villámsújtotta fához. Visszamentünk, kihúztuk az egyik kocsit is, alig zörgött, mert csupa fű volt mindenhol, de azzal megjártuk, mert amint a hídon át akartuk vinni a pataknál, Hocci kormányzott, és belekormányozta a patakba. Ernő a rúdba kapaszkodott, és ő is beleesett a szekérrel együtt.

Szerencséje volt, ő teljesen kijózanodott.

II.

Ködös hajnalban ocsúdtunk egymásra. Rettenetesen fáradtak voltunk, és már lassan menni kellett iskolába. Elindultunk a templomdombon fölfelé. Az iskola egyemeletes volt. A kapu előtt megnéztük egymást. Valamennyien maszatosak, sárosak voltunk. Én elvesztettem a sapkámat, Ernő a tarisznyáját, Szölke a nagykabátját, de már nem volt idő arra, hogy megkeressük. Hamarosan becsöngettek.

Az osztályban nagy üvöltés fogadott bennünket. Mi nem szóltunk egy szót sem, csak leültünk a padba. Hocci rögtön elaludt. Ernő pedig levetette a nadrágját, és a pad alatt kicsavarta belőle a vizet. A lányok sikongtak, kiabáltak. Szölke pedig Gyuri bácsit akarta a táblára rajzolni, én mindezt a műveletet a pad tetejéről néztem. Mert én, ha berúgtam – ami csak ilyen alkalmakkor történt meg –, mindig padról vagy székről szerettem volna szónokolni. Mondom, éppen a padomon álltam, egyben hencegve, hogy nem vagyok részeg, amikor nyílt az ajtó, és belépett Gyuri tanító bácsi. Éppen neki volt órája, éppen neki, akitől az egész iskola a legjobban tartott. Gyorsan le akartam ugrani, az ugrás sikerült is, de a tintásüveggel együtt értem a padlóra, és szerencsésen beleültem a szétfolyó tintába. Szölke is elsápadt a táblánál, abbahagyta a rajzot, és a helyére somfordált. Én nem tudtam gyorsan fölkelni, az

osztály már vigyázzban állt, de kitört a nevetés. És lám, titkon mosolygott, ha csak egy pillanatig is, a mindig szigorú Gyuri bácsi is. Igaz, rögtön a mosoly után azonnal szigorú lett az arca, és én ott lent a tintában kezdtem rosszul érezni magam. Már felálltam volna, csak még nem állt meg az osztályterem forgása.

– Lám, az őrsvezető példát mutat – szólalt meg Gyuri bácsi, és hangjában már voltak vészjósló színezetek.

Minden erőmet összeszedtem és felálltam. Ekkor a hátam mögött tört ki a nevetés. Mit nevetnek? Hátranéztem és rájöttem, hogy a nadrág az ülepnél tintás lehet. A kezemmel meggyőződtem erről. Bántott a dolog. Ilyesmi nem történt velem, kivéve egy verekedést, ami váratlanul tört ki két osztály között, hogy észre se vettük, és már fel is borult a kémiai szekrény. Kémcsövek, üvegcsövek és más felszerelések, vegyszerek voltak benne. Az aztán borzasztó eset volt. Olyan csönd lett, hogy a szú percegését meg lehetett hallani a padokban. Akkor közösen meg is kellett fizetni az eltört kísérleti felszereléseket. Rögtön érthető lesz az ember ijedelme, ha megmondom, hogy a kémiát is Gyuri bácsi tanította. A legkeményebb tárgyakat mind: számtant, fizikát, kémiát. De hát ez már régen volt. Ezen már túlestünk. Most más van, s azon is túl kell lenni.

Valahogy előreléptem.

– Jelentem, hogy az éjszaka az Indián őrs tagjai közül négyen kotyolni... vagyis lucázni voltunk – hadartam ijedten.

– Lucázni? Ez rendben van, fiam… – mindig így mondta, ha mérges volt: „fiam”, de ennek a szónak ilyenkor félelmetes zengése volt. – Egyszóval lucázni? – kis szünetet tartott. – Ez rendben van. De úgy látom, volt ott pálinkázás is! Az pedig nektek tilos! Majd beszélek a szüleitekkel… Ne mocorogj, fiam! – szólt rá Hoccira, mert közben egymás mellé álltunk az első pad előtt, és Hocci bizony tagadhatatlanul imbolygott.

– Iiigen… – mondta Hocci.

– Most pedig mindegyitek mellé adok valakit, és hazamentek. Otthon megmondjátok, hogy hazaküldtelek benneteket, mert malacokat ebben az iskolában nem tanítunk. Menjetek!

Intett a négy fiúnak, és elindultunk némán az ajtó felé. Én a sírással küszködtem, mert most kezdett igazán bántani a dolog. Eszembe jutott, hogy mi lesz otthon? Amikor az ajtónál voltunk utolért még bennünket Gyuri bácsi hangja:

– Még valamit, fiaim, holnap valamennyien feleltek, azaz nem is holnap, hanem holnapután! A mai és a holnapi anyagból is. Ha elfeledném, majd figyelmeztettek. Rendben van?

– Igen – morogtuk.

Az utcán a fiúk még megpróbáltak csúfolni bennünket, de hamarosan belátták, hogy ez nem szép dolog. Ugyanis ott már Hocci is kijózanodott a hidegtől.

December 13-a volt, kopogott lábunk alatt a megfagyott föld. Szótlanul váltunk el egymástól, és ki-ki a pár-

jával elindult hazafelé. Az én kísérőm Martin Laci volt. Rendes fiú, a kapunál ezt mondta:

– Én is szerettem volna elmenni veletek az éjszaka, Mucur. – Majd hozzátette: – Jobb, ha én nem megyek be, ugye?

Bólintottam, és hálás voltam Lacinak, melegséget éreztem a halvány arcú fiú iránt. Valóban jobb, ha azon, ami következik, tanúk, nézők nélkül esem át.

Megpróbáltam rendbe szedni magam, de rövid kísérlet után beláttam, hogy ez nem megy. A tintát nem lehet eltüntetni a nadrágról. Talán ki se lehet mosni. Persze egy régebbi, használt nadrág volt rajtam, így hát ez valamelyest megnyugtatott. Mondhatom, nem kisebb izgalommal közelítettem az ajtóhoz, mint a minap, amikor a katonásdiból jöttem haza este későn. El is szomorodtam, hogy a napjaim csupa elkéséssel vannak tele, és a játék valahogyan észrevétlenül mindig félelemmé változik. Mindegy. Beléptem. Nagyapa reggelizett. Talán ez volt a szerencsém. Mert nem történt semmi különös. Amikor mindent elmondtam, még a mama is azt mondta:

– Annak a Zsigának sose nő be a feje lágya.

Persze nem fukarkodtam a szavakkal, amikor elmondtam, hogyan kellett a pálinkára bort innunk. Igaz, túloztam, de hazudni nem hazudtam. Nagy megkönnyebbüléssel ittam a kávét, és délelőtt kilenckor már ágyban voltam. Mielőtt elaludtam volna, bár ez gyorsan megtörtént, még arra gondoltam, hogy végül is nincs semmi baj. Azt a két napi leckét megtanulom, mert mon-

danom sem kell, a leckével, a tanulással sosem volt baj. Ezt még a legmérgesebb perceiben is elismerte akár Gyuri bácsi, akár a nagymama. Sőt, egyszer azt is meghallottam, hogy dicsérte az eszemet, amikor azt hitte, nem hallom. Belefúrtam a fejemet a párnába, és jó volt várni, hogy puhán elérjen az álom.

3. Az őrs katonás dolog!

I.

A beteg Szabó bácsi ablakát bizony valaki bedobta azon a zűrös éjszakán a lucázók közül. De ki? Álmomban többször is csörömpölt az üveg, az utcák is felemelkedtek és lesüppedtek. Hocci olyan hosszú kolbásszal etette a kutyákat, mint a templomtoronyban a harangkötél. Ernő pedig összezavarodott Tóth Gyulával, az arcukat nem tudtam szétválasztani. Végül mind a ketten kergetni kezdtek, és futni kellett volna, mert Gyulánál nagy szikladarab volt és azt dobta felém. Mozdulni kellett volna, de nem tudtam. Torkomon nem jött ki hang, de közben valaki megint bedobta az ablakot. A csörrenésre ébredtem.

Kinyitottam a szememet. Sötét volt, és úgy tetszett, hogy ide-oda inog-, imbolyog velem a szoba. Kinyújtóztam, lassan csillapult szívem dobogása. A szemközti falon halványan elkülönült az ablak négyszöge a fal, a szoba sötétjétől. Mi is van most? – töprengtem. Reggel? A résnyire nyitott ajtón zaj jött be a konyhából. Jobban füleltem: hallottam, a nagyanya és a nagyapa beszélget, közben evéshez teríthettek, mert tányérokkal és evőeszközökkel zörögtek. Lassan megvilágosodott minden. Délután lehet vagy este? Tegnap éjjel lucáztunk, és haza-

küldtek az iskolából. Mire teljesen felébredtem, összerakódott az elmúlt nap is. Sorra végigmentem az eseményeken. Már csaknem úgy találtam, hogy semmi sem terheli a lelkiismeretemet, amikor az egyik kinti csörömpölésről eszembe jutott a bedobott ablak. Hűha! Szabóék bizonyosan bejelentették az iskolában. Név szerint is megtehette Szabó néni, mert valamennyiünket ismer, ha nem is a teljes nevünkön. Hát megint csak izgalommal lehet nekivágni a napoknak, megint kell valamivel törődni, ami elveszi az időt régi tervem megvalósításától.

Tervem a következő volt. A falun kívül a Kányadombon régi, háborús lövészárkok húzódtak. Nem temették be őket, mert a határnak azt a részét senki se használta. A lövészárkok alatt egyik oldalon három emelet mélységű homokos szakadék húzódott. Ebből az irányból csak nehezen, gyökerekbe kapaszkodva lehetett megközelíteni a dombot, aminek tetején nagy darab bokros és akácos húzódott. A másik oldalon dzsungelszerűen összenőtt növényzet burjánzott gazdagon, ami szinte teljesen körülölelte a dombot. A lövészárkokból a kis patakon túli erdőszélre lehetett látni, amely talán kétszáz méterre húzódott. Közte volt még több kanyargó dűlőút, és az Igricébe vezető országút. Ezt a környéket annyira nem használták, hogy a háború előtt és alatt lőtér volt. Meg lehetett találni itt tehát mindent: erdőt, mezőt, patakot, dombot, bokrokat, csalánost, nádast és még mocsaras részt is, hiszen a domb alatt kezdődött a Káposztás-rét, amelynek a talaja puha volt, sok helyütt benőtte a nád és

a sás, tele volt bokrokkal és fűzfákkal meg berekfákkal. Nyári ködökben olyan volt, mintha a rét kísérteties fáival sehol sem érne véget, a végtelenségig tartana. Sem én, sem a többiek nem járták még be minden zegét-zugát, pedig egyik őrsi feladat volt térképet készíteni a faluról és határáról. A nagy rét aztán körülvette félkaréjban csaknem az egész falut, közben egy valódi tó is volt, olyan mély vízzel és ravasz hínárral, amely nemrég tartott magánál halálos öleléssel örökre egy fiút és egy lányt. Egyszóval, a lövészárokban akartam megalakítani a kányadombi indiánok nyári szálláshelyét. De most megint közbejött valami, egyrészt itt a tél, csak korcsolyázni lehet a tavon, legfeljebb szánkózni valamelyik dombon, ha lesz elég nagy hó, de mikor lesz? Ami esett ezen a télen, az már el is olvadt. Egyelőre csak a fagyok jöttek, és kovácsolták keményre az utakat hajnalról hajnalra.

A konyhában kiderült, hogy csak délután négy óra van, és a nagymama már el is mosogatott, csak az én részemet tették félre. Bableves volt és kedvencem, bent a sütőben tányérral letakarva: krumpliprósza. Jókedvem visszatért.

– Elmész tejért? – kérdezte a mama, amikor már égett a nagylámpa, és olvastam. Éppen erre gondoltam én is, mert sejtettem, hogy Földi Pali – tőlük hordtuk a tejet – bizonyosan tud valamit az ablakbedobás következményeiről. Különben is kíváncsi voltam a visszhangra. Tudtam, délutánra már az egész iskolában elterjedt, hogy bennünket hazaküldtek. Hiszen ez is ritkán esett meg. Majd hívat

az igazgató is. Hajaj, lesz mit hallani, csak felelni nem lesz mit. Ki a csuda dobhatta be az ablakot?

Lassú hóesésben indultam át a tejért Földiékhez. Az idő délutánra valamit enyhült, és megindult a havazás.

– Pali az istállóban van – mondta Földi néni –, azt hiszem, már végzett az etetéssel, mindjárt megyek fejni.

Szaladtam az istállóba. Kint már bagolyfej nagyságú pelyhek estek, és mind sűrűbbre váltott a hóesés.

– Szervusz! – köszöntem Palinak.

A tehenek közül bújt elő, kezében villa.

– Szevasz! – a villát a sarokba tette, és máris jött, arcán a pislákoló mécses fényénél látható csodálatot láttam. Mi tagadás, ez jólesett. Pali különben is tisztelt, de inkább csak szeretett, pedig sem fészket szedni, sem fúrni-faragni nem tudtam úgy, mint Pali. Mégis gyakran felcsillant ragaszkodó szemében a csodálat, akárcsak most is. – Na, na – sürgetett –, mondd már, mondd!

– Mit mondjak?

– Igaz, hogy a Hocci bedobta a Zsigáék ablakát? Igaz? Meg hogy kivezetted a teheneket a temetőbe? Igaz? – meg se várta, hogy mit mondok, lelkesedett: – Jaj, de jó! Én mentem volna, de tudod a Zsömle.

– A Zsömle? – hirtelen nem kapcsoltam, de azután eszembe jutott, hogy valóban úgy volt, Pali is jön, de a tehenük borjazni készült, és Palinak kint kellett aludni napok óta az istállóban. Volt ott egy priccsféle, sokszor aludtunk ott együtt, különösen cséplés táján. Télen is jó meleg volt, az állatok jól bemelegítették. Izgalmas volt ott

aludni. – Na, és megborjazott?

– Nem, talán ma éjjel. De meséld el, mi volt? Zsiga megint adott pálinkát, mint tavaly?

– Hajaj! – mondtam. – De inkább te mondd el, mi volt az iskolában?

– Volt ott is valami – mondta Pali, és megvakarta örökösen kopaszra nyírt fejét. – Bejött a Szabóné onnét a…

– Tudom, melyik Szabóné… – szóltam közbe.

– Tudhatod is, mert ő is megismert, és azt is mondta, hogy a vak csirkét is te kiáltottad.

Arcomba futott a vér.

– Én?

– Ühüm!

– Lehet, hogy csak engem ismert meg, és ezért ken mindent rám.

Pali széttárta a kezét, majd vetett egy villa szénát az állatok elé, és azután jött vissza.

– Én azt nem tudom. De tavaly, ugye emlékszel? Az öreg Zsiga bácsi borral keverte a pálinkát. De berúgtam! Azóta nem kívánom a szagát se az ilyenféle italnak – mondta Pali. Láttam rajta, hogy a tavalyi emlékeket szívesebben előszedné, mert akkor ő is velünk volt egész éjjel.

– Inkább azt mondd, mi volt az iskolában? Gyuri bácsi nagyon mérges volt?

– Hát mondhatom.

– Ccc!

– De azt hiszem, hogy holnap lesz csak jó móka!

– Móka a fejed!

– Nem azért mondtam, hogy…

Ismét közbevágtam:

– Ne mondj semmit! Mind károrvendők vagytok. De én kitolok a néppel. Én majd kinyomozom, hogy ki törte be az ablakot.

– Tényleg betörték?

– Be hát.

– Hűha! Éjszaka? Amikor beteg a…

– Beteg, nem beteg, nem számít. Betörték, és ez disznóság! Meg főként az, hogy rám akarják fogni. Hát abból

nem esznek!

– A Hocci volt?

– Nem tudom. De akárki volt, én azt… én azt…

– Mind kapott? – jött be Földi néni, és az állatok felé intett.

– Kapott – mondta Pali, és megkereste a fejőszéket.

Földi néni a fejőedényben vizet hozott, megmosta a tehén tőgyét, és fejni kezdett. Éles sugarakban spriccelt a tej a zséterbe, és habosodva emelkedett.

– Majd holnap! – ezzel búcsúztam Palitól, és nekivágtam a hóesésnek. Az esti derengés különösen oszlott el a drótsűrű hóesésben. Szél nem fújt, a fák csupasz ágai mozdulatlanul várták, hogy rájuk telepedjen, és vaskos fészkeket rakjon rájuk a hó.

II.

Az igazgató előtt álltam. Tóth István nemrég került az iskolába, azelőtt tanfelügyelő volt. A napos Pál Baba szólt, amikor bejöttem, Martin Laci szavaival szólva, hogy a diri hívat.

– Khm, khm!

– Na igen – nézett fel az igazgató, aztán homlokára tolta szemüvegét. Haja egészen ősz volt, arca barátságos. Most láttam először ilyen közelről. – Ki is vagy te?

– Igazgató bácsi kérem, én vagyok Dobos Dániel.

– Aha, Dobos – eltűnődött –, de nekem nem ezt mondták az osztálytársaid – jegyzeteiben lapozott. – Te

vagy a… Mö… Ma…

– Mucur! – segítettem ki.

Megállt a lapozásban, újra fölnézett, mert majd elfeledtem, irodájában álltam, az asztala előtt.

– Szóval, Mucur – ízlelgette a szót –, Mucur, nagyon érdekes név. Megmondom neked őszintén – élénkült fel az arca –, én még nem hallottam ezt a nevet. Miféle név ez?

– Eez? Nem is tudom, a nagyanyám szokta ezt mondani kicsi korom óta, és rajtam maradt.

– A nagyanyád? Őt már ismerem. Na, akkor nincs más hátra, mint hogy megkérdezzem őt. – Kis szünetet tartott, megint lapozott a kis füzetkében. – De hát nem is azért kértem, hogy gyere ide. Ugye tudod? – A szemüveg megint fent csillogott a homlokán. Látszott benne ferdén a becsukott ablak, még az is, hogy valaki elmegy kint az ablak előtt.

– Igen, gondolom, hogy…

– Gondolod? – kissé szigorú lett a hangja.

– Tudom! – vágtam ki határozottan.

– Ez már helyesebben hangzik.

– De én… – feltolta szemüvegét, aztán lecsúsztatta az orrára, de úgy, hogy el kellett hallgatnom. Jaj, csak már lennénk túl rajta!

– Nos, barátom, te szeretsz olvasni, ugye?

– Nagyon szeretek, de ez a…

Megint felnézett, és el kellett hallgatnom.

– Tehát te, az Indián őrs vezetője, és még hárman lu-

cáztatok tegnap éjjel?

– Igen.

– Kik voltak veled?

– Aa… Hoc… Sinkó László, Horváth János és Pocsaj Ernő.

– Hm. Azt is tudom, hogy mindig jó tanuló voltál. – Elhallgatott, hosszan vizsgálta az arcomat, azután ezt mondta: – Nahát mindezek birtokában én azt hiszem, sőt, hogy szabatos legyek, én tudom, hogy te az igazat mondod. Ugye, így lesz?

– Igen – mondtam gyorsan.

– Ki dobta be a Szabóék ablakát?

– Igazgató bácsi…

– Ne térjünk el a tárgytól, Mucur.

– Nem tudom, hogy ki volt – mondtam halkan.

– Nem tudod? – kérdezte gyorsan.

– Becsszó… – esett ki a számon akaratlan, és azt hiszem, látszott az arcomon is, hogy igen-igen elkenődtem, s szégyen ide meg oda, ha sokat faggat, nem tudom visszatartani a könnyeimet. Elég vacak dolog, hogy olyan könnyen bőgök mindig. Mondhatom, elég vacak.

– Na, öregem, akkor lépjünk tovább – szólt, és úgy tett, mintha az én keserűségemet nem is vette volna észre, hanem hinne nekem és töprengjünk, hogy ki lehetett? Talán a többiek közül valaki? – nézte a neveket. – Talán Sinkó Laci?

Ráztam a fejemet.

– Lehetséges, hogy a Horváth Jani?

– Nem, nem hiszem.

– A Pocsaj sem?

– Ő sem. Ismerem őket régóta, meg ha már ők lehettek, akkor én is éppen úgy lehettem.

– Nocsak? – nézett rám érdeklődve.

– Én is éppen úgy a falhoz csapkodtam a… – hirtelen elhallgattam.

– Falhoz a…? – letette a füzetkét az asztalra, és rám nézett várakozóan. Megnyugodtam, mert bizonyos voltam abban, hogy az lesz a legjobb, ha mindent elmondok. Talán meg is könnyebbülök, elmúlik belőlem ez a nyomás.

– Elmondom az igazgató bácsinak, ha… – intett, hogy mondjam. Én pedig elég aprólékosan elmondtam, mi történt az éjszaka. Csak akkor szakítottam félbe magamat, amikor becsöngettek, de ő intett, hogy folytassam. Így csaknem eltelt az első óra, mert sokat kérdezősködött. A végén már együtt nevettünk, amikor Zsigáékat is elbeszéltem, bár megjegyezte, hogy nem ártana meghúzni Zsiga bácsi fülét, alkalomadtán majd meg is teszi. Ez is tetszett nekem, gondoltam elmondom a fiúknak is, hogy milyen belevaló az öreg diri.

A beszélgetés végén azt mondta:

– Az őrs egy kicsit katonás dolog, ugye? – nem értettem, mire gondol, de azért rámondtam:

– Igen.

– Legyünk akkor konstruktívak – mondta, és én akkor hallottam először ezt a szót, de rövidesen rájöttem,

hogy mit jelenthet.

– Jó – feleltem, ő meg mosolygott.

– Tehát mit tudunk? Azt, hogy valaki bedobta az ablakot, mert ugyebár nem valószínű, hogy Szabó néni vagy Szabó bácsi dobta volna be, vagy törte volna ki? – rám nézett, és én ráztam a fejem. – Nos, valaki bedobta, mégpedig olyan valaki, aki gyáva, és nem meri bevallani, vagy pedig?... – nézett újra rám.

– Nem tudom.

– Vagy pedig volt ott még valaki, egy ötödik, akiről nem tudtok.

– Láttuk volna!

– Sötét volt, kiabáltatok, futottatok, elég ha csak egy fához simul, máris észrevehetetlen.

– Egész éjszaka nem találkoztunk senkivel.

– De azt csak tudod, hogy több csoport is lucázott?

– Igen, hallottuk, de igazgató bácsi kérem...

– Ha így gondolod, akkor csak négyőtök közül lehetett valaki.

– De hát...

– Ne szólj közbe, azt kérem, hogy sürgősen találjátok meg, hogy ki volt a tettes. Egyrészt azért, mert az iskola nem fizetheti mások garázdaságát, másrészt ez a tett, ez a cselekedet sunyiságra, gonoszságra vall. Az ilyen alattomosokat meg kell szégyeníteni. Érted?

– Igen, és én...

– Még nem végeztem. Ez az őrs feladatának első része. A másik, összeírjátok nekem az összes lucázási szöveget,

amit csak tudtok és a faluban tudnak. Ezúttal ne szégyelljétek magatokat, mindent írjatok bele, amit mondani szoktatok – elhallgatott, majd rám nézett, és úgy folytatta –, elvégre felnőtt fiúk vagytok. Nem igaz?

– De igen – válaszoltam, és őszintén szólva már nagyon mehetnékem volt, mert egyre jobban érett bennem a gyanú, hogy még valamit tartogat a diri. Csak tudnám, mit? Mondja már, hadd mehessek! Mondta is nemsokára, és én is mondhatom, erre aztán végképpen nem számítottam. Lehangolt a dolog, de magamban el kellett ismernem, igaza volt.

– Mára végeztünk, ha valamit megtudtok, szóltok.

– Igen – moccantam, hogy menjek.

– Várj még egy pillanatig!

Na most jön, amit belül éreztem. Jött is.

– Igen.

– Mi a szándékod?

– Délutánra őrsi gyűlést hívok össze.

– Hm... Csakhogy... Csakhogy nem te hívod össze. – Nem értettem a dolgot. – Ki a helyettesed?

– Martin Laci... László.

– Nos, ő hívja össze a te kérésedre, mert azt beláthatod, hogy amíg ez a dolog nem tisztázódik, te nem lehetsz őrsvezető – szólt az igazgató halkan, de amikor észrevette, hogy ez mennyire érint, megsimogatta a fejemet, és hozzátette: – Mert bizony az őrs – katonás dolog. Igazságosnak kell lennünk, és szigorúnak önmagunkhoz, hogy azután másokhoz is azok lehessünk.

III.

A hosszú iskolafolyosó szerencsére üres volt, még tartott az első óra, amikor kimentem az igazgatói irodából. Nem kertelek, igazán elkeseredtem. Furcsán kongtak lépéseim a kőkockákon. Ilyen még nem volt. Ezt aztán hogyan mondom meg a fiúknak? Hocci megint röhög egy nagyot, Ernő kibírhatatlan lesz, még Szölke lesz a legelviselhetőbb. Bár ő meg azt mondja majd, hogy oda se neki, majd gombozunk egyet, és kész. Mit számít, ha valaki nem őrsvezető, na és? Hiszen tényleg nem számít. Én nem is akartam az lenni. Akkor választottak meg a fiúk, amikor nem voltam otthon, hanem Csillebércen üdültem. Hahó, az volt ám a csuda jó dolog. De most nem álmodozhatok, valamit ki kell találni. Mert nem azért mondom, ha már az ember egyszer őrsvezető lett, cudar lenne a végleges lefokozás. Nem mintha anélkül nem lenne tekintélyem, a csudát! Csak hát ahhoz nem lenne arcom, elviselni azt a szégyent. Meg aztán ki lehetne alkalmasabb nálam? Talán a Martin Laci? Áá! Városi gyerek, nemrég jött a faluba, azt hiszi teljesen mindegy, hogy az ember marhát mond-e vagy ökröt. Jót nevettünk neki, mert azt hitte a múltkor, hogy a tinó az állat neve.

Már az ajtó előtt álltam, de csak nem mertem még bekopogni. Néztem ki az ablakon. Innét az emeletről jól lehetett látni, hogyan ered neki a havazás, a felhő szinte rászállt a falura.

– Na, mi volt? Mi volt? – vettek körül a fiúk az osztály-

ban, amikor kicsöngettek. Hocci meg Szölke már óra alatt maceráltak, bökdöstek. Ernő levelet csúsztatott, azon ez állt: „Csak nekem mondd el, mi volt. Másnak ne. Nem bánod meg." Mit nem bánok meg? Dühös voltam, de hogy ilyen komoly volt a helyzet, kénytelen voltam kipuhatolni, mit tudhat az Ernő, mielőtt beszélnék. Ezért Martin Lacihoz fordultam, de bevallom úgy, hogy a többiek ne nagyon hallják, amit mondok.

– Te, Laci, hüm, szóval te vagy az őrsvezető. Jó?

– Én? Miért?

– Mert az az ügy...

– Mi a csudát sugdostok? – Hocci óvatoskodott oda, de jött Szölke is. Ernő egy lépéssel hátrébb megállt, és jelentőségteljesen nézett rám. Ez bosszantott, bár jól tudtam, hogy néhányszor már becsapott így. Úgy tett, mint aki valami fontosat tud, holott csak tőlem akarta kicsikarni, mit tudok. Nahát, ebből nem eszel! Lehet, hogy mégis ő dobta be az ablakot?

– Az ablak – kezdtem –, hiszen tudjátok, meg kell tudni, hogy ki dobhatta be, másként az igaz... a diri velünk fizetteti meg, és úgy veszi, hogy mi dobtuk be.

– Az nem lehet – méltatlankodott Hocci –, én nem dobtam be, különben is ott lakunk a szomszédjukban, és múltkor megsántult egy csirkéje a Szabó néninek, mert átjött a mi kertünkbe, és én... – megállt, és ránk nézett.

– És te? – mondtam hangosan.

– Mondtam édesanyámnak, hogy én nem dobtam el a lábát, mert szólt neki a Szabó néni, hogy én... na szóval

kikaptam. Ebből is látható…

– Hahaha! – nevetett furcsán Ernő, aki időközben odafurakodott.

– Mit rötyögsz? – Szölke nem értette, amire én is, mi tagadás, azonnal gondoltam. Mert Ernő nem tartozott a legjobb tanulók közé, de esze az volt!

– Ebből is látható, hogy te aztán… hogy neked aztán valóban semmi dolgod Szabóékkal – mondta komolyan Ernő.

– De hát éppen neki van! – vágta ki Szölke, ezen valamennyien nevettünk, még Hocci is elhúzta a száját egy pillanatra.

– Hogyne, hogyne! – mondta aztán, és hosszú kezével Ernőt lökdöste. Talán még csetepaté is lesz a dologból, ha közben be nem csöngetnek.

Rajzóra volt. Havas mezőket kellett rajzolni meg szánkázókat. Furcsa volt, hogy a havat nem kellett megrajzolni, az már ott volt a fehér papíron, és ez összezavarta a dolgokat. Márta tanár néni jókat kuncogott Hocci meg Szölke szánkázóin. Mondta, hogy ezek bizony kitörték kezük-lábuk. De ezen az órán Földi Pali remekelt igazán. Valamiképpen tinta dőlt a rajzára, s amikor a tanár néni kérdőre vonta, hogy miféle hó az, a háta mögött ülő fiú hangosan mondta: „Ott már elolvadt, mert Pali annyira lehelte.” Valóban, Pali ijedtében a nyelvével nyalta föl a tintát, köztudomású, hogy ha hirtelen lenyaljuk, alig látszik a tintafolt. Pali nem is titkolhatta a „lehelést”, mert az orra is csupa tinta volt.

IV.

Mondhatom, hogy ilyen őrsi gyűlés még nem volt. A szőke Martin Laci minduntalan belevörösödött a rendcsinálásba. Főként Hoccival bírt nehezen. Ugyanis most már mindenki csúfolta Hoccit, hogy ő a „tikász”, merthogy eldobálja a tyúkok lábát.

Hocci hadonászott hosszú kezével. Közben az újdonsült őrsvezető megállapította, hogy jelen van Dobos Dániel, Földi Pál, Horváth János, Martin László, Pocsaj Ernő és Sinkó László; hiányzik Böröcz Béla és Sabján József. De ez is hiábavaló volt, mert a névsorolvasás után újra fölcsapott a ricsaj.

Én a helyemen ültem, Martin Laci fönt a katedrán, és többször integetett a kezével, hogy menjek én is föl. De én csak visszaintettem, hogy nem megyek. Mi egymás mellett ültünk, és óra alatt elsuttogtam neki, hogy ez a diri kívánsága volt. Nem mondom, fájt a dolog, mert én nem tehettem semmiről. Őszintén szólva Szabó nénire voltam mérges, mert semmi baj nincsen, ha ő nem rohadt almát ad nekünk. Miért adott rossz almát? Kint a szőlőhegyen nagy gyümölcsösük van, nem is volt rossz a termés. Talán véletlenül? Ehh! A legszívesebben elbőgtem volna magam elkeseredésemben.

Arra riadtam, hogy igen nagy a zajongás. Hocci Szölke ingét rángatta, a többiek köréje gyűltek, és szegény Martin Laci nem tudott a veszekedőkhöz furakodni. Láttam, hogy ez így nem mehet tovább. A diri még bent van,

meghallja az üvöltést. Észrevétlen az ajtóhoz lopakodtam, aztán nagy lendülettel kinyitottam az ajtót, s kifele nézve, elkiáltottam magam:

– Őrs! Vigyázz! – mintha valamelyik tanárt akarnám beengedni. Egy szempillantás alatt rend és csend lett. Mindenki villámgyorsan a padja mellé állt és várta, hogy belépjen valaki. De teltek a másodpercek, és nem jött senki. Ernő már gyanakodott, kukorított egy kurtát, jelezve, hogy ő már nem hisz nekem. Erre én kiszóltam a folyosóra: – Nem tetszik bejönni, igazgató úr? – megint elcsöndesedett a lassan feléledő mormogás. – Nem? Akkor őrs, pihenj! – mondtam még, becsuktam az ajtót, majd nagy komolyan a helyemre sétáltam. Hocci csak másodpercek múlva futott az ajtóhoz, kis habozás után kinyitotta, és kinézett a folyosóra.

– Az istókodat! Hiszen nincs itt senki.

– Nincs, de lehet, ha így üvöltötök. Azt hiszed, nem hallatszik le a dirihez ez a szamárüvöltés?

Hocci irtó dühös volt. Fenyegetően közeledett hozzám. Mi a csudát akarhat? Csak nem verekedni?

– Te meg ti, engem mindig átráztok, és bolondnak néztek!

– Én? Mi? Miket beszélsz?

– Miket, miket! Akkor éjszaka is, valamelyik megdobta az arcomat. Szerencse, hogy sötét volt meg zűr lett, de megnéztem volna magamnak a tagot, az biztos! De szerencséjére pont akkor lett bedobva az ablak.

Fölugrottam. Valami átcikázott az agyamon.

– Te, Hocci, mit mondasz? – egészen közel léptem hozzá, és odagyűltek a többiek is. Hocci megrántotta magát.

– Csak azt, hogy valaki még megbánja ezt! Tudomisten, hogy megbánja! – igen el volt keseredve.

– Azt mondod, hogy akkor éjszaka valaki megdobott?

– Hát mit mondanék?

– Ne fűzz minket – mondta Ernő, bántotta, hogy ebben ő még nincs benne valamiképpen.

– Képzelődött, biztosan a lúdvérc volt! – röhögött Szölke, de gyorsan abbahagyta, mert Hocci a padon át nekiugrott.

– Majd adok én neked is! Ne félj!

Gyorsan intettem Martin Lacinak meg Földinek, és szétszedtük őket.

– Te, Hocci, idesüss! Nagyon fontos dologról van szó! – megrángattam a vállát. – Most ne veszekedjetek, mert lehet, hogy nyomon vagyunk!

– Nyomon? – értetlenkedett Hocci.

– Hát persze! – ez a kifejezés újfajta izgalmat kavart, és lassan eltüntette az előbbi személyeskedést. – Ha téged valaki tényleg megdobott, az csak...

Hocci közbevágott:

– Akármire megesküszök!

– ...szöm – mondta Martin Laci.

– Szöm vagy szök, most mindegy – intettem le –, most az a fontos, hogy hol álltál?

– Hol, hol? Mittudomén! – fejezte ki egy szóban a véleményét, mert ő még nem értette, hogy mire gondolok.

– Hát persze – már a táblánál voltam, és rajzolni kezdtem az utcát, a sarokházat, ez Szabóéké volt, mellette üres telek, az mellett pedig Hocciék háza állt, kissé beljebb az utcától. – Na látjátok, ez az utca, most pedig lerajzolom az árkot, a fát – mondtam, és máris húztam a vonalakat –, na látjátok, én emlékszem, hogy itt álltam ennél a kis fánál, amikor a falhoz…

– Na várj! – Ernő jött oda, és ő is rajzolt egy kis gombócot. – Én meg itt álltam, te, Szölke?

– Tudom, tudom! – Hocci jött oda a táblához. – Itt állt a Szölke fiam, még meg is kellett löknöm a kezemmel,

hogy álljon kissé félre, mert annyira elém jött. Igaz?

– Ühüm, lehet.

– Ez bizonyos? – néztem Hoccira izgatottan.

– Alighanem… – már bizonytalanabb volt, de aztán hozzátette: – biztos hát. Én majdnem már ott beleestem az árokba.

– A hétszázát! – örültem. – Akkor nem mi dobtuk be az ablakot! – szóltam, és diadalmasan körülnéztem. A fiúk nem egészen értették, láttam rajtuk. Ernő nem bírta ki, hogy ne okoskodjék.

– Ez még egyáltalán nem biztos, te – rám mutatott – meg én álltunk elöl, legalább két lépéssel, mint Hocci meg Szölke…

– Mit akarsz ezzel? – Szölke zúdult fel.

– Csak azt, hogy a Mucur meg én inkább lefelé dobtuk az almákat! – Ernő is olvasott néhány detektívregényt már életében. – De ti, különösen a Hocci…

– Majd adok én neked! – már ugrott is Ernőnek, de én gyorsan közéjük álltam.

– Hát nem értitek? Hocci állt leghátul, és őt súrolta valami!

– Alighanem…

– Csak mondta, hogy… – Ernő nem akar olyan könnyen lemondani a csipkelődésről. – De aztán ki tudja, nem azért-e…

– Mucur! Én úgy… De én úgy elkapom!… – fenyegetőzött Hocci, de azt hiszem benne is megérett a gondolat, és azért nem erőltette a veszekedést, inkább bizonykodott: –

Becsszóra, hogy súrolta valami az arcomat. Hátulról dobtak, mert egy kis darab valami…

– Hahaha! Valami! – Ernő nem vonult vissza.

– Hagyd! – léptem Hoccihoz, és félrehúztam. – Ez most fontosabb!

– Nem marháskodok! Tényleg megdobtak.

– Miért nem szóltál akkor rögtön? – Szölke is odajött.

– Te böcce! Buu! – mérgelődött Hocci. – Nem mondtam már, hogy azután jött a csörömpölés!

– És már futottunk is – jegyeztem meg.

– Azt elhiszem – Földi Pali arca ragyogott, szerette az ilyen kalandokat, de láthatóan azt is élvezte, hogy utólag a részese lehet. – Azt elhiszem! – mondta még egyszer. – Tavaly is, emlékszel, Mucur? Amikor…

– Az régen volt. – Martin Laci leintette, Palit nem kellett sose kétszer leinteni, sértődés nélkül elhallgatott, de kis gomb szemeivel továbbra is nagy érdeklődéssel figyelt. – Most ez a fontos! – elhallgatott, kis szünet után lassan, tagolva mondta: – Tehát srácok, volt ott még valaki! – jól állt neki a színészkedés. A fiúk arca érdekesen tükrözte miképpen dolgozzák föl magukban ezt a közlést.

– Volt! És ő dobta be az ablakot! – jegyeztem meg halkan.

V.

Hangos zúgással, mormogással széledtünk el aznap őrsi gyűlés után.

– Szevasz.

– Szevasz – búcsúztunk, és hátba vágtuk egymást. Már este volt, a hó világított, mert a tegnapihoz még esett. Most is szállingózott, de elég ritkásan.

– Aztán ne feledjétek! – intettem a fiúknak, mert igen fontos dologban egyeztünk meg. Amíg iskolába járunk, hiszen közeledett a téli szünet, addig kell kideríteni, hogy a felsősök közül ki hiányzott december tizenharmadikára virradóra, és hogy kik voltak még rajtunk kívül lucázni?

– Nem felejtjük! – mondták, és integettek. Lelkesek voltak, és ezúttal valamennyiüket sikerült kimozdítani az értetlenségből. Persze, mondanom sem kell, hogy ára lesz ennek. Mert aki nem segít a becsületet megvédeni, azt nem veszem be tavasszal a kányadombi indiánok törzsébe, és az nem jöhet el Tarr Árpihoz, a kovácsműhelybe igazi acél nyílhegyeket és íjakat csinálni. Ez hatott, mindenki megígérte, hogy megteszi amivel megbízzuk. Vidáman széledtünk el a behavazott utcákon. Az ellapátolt, kitaposott járatokban ki-ki hazafelé tartott.

– Mondanék valamit – jött oda Ernő, megint láttam, hogy nagyobb részt követel magának az ügyek intézéséből, már el is határoztam, hogy az indiáncsapatban valami fontos megbízást kap, mert másként úgy is elront minden játékot.

– Mondj! – feleltem, pedig most legszívesebben Martin Lacival beszéltem volna meg a dolgokat. A gyűlésen ezt meg is mondtam neki mielőtt haza indultunk volna.

– Szerintem valakinek külön utána kellene nézni egy-

két tagnak.

– Milyen tagnak? Végtagnak? – nem bírtam ki, hogy ne piszkálódjak közbe, mert mérgesített fontoskodásával, noha azt hiszem igaza volt. De hát Martin Laci is ott volt, és Ernő előtt nem akartam elmondani a tervemet, hogy ugyanis Laci kis játék nyomdájával készítsünk indián igazolványokat. Mert majd a Kányadombra csak az jöhet, akinek ilyen igazolványa van. De mindezt titokban akartam megcsinálni, hogy majd tavasszal, ha elhelyezzük a régi, kitakarított lövészárkokban az új nyílhegyeket, az acélíjakat meg a lándzsákat, akkor adnám oda a már névre kiállított igazolványokat. Ernő megérezte a szándékos oldalvágást. Sértődötten mondta:

– El is mehetek, ha valami titkotok van!

Hűha! Hogyha Ernő elmegy, szétszéled mindenki. Nagyon értett ahhoz, hogy valamit fölbomlasszon. Az istókját a fejemnek!

– Titkunk, titkunk? Laci, tudsz te valami titokról? – kérdeztem Martint, hogy Ernőt meggyőzzem.

– Én titokról? Nem tudok. Miféle titokról beszéltek?

Jól játszotta a dolgot.

– Ernő szerint valami titkunk van.

– Titkunk? – vont vállat Laci. – Lehet, de akkor mi sem tudjuk, hogy mi az.

Nevettem.

– Elhülyülitek – vélte Ernő, de látszott rajta, hogy most már ő sem annyira biztos a dolgában.

– Nincs titok – mondtam –, és nem is lesz.

– Hát akkor mit susmorogtatok Martinnal a gyűlés végén? – vágta ki Ernő.

Nahát! Erre is gondolhattam volna. Ernő szemét semmi se kerülheti el. Olyan gyorsan mondtam Lacinak, hogy menjünk együtt haza, hogy még ő is csak a kacsintásra értette, hogy másnak nem akarok erről beszélni. De lám, Ernő egy kis mozdulatból, oldalfordulásból is tud következtetni.

– Mit sus...? – Laci megakadt, rám nézett, képtelen volt tovább folyékonyan füllenteni, annyira meglepődött Ernő éleslátásán, mert valóban csak egy odavetett mondat volt, amit csak neki külön mondtam. Fogadnék két ötbe való gombba, hogy a többiek közül senki sem vett észre semmit.

– Hahaha! – nevettem. – De jól hangzik!

– Micsoda? – néztek rám értetlenül, de Ernő arcán ott volt a gyanakvás is. Ezt még a téli szürkületben is kitapinthattam pillantásommal.

– Ez a szó. Igazán mondom, becsszóra, én még sose hallottam.

– Mit?

– Hát azt, hogy susmorogni.

– Khm! – Ernő csak ennyit szólt.

– Tényleg ám! – mondta Laci.

– Ugye? A múltkor a diri beszélt ilyeneket magyarórán, amikor helyettesített. Emlékeztek?

– Ühüm! – Ernő gyanakodva dünnyögött, mert jól tudta, hogy én ezt azért fejtegetem ilyen hosszasan, hogy

eltereljem a figyelmet a titokról. Mondom, remek esze volt, vele külön mindig meg kellett vívni a harcot, ha valamit elhatároztunk. Persze most megkérdezhetik, hogy akkor miért nem ő volt az őrsvezető? Miért nem ő irányította a dolgokat? Megmondom, ő nem tudott lelkesedni, csak lehangolni a többieket, ha engedtem. Hogyha rajta múlik, egyszer sem játszottunk volna indiánost, katonást meg repülőst. Mindig kitalált volna valami lehetetlen ügyet, amiből kiderül, hogy amit játszunk az hülyeség, mert úgysem igaz. Inkább menjünk kosárral halászni a Principálisban, vagy fészket szedni, ürgét önteni. Nem mondom, Ernő kitűnően halászott kosárral a csatornában, amelyik ott húzódott északról pontosan délnek a falutól három kilométerre a határban. Tavalyelőtt valahol kézigránátot talált, akkoriban még a régi romos épületekben, amiket a németek használtak, és utánuk nem építettek újjá, lehetett töltényeket is találni, Ernő nem árulta el, honnét való a gránát. De ebből a dologból is majdnem baj lett. Sokkal nagyobb lehetett volna, ha meggondolom, mint Tóth Gyula ujjával, mert nála csak leventetöltény robbant fel a saját gyártmányú pisztolyában. Jól emlékszem, hogy felmentünk a Principális csatorna töltésére, ott volt Hocci meg Szölke is. Ernő kosárban hozta a gránátot, amit mindannyian megsimogattunk. Azt mondta eldobja, mert ő tudja, mit kell csinálni vele, hogy robbanjon, és annyi hal lesz, hogy nem fér bele a kosárba. A nagybátyja mesélte, katonakorában látta, hogy a robbanástól felfordulnak a halak, és úszkálnak a folyó felszí-

nén. Meg az is előfordult, hogy gránáttal halásztak. De bizony Ernő számításai nem váltak be. Sőt, mondom, csaknem igen nagy baj lett. Az történt, hogy jól bementünk a Káposztás-rét belsejébe a csatorna partján. Ott aztán elővette Ernő a gránátot. Mindannyian megnézegettük, de én nagyon féltem, a legszívesebben elfutottam volna jó messzire, de gondolom, a többiek is így voltak, csak mindenki szégyellte megmondani, hogy fél. Így hát dobogó szívvel fogtam én is a kezembe a hosszú nyelű gránátot. Jó súlya volt. Olyan különös érzés volt, hogy ez a kis fameg vasdarab kionthatná valamennyiünk belét. Nem véletlenül gondoltam erre, mert a szomszéd községben bizony három kisfiú halt meg így. Gránátot találtak, bezárkóztak vele, szüleik nem voltak otthon, és játszottak a gránáttal. Mindhárman meghaltak. Beszélték, hogy a hasukat is felhasította a robbanás... Brrr! Még a visszaemlékezéstől is borsózott a hátam. De visszatérve a mi robbantásos halászatunkra, miután valamennyien szabadon megnézegettük, megsimogattuk, megbecsülgettük a gránát súlyát, Ernő megmutatta, mit kell vele csinálni. Lehasaltunk a magas töltésre, Ernő fogta a gránátot, rántott egyet a nyelén, és beledobta a vízbe. Mi meg hasaltunk, hasaltunk, de csak nem robbant. Hocci volt a legtürelmetlenebb, és fölállt. Akkor megemelkedett a víz, durrant egy nagyot, és Hocci nagyot kiáltott, aztán elesett. Megdermedtünk. Emlékszem, mintha odanőttem volna a földhöz, még Hocci volt, aki először fölkelt. Ekkor láttuk, hogy vérzik a feje. Később kiderült, hogy valami

kavics lehetett, ami fölsértette, mert a szilánk bizony beleállt volna. Nagyobb baj nem lett, de Hocci homlokdudorán ez a sebhely egész életében látszik majd. De a halászat sem sikerült, mindössze három-négy hasát csillantó halacska lebegett a vízen. Haza se vittük őket. Hatodikosok voltunk, nem sokkal a háború után. Igazi cigarettát is ekkor szívtam először a nagy izgalomra. Mondanom sem kell, hogy azt Ernő hozta. De rosszul lettünk tőle valamennyien. Hát ilyen fiú volt Ernő.

A hóban toporogtunk. A havazás újra rákezdte, és mind nagyobb tempóban esett. Én pedig már tudtam, hogy csak akkor békíthetem meg Ernőt, ha most neki is elmondok mindent. Abban maradtunk, hogy rövidesen kimegyünk a tóra korcsolyázni, és ott mindent megbeszélünk.

4. Winnetou nyomot fog

I.

Szánkózni akartunk, de a patak fölötti dombon kiderült, hogy nem elég vastag a hó. Ekkor jött Böröcz Béla, a szeplői nemcsak tavasszal, télen is virágzottak.

– Szevasztok!

– Na mi az, meggyógyultál?

– Meg hát!

– Mert már nem kell iskolába menni – csipkelődött Ernő. Vele és Martin Lacival álltunk tétován két szánkó mellett a dombtetőn. Közben kiadták a téli szünetet, karácsony is elmúlt, és még szabadok voltunk legalább tíz napig. Ezalatt szerettem volna elmenni a fiúkkal a kovácsműhelybe, mert Tarr Árpi, aki néhány évvel idősebb volt nálunk, és több fejjel is magasabb, eggyel még Hoccinál is, üzent a múltkor, hogy elkészíti az indiáncsapat felszerelését: nyílhegyeket is csinál. Árpi nagy ponyvaolvasó volt, szeretett katonásdit játszani, pedig már két éve elvégezte a nyolcadikat, amit kétszer járt, és már apja műhelyében segéd. Böröcz éppen bokszállásba helyezkedett Ernő előtt:

– Na gyere, na gyere!

– Ne verekedjetek! – mondtam nekik. A kis Böröcz

bátyja bokszoló volt az egyik közeli városban, és ha valami félreértés támadt, ő sose mulasztotta el, hogy erre emlékeztessen bennünket. Nem mondom, egy kicsit tartottunk is tőle, hiszen mégiscsak bokszoló a bátyja. Ezt egyedül Tóth Gyula nem méltányolta, mert egyszer egy ilyen bokszállásban akkorát taszított szegény Bélán, hogy alig tudott a pad alól kimászni. Szerencséjére ott volt Hocci meg Szölke, és ketten kivezették Tóthot az osztályból. – Most nem érünk rá verekedni. Hocciékat nem láttátok?

– Minek? – Böröcz már leengedte a kezét, ráült az egyik szánkóra.

– Szánkózni nem lehet, menjünk korcsolyázni! – mondta váratlanul Ernő.

– Korcsolyázni? – nekem is volt egy kopott, öreg korcsolyám, de életlen volt, azzal csak esni lehetett.

– Persze, nekem van két korim. Az egyik a nővéremé, de neked jó lesz, Mucur.

Ilyen ravasz volt Ernő. Szemével fürkészett, vajon a felajánlott koriért cserében elfogadom-e az ötletét. Azért se válaszoltam azonnal. Meg különben is, tavaly úgy beszakadtunk többen, hogy csaknem baj lett belőle. Földiéknél vetkőztünk le az istállóban, és Pali onnét hordta be megszáradni a ruhákat, cipőket. Nem is tudom, mit válaszolok, ha nem tűnik föl a falu felől Szölke meg Hocci. Sietve jöttek, és már messziről kiabáltak:

– Fiúk!

– Mucur!

Lihegve álltak meg.

– Hő... Srácok, új fiú jön az osztályba – mondta Hocci, és Szölke is erősítgette.

– Valami Zsandámak hívják – tette hozzá, de Hocci nevetett.

– Zsandár a fejed! Ez mindig ilyen hülye!

– Még összevesznek, hogy zsandár-e, vagy csendőr-e, két maflinger!

A megjegyzésre mindketten fölkapták a fejüket, és Ernőnek ugrottak.

– Mit mondtál? Mit gúnyolsz te mindig? – Szölke volt most a dühösebb.

– Hagyjátok abba! – mondtam. – Böröcz, gyere szedjük szét őket.

Böröcz közéjük ugrott, én is, közben feljött a domb aljáról Martin Laci, aki azért megpróbált lecsúszni a vékony havon, és máris verekedés kezdődött. Hocci hosszú karjával távol tartotta Böröczöt magától, Szölke Ernővel viaskodott, Ernő ugyancsak alul volt, de én havat szórtam Szölke nyakába. Sivalkodva ugrott el, és pillanatokon belül mindenki egymást próbálta beszórni hóval. Igazi hógolyókat nem tudtunk csinálni, mert kevés volt a hó, és porzott is, de azért az egész társaság kiabálva, nevetve, már régen méreg nélkül dobálta, gyömöszölte egymást. Nagy zajt csaptunk, és ki tudja meddig tartott volna ez a fehér hancúrozás, hogyha Hocci föl nem kiált:

– Srácok! Ott a Tóth! – erre mindannyian megálltunk, hiszen nem volt köztünk olyan, akivel ne támadt volna

valami huzakodása. Erőszakos volt, és hangosan szokott csúfolódni, persze a kezében általában fél tégla vagy legalábbis egy nagy kő lapult. Én többször is gondoltam arra, hogy talán nem is olyan buta ez a Tóth Gyula. Neki is hetedikesnek kellett volna már lenni, de tavaly megbukott. Azt mondják a szüleivel van valami. Na szóval, nem lehet olyan buta, mert ha eldobja a követ, sose magasan hajítja, hanem lefelé, az ember elé, mert akkor nehezebb elugrani előle, hiszen az ember nem tudja, hogyan pattan föl a földről.

– Na megállj! – Böröcz már melléhez emelte kis ökleit, mert amúgy sovány fiú volt.

– Ide ne gyere, mert itt van a Böröcz! – mondta Ernő, és ezen jót nevettünk, hiszen mindannyian ott voltunk, amikor Bélát a pad alá lökte Tóth Gyula.

– Ne járjon a te szád! – jött dühbe Béla, de el is keseredett, hogy éppen a barátai bántják, amikor az ellensége jön.

– Ne Böröczöt csúfold, inkább Gyulust – javasolta Szölke. – De attól félsz, mi?

– Alighanem! – egészítette ki Hocci.

– Mit? Én félek? – Ernő egészen belevörösödött, hogy őt gyávának tartják, és elindult Gyulus felé. Tóth a falu szélén állt, a templom háta mögött, és amikor Ernő elindult feléje, már kiabált:

– Jót akarsz? Mi?

– Ernő! Maradj! – kiáltottam, és én is elindultam Ernő után, mivel nem nagyon sietett, még félúton elértem. –

Mit szamárkodsz? Gyere inkább korcsolyázni.

– Korcsolyázni? – megállt. – Tényleg odamegyünk? – azért Ernő sem kedvelte a Gyulussal való összeakaszkodást.

– Féltek, mi? – Gyulus látva, hogy megtorpantunk és beszélgetünk, szemtelen lett, és elindult felénk, hetykén, mindkét kezében valamit szorongatott. – Gyáva disznók! – mondta, és jött, nekem sem volt kedvem verekedni.

– Nem verekszünk, Gyulus – mondtam. – Keress másokat, ha verekedni akarsz.

– Gyáva disznók! Mind az! – szegezte le Gyulus, és már csak néhány méterre volt tőlünk. Elöntött a méreg, nekiugrottam volna, de a kezében ki tudja, mit szorongat. A múltkor egyszer kés volt nála. Látszik, hogy az apja ennek nem nagyon parancsol.

– Hocci! Szölke! Gyertek ide! – kiáltottam. Gyulus felkacagott.

– Ennyien jöttök? Miért nem jössz te egyedül, Mucur?

– Majd ha üres lesz a kezed, Gyulus, akkor megyek – Szölkéék odaértek. – Futtassátok meg egy kicsit – mondtam, és máris nekiiramodtak, elöl Böröcz. Gyulus elhajította az első követ, most is lefelé eléjük, Hocci alig tudott félreugrani.

– Azanyádat! – mondta.

– Szamarak! Szamarak! Három irányból közelítsétek! – kiáltottam nekik.

– Persze hogy... – szólt Ernő, és ő is eliramodott, hogy oldalról támadjon. A fiúk szétváltak, és most már négy felől közeledtek. Gyulus hetykesége eltűnt, arca riadt lett, hátrált, majd körbe forgott, aztán kétségbeesetten elhajította a követ újra Hocci felé, de nem talált, majd futásnak eredt. De a fiúk nem álltak le, vészesen közeledtek feléje, riadtan kapkodta a fejét hátra, látszott, hogy elérik.

– Laci – mondtam Martinnak –, szólj nekik, hogy ne bántsák, csak az arcát mossák meg hóval.

– Jó! – kiabálva iramodott el az újdonsült őrsvezető is.

Amire odaértem, már fogták. Hocci meg Szölke tartotta, kezét hátracsavarták. Még most is kiabált, nem kiabálás volt ez, hanem üvöltés.

– Engedjétek el – mondtam, mert szégyelltem magam, hogy ennyien megyünk rá. Különben is, ez a Gyulus bátor fiú, ha vad is. Becsszóra a legszívesebben megöleltem volna.

– Engedjétek el! – Nem akarták elengedni, meg kellett magyaráznom, mit akarok. – Fiúk, ennyien nem bántjuk. Körbeállunk, és valaki kiáll Gyulus ellen. Halljátok? Körbeállunk, és ha kővel vagy mással akar verekedni, akkor vége – mondtam, és végre meg is értették.

– Höm… – Gyulus a kabátját rendezve állt középen, félig lesütött szemmel nézett körül, arca dacos volt. – Ennyien… – hangjában volt valami sírós, de lehet, hogy ezt csak én gondoltam.

– Nem ennyien, valaki önként kiáll veled, Gyulus, és mi nem segítünk csak akkor, ha kővel akarsz verekedni, érted?

– Mit dumálsz te itt annyit? Ki vagy te? – vörös foltok jöttek elő a képén. – Te kis mitugrász!

– Micsoda? – kiáltottam, és fejjel Gyulus hasának rontottam, a váratlan roham leverte a lábáról, szitkozódva kelt fel.

– Te, te! – kapkodta a fejét jobbra-balra, talán követ keresett, és talált is, lehajolt érte, jó darab tégla látszott a feltúrt hó alatt. – Na megállj! – süvöltötte, de a téglát nem tudta fölemelni, mert belefagyott a földbe.

– Hagyd azt a téglát! – kiáltottam. – Gyere anélkül, senki se bánt! Hallod? – de hiába kiáltottam, hirtelen felegyenesedett, körbenézett, rést keresett, majd amikor látta, hogy nincs, úgy tett, mit aki elővesz valamit a zsebéből, és Martin Laci felé ugrott, kiáltva. Laci a váratlan támadás elől félrelépett, Gyulus pedig diadalmas ordítással ugrott ki a körből, és máris tíz méter távolságban volt.

– Találkozunk még egyedül! – kiáltotta, és már dobott is valamit, amit olyan gyorsan szedett föl, hogy észre se vettük, csak amikor már dobta. Nem talált. Hosszú szalmaszőke haja kétoldalt lekócolódott a halántékán. Sapkája a körben maradt. Lehajoltam érte, és feléje dobtam.

– Ne hősködj, itt a sapkád... Mi meg menjünk! Halljátok!

– Én, most? – Hocci más véleményen volt. – Az ám, mit parancsolgatsz? Martin Laci az őrsvezető! – vágta ki, majd enyhíteni akarta a dolgot: – Én elkapom azt a piszkot! El én alighanem, ha addig élek is!

– Hocci! Én nem parancsolok, eddig se parancsoltam – mondtam sértetten, mert arra gondoltam, hogy az összes játékokat én találtam ki meg Ernő, kivéve a fészekszedést meg a csúzlicsinálást. – Az előbb se te akartál verekedni Gyulussal, ha jól láttam, hanem én.

– Mert itt voltunk! – mondta, és felvágta a fejét. – Egyedül nem mertél volna, de nem ám!

Böröcz, a kis méregzsák sietett a segítségemre, ragaszkodó természete volt, akárcsak Földinek.

– Mit beszélsz? Azt hiszed, Hocci, hogy csak te mersz vele kiállni? Azt hiszed? – kezét a melle elé vonta föl.

Hocci röhögött.

– Nézzétek, nézzétek! Velem akar kezdeni, pedig ki se látszik a földből! Majd beváglak a pad alá, mint a Gyulus a múltkor! Te kis... – ekkor fejjel Hoccinak rohantam talán erősebben is, mint kellett volna. Úgy hasba találtam öklelni, hogy nyögve összeroskadt.

– Nahát! – mondtam. – Egymás ellen uszítatok? Gyere, Béla, Laci, és gyertek ti is, én megyek a tóra. Hocci meg keressen verekedőtársat!

– Na megállj, Mucur! – most tápászkodott föl, verte magáról le a havat.

Mind elindultak utánam, csak Szölke maradt ott bizonytalankodva a hosszú fiú mellett. De most, hogy bandukolunk Ernőék felé a koriért, be kell vallanom, csúnya dolog volt, amit Hoccival csináltam. De hát ami sok, az sok! Más mit tett volna a helyemben? Becsszóra, senkinek sem lett volna könnyű dolga. Mi volt a csúnya? Az, hogy engem ezek a fiúk még sose bántottak. Egyik se, sose. Hocci se gondolt arra, hogy visszaüssön, nem tudom, miért, engem is megzavart ez a dolog, mert egyszer már történt ilyesmi, megverhettek volna, de nem tették. Talán azért, mert nekem volt igazam? Már nem is tudom. De az biztos, hogy én még talán a Böröcznél is gyöngébb virágszál voltam.

– Én is hazafutok a korcsolyáért – törte meg a hallgatag menetet Martin Laci.

– Jó, de a szánkót hagyd itt – Ernő elvette tőle a ródlit, és Böröcz kezébe nyomta a madzagot. A két szánkót lassan húzva, poroszkáltunk a tó felé.

II.

Ahogy már említettem, a tó a falu nyugati végén kívül, a temető alatt volt. Nagy nádas vette körül, nyáron tele

volt vízimadarakkal. Fürödni veszélyes volt, mert alig lehetett találni egészen szabad vizeket. Mindent benőtt a sás, a nád, a hínár a part közelében is. Csak messzebb, bent a középtájon csillantak tiszta víztükrök. Mindannyiunkban kis szorongás keletkezett, ha a tóról szóltunk, hát még ha lementünk, hiszen jól emlékeztünk arra, amit még hét-nyolc évesként láthattunk, két szekéren hozták haza, keresztül a falun egy fiatal lány és egy fiú holttestét. A lány nem bírta az aratási forróságot, és meg akart fürdeni, de elkapta a hínár. A fiú utána ugrott, és ő sem szabadult. Akkoriban én azt hittem, hogy a hínár valami mérges víziállat.

De most tél volt. Ezen a télen korán megjöttek a fagyok, már biztosan vastag jég lehet rajta.

– Ott tartjuk meg az őrsi gyűlést? – kérdezte Böröcz.

– Hol?

– Hát a tón?

– A csudát! – Hogy ez a Béla miket ki nem talál, gondoltam. Ámbár, miért ne tarthatnánk meg a gyűlést, mondjuk, **a** kovácsműhelyben? Úgyis holnap lenne az iskolában. Úgy van.

Közben Ernőék elé értünk, beszaladt a korcsolyákért. Jött is gyorsan, szedte a lábát. Arca zavart volt. Nem értettem a dolgot. De rövidesen világos lett minden. Szó nélkül akarta elcsenni nővére korcsolyáit, és az jött mérgesen utána a kapuhoz.

– Mit veszekszel, gyere te is velünk – mondta Ernő, de a vörös hajú lány már tizenhat éves volt, lebiggyesztette

az ajkát.

– Pont veletek? – azzal visszament a házba.

Az utca végén feltűnt Martin Laci, ő is két pár korcsolyát hozott.

– Elkértem anyuét – mondta ragyogó arccal.

– Hű de jó! – Böröcz ugrálni kezdett. – Akkor mindenkinek jut korcsolya!

– És ha jönnek a többiek? – kérdezte Laci.

– Nem jönnek azok – vélte Böröcz, és érdeklődve nézegette Martin Laci egyik pár koriját. Az nem olyan volt, mint a többi, mert az orra akár valami szánkóé, felgörbült.

– Ezzel nehezebb orra esni – mondta Laci –, ez az anyué.

A temető sarkánál visszanéztünk, de más nem jött. Hocciék talán megsértődtek. A hó is rákezdte a szállingózást, pelyhek röpködtek játékosan, de még elég ritkásan. Böröcz Bélának igen jó kedve kerekedett, ugrált, kiabált:

– Hahó! Hahó! Esik a hó! Ki nem eszi, az mind tahó! Hamm! Hamm!! – kapkodta a szájával a fehér pilléket.

A temetőn túl, a kis domb tetejéről le lehetett látni a tóra. Szép látvány volt. Senki se szólt, mégis megálltunk egy pillanatra, aztán futásnak eredtünk le a dombon. Megpróbáltunk fölülni a szánkóra, de a szántóföldön még nagyon vékony volt a hóréteg, néhol átütött rajta egy-egy vaskosabb hant sötét oldala is. Nevetve, bukdácsolva rohantunk. A szélén megálltunk. Ernő hirtelen felemelte a kezét, és megálljt intett.

– Mucur! Nézzétek, járt itt valaki! – és lehajolt.

– Az ám! – a nád közé kis tisztás vezetett, ez volt a nyári kikötő. Itt volt a két „légicsónak”. Angol gépek ejtették el a háború alatt az áramvonalas benzintartályokat. Az alumínium alkotmányok fenekére nagy köveket, betondarabokat tettünk súlynak, evezőket faragtunk, de így is bizonytalan jószágok voltak. Az egyik most is itt volt a nádszélben, félig elsüllyedve fagyott bele az iszapos, sekély vízbe. Belepte a hó.

Valamennyien izgatottan hajoltunk le, és vizsgáltuk a nyomokat. Ernőből azonnal vérbeli indián lett, úgy cselekedett, ahogy May Károly vagy Cooper szerint ilyen esetekben cselekedni kell. Keresett egy tisztán kivehető nyomot, és egy nádszállal megmérte hosszát, szélességét. Ez igen! Magamban csettintettem. Ernővel lehet indiánost játszani, ahogy katonást is lehetett. Csak az bántott egy kicsit, hogy ez a dolog nem nekem jutott eszembe.

– Hűha! De okos! – kiáltotta Böröcz.

– Pszt! – mondtam, mert azért én is igazi indián voltam, és intettem, hogy üljünk le a szánkókra. Ernő tovább méricskélt, ez már a szereplés kedvéért volt ugyan, aztán bólintott jelentőségteljesen, és olyan arcot vágott, mint akit fényképeznek. Nem is állhattam meg, hogy ne szóljak:

– Csett-csatt! Kész a kép. Winnetou nyomot fogott címmel.

– Krr! Mmö! – tört ki Ernőből, de aztán mégis odajött, mert úgy látszott, őt is izgatta amire gondolt. – Fiúk, Mu-

cur, nézd csak, akkora cipője lehet, mint nekem vagy neked – illesztgette a nádszálat a cipőinkhez.

– Hacsak nem nő… – piszkálódtam, pedig én is izgalmat éreztem, ki a csuda járhatott itt előttünk.

– Mit keresne itt nő? – mondta Ernő.

– Hát egy fiú? – Martin Laci mellettem kapcsolódott a beszélgetésbe.

– Hm, amit mi. Korizik! – vágta ki Ernő, és igaza lehetett. Innét a tónak már csak kis részét tudtuk áttekinteni. Nézelődtünk, ágaskodtunk, füleltünk, de csak a szél zizegtette olykor a nádat. Szó ami szó, izgultam. Ki a csuda járhatott itt előttünk? Azazhogy talán még itt is van? Úgy lehet, mert visszafelé nem látni nyomokat.

– Winnetou! – szóltam Ernőnek, de nem vette gúnynak, rám nézett.

– Mit akarsz?

– Jó lenne megnézni, nincs-e még itt az illető? Valahol bent.

– Pszt! – intett Martin Laci, és leültünk a szánkókra, csak Böröcz fészkelődött. Én is alig tudtam egy helyben tartani a fenekem, az igaz.

– Sss! Szz! – sziszegtem Ernő után, az már a nádasból nézett vissza.

– Mit akarsz? – súgta.

– Ne az ő nyomán menj, azt hagyd érintetlen, hogy később se tévesszük el, ha szükséges – mondtam komolyan. Ebből mindenki láthatta, hogy én sem vagyok kevésbé vérbeli indián.

Vártunk egy kicsit. Böröcz fél cigarettát vett elő, de mi nem lelkesedtünk érte. Én magam sem voltam oda azóta, amióta úgy meghányatott. Azóta, hogy kétágú vagyok – a nagyanyámnak áll jól mindig ez a szó –, nem éreztem magamat annyira rosszul, mint annál a bizonyos cigarettánál. Böröcz vidáman füstölt, állítólag neki az apja is megengedte. Persze senki sem kérdezte meg az apjától: Böröcz bácsi, igaz-e, hogy a kis Böröcz, vagyis a Béla, dohányozhat?

Zörgésre kaptuk föl a fejünket. De a falu felőli részen zörgött a nád széle. Ahogy felpattantunk, csönd lett. Egymásra néztünk. Én elszántan elindultam a zörgés irányába, és nemsokára láttam, hogy valami tömeg sötétlik a nád rozsdás szürkéjében.

– Látlak! – mondtam és megálltam, de semmi zaj nem hallatszott, csak a szél birizgálta végig megint a nádast. Láttam, hogy Böröcz is elindul utánam, újra megindultam én is a sötétlő valami felé. Már csak néhány lépésnyire lehettem, sejtettem, hogy valami emberalak, amikor a sötét gubanc megmozdult, nagy ordítással kettévált, és nekem rohant. Azért olyan nagyon nem ijedtem meg, ahogy később Hocci is állította, de tény, hogy megretiráltam. Persze Szölke volt meg Hocci. Eljöttek utánunk, miután Hocci is megbékélt magában velem. De ezt gondolhattam volna, mert ezekkel a fiúkkal nem sikerült istenigazában összevesznem. Néha pedig nem ártott volna!

– Berezeltél, mi, Mucur? – nevetett Szölke.

– Nézzétek meg a nadrágját! Nem mer megmozdulni!

– kiáltozta jókedvűen Hocci, és hosszú karjával verte a térdét.

– Pszt! – jött oda Böröcz meg Martin Laci is. – Pszt!

– Csöndet!

– Ha az őrsvezető mondja – csipkelődött Szölke, Lacit fricskázva, mert én még egy szót sem szóltam.

– Mi az? Mucurt kiállítottátok a sarokba, hogy nem beszél?

Hoccira Szölke licitált rá:

– A száját se meri kinyitni, mert fél, hogy más is kinyílik, és kitör az ijedtség! Hahaha!...

– Khm. Haha... – elnevettem magam. Ezek valamit ittak, hogy ilyen szellemesek. – Ittatok? – szaglásztam őket megenyhülve, de nem. Egyszerűen formában voltak. Csak Böröcz nem volt megelégedve a helyzettel, és igaza volt, amikor fintorgott.

– Mucur, szólj már nekik, hogy ne lármázzanak!

– Mit okoskodsz? – lépett hozzá Hocci, úgy tűnik, erősnek is érezte magát.

– Nem okoskodik – mondtam. – Ugye, Laci? – Martin Laci keveset beszélt, magától ritkán szólalt meg.

– Ühüm. Hát persze.

– Mit titkolóztok már megint? – Szölke is odajött, és egy csoportban álltunk a szánkók mellett.

– Ezek megint hülyülnek – vélte Hocci. – Nem bírják ki anélkül. De én... – ebben a pillanatban éles kiáltás hallatszott a nádban. Hocci szájában maradt a szó. Mindannyian felugrottunk, de csönd volt. Már csak néhány mé-

terre lehetett látni. Lassan esett a hó, ködféle ült a tájra, és különös szürkés derengés jelezte, hogy valahol a felhők felett szórja fényét a hold.

– Mi volt az? – kérdezte Szölke. Ő meg Hocci kissé nyugtalanok voltak, hiszen nem tudták, hogy Ernő a nádasban van. Gyorsan jelezni akartam Lacinak meg Böröcznek, nehogy ezt elárulják.

– A hét mindenit! – és erősen Böröczre néztem, közel lépve hozzá kacsintottam is. Tudtam, hogy Martin Laci úgyse beszél.

– Hűha! – értette el gyorsan Böröcz is. – Valami farkas lehet.

– Farkas az eszed! – vélte Szölke.

– Miért, anyu nemrég olvasta az újságban, hogy Jugoszláviából farkasok jöttek át Baranyába. És Baranya határos Zalával. A határ ide is csak harminc kilométer – szólt Laci.

– Becsszóra? – kérdeztem.

– Becsszóra!

– Hűha!

A két „bátor” közelebb húzódott a csoporthoz. Ekkor újra fölharsant az artikulátlan kiáltás egészen közel, és morgásba csapott át. Hocci meg Szölke nagyot ugrott. De én is ijedt arcot vágtam, elvettem Martin Lacitól az egyik pár korcsolyát, és a szíjon lóbáltam. Böröcz pedig alig tudta visszatartani a nevetést. Persze mindez nagyon gyorsan zajlott le. Újra zörgött a nád, csak néhány méterre, megint morgás hallatszott. Hocci nem bírta tovább.

– Gyerünk! – mondta. – Gyerünk innen!

– Én inkább megnézem, hogy mi az – szóltam, és elindultam a nádas felé.

– Ne, Mucur! Ne! – Szölke kapkodott, de mivel semmi mást nem talált, az egyik szánkót kapta föl. Ezalatt a nádashoz értem, láttam, Ernő guggol ott.

– Hörögj! – súgtam neki, nem is kellett kétszer mondani, legalább olyan jól csinálta, mint Hocci a morgást azon a bizonyos éjszakán Zsigáék kutyájának. Feléje vágtam, hangosan felhördült. – Egy sérült farkas van itt – mondtam, de sajnos nem lehetett tovább csinálni a dolgot, mert Böröczből kirobbant a nevetés.

– Hühühü-hahaha-hehehe! – nem bírt magával, leült a szánkókra, ekkor már mi se bírtuk tovább. Nevettem én is meg Martin Laci is, csak Ernő, aki pontosan nem láthatta Hocciék ijedelmét, jött ki elégedetlen arccal a nádasból.

– Mit kell röhögni? Mit kell ezen röhögni? Fakutyák!

– Ez az! – kiáltottam közbe. – Fakutyázzunk!

Perceken belül vágtak ágakat a közeli fákról, eldöntöttük, hogy mivel hatan vagyunk és csak négy korcsolya van, a kapusokon nem lesz korcsolya. Kijelöltük a kapukat, két-két kabátot tettünk le, mert azért hideg nem volt, és elkezdődött a játék, ami jéghoki féle volt, de többet estünk, mint két lábon voltunk. Néha egy-egy eséskor a jég nagyokat döndült, és mintha reccsent is volna, de nem törődtünk vele. Én Martin Lacival voltam, Böröcz lett a kapus, aki először tiltakozott, de mondtuk neki, hogy ez a

játék végképpen nem alkalmas arra, hogy korcsolyázni tanuljon. Ernő Szölkével korizott, és Hocci volt a kapus. Hosszú testével olykor nagyobbat esett, mint akin korcsolya volt. Combunk, térdünk tele volt ütésekkel, biztosan kék véraláfutásokkal is. A sötétség is megvastagodott, két méterről nem ismertük fel egymást. De így is, ki tudja, meddig játszottunk volna, ha hirtelen tűz nem támad. A falu felőli részen kezdődhetett, de csak akkor vettük észre, amikor félkaréjban ropogva, sisteregve égett a nádas.

– Hűha!

– A nyomok! – kiabáltam. – A nyomok! Az gyújtotta föl! – nem is sejtettem, hogy mennyire igazam volt akkor.

– Tűz van! Tűz van! – kiabálta Hocci. Szölke is hadonászott, le akarta venni a korcsolyát, fél lábra állt és elesett, de leverte a lábáról Hoccit, ő meg engem döntött föl.

– Bolondok! A lábam! – Hocci jól ráesett, már nem tudtam elhúzni, mert rajtam is korcsolya volt, és megcsúszott.

– Elolvad a jég! – üvöltötte harsányan Böröcz.

– Menjünk ki innét – kiáltottam a zűrzavarban, miután sikerült a jobb cipőmről is lerántanom a rászorult korcsolyát, mert én is megijedtem, hogy elolvadhat a jég, és mi elmerülünk, hiszen a tó közepén vagyunk, és körös-körül nádas. A tűz lángjai magasra csaptak, vörös volt az ég, bordóak a parti faágak, mintha vér csurgott volna le rajtuk. A szél egy pillanatra, mintha meleget is

legyintett volna felénk a tűzből.

– Futás! – kiáltotta valaki, és elkezdtünk futni a faluval ellenkező irányba. Valahogyan furcsa volt a lábam, el is estem miatta. Ekkor villant belém, hogy a múltkor is elfutottam a régi temetőből, most nem szabad futnom! Megálltam.

– Fiúk! A szánkók megvannak? – megtorpantak kiáltásomra.

– Hűha! – Böröcz visszaindult. – Én ottfeledtem.

– Gyorsan, gyorsan! – Én is elindultam visszafelé, még hallottam, hogy Szölke is kiabál:

– A nagykabátom ottmaradt! – És ő is csörtetve jött vissza. Én néhány lépés után megtorpantam, mert a cipőmmel valami nem volt rendben. Hát nem ám! A korcsolyával, amikor nem akart lejönni, lerántottam a jobb cipőm sarkát is. Ez a nap is jól fejeződött be, gondoltam. Ámbár később némi vigaszt nyújtott, hogy amikor visszaadtam Martin Lacinak a korcsolyát, az észrevette, hogy valami van a sarok-fogók között. Az én cipőm sarka volt. Földi Pali úgy-ahogy visszaszegelte. Így legalább azt mondhatom, hogy meglazult. Ez is valami.

A dombról visszanéztünk. A nádas félkaréjban égett, de már mintha lanyhult volna a tűz.

– Ott! Ott! Nézzétek! – kiáltotta hirtelen Hocci. Odanéztünk, a tó végénél a lángok fényében valaki állt. De csak egy pillanat volt az egész. Kimozdult a fényből. Vagy talán árnyék volt csak?

– Nemcsak egy fa volt? – kérdezte Böröcz.

– Ember volt, alighanem.

Néztük, néztük sokáig, de az alak többé nem jelent meg a tűz közelében. Az pedig, ki gondolta volna, elég gyorsan lelohadt. A gyújtogató nem jó helyen gyújthatta meg, úgy tűnt, inkább csak bennünket akart megijeszteni, ezért a közelünkben gyújtotta meg a nem összefüggő nádszigetet.

– Szóval bennünket akart megijeszteni? – mondtam ki félhangosan is akaratlan a váratlanul jött gondolatot.

– Mit motyogsz? – Ernő állt mellettem.

– Motyogtam? Nahát!

– Ne titokzatoskodj!

– Dehogy, minek? – valahogyan el akartam terelni Ernő figyelmét a dologról, mert már elhatároztam, hogy másnap délelőtt magam megyek le a tóra, és körülnézek. Egyedül.

– Mondod vagy sem?

– Khm! – közelebb léptem hozzá. – Maradjunk le – súgtam. Bólintott, és észrevétlen lemaradtunk néhány lépésre. A többiek hangosan vitatták a tüzet. Halkan folytattam: – A kányadombi dolgot már említettem, ugye? – Ernő gyanakodva nézett.

– Miféle kányadombit?

– Ne szamárkodj, az indiántábort és -csapatot.

– Öhön... Hát...

– Na látod, de azt a többiek nem tudják, hogy igazi nyilaink lesznek.

– A múltkor mondtál valamit már.

– Mondtam, mondtam, de azt nem, hogy azokkal akár embert is lehet ölni – vágtam ki a nagy szót, de belül éreztem, hogy ezt most kizárólag a hatás kedvéért mondtam.

– Embert? – Ernő megtorpant. A szó megtette hatását. Gyorsan vissza kellett szívni valamit.

– Na igen, acélhegye lesz, éles, mint a borotva! De madarat meg nyulat, őzet is lőhetsz vele, ha jól megtanulsz.

– Majd vadászunk! – mondta, és látszott, hogy eltöpreng a lehetőségeken. – Lövünk nyulat, és megsütjük – tette még hozzá.

– Sütünk hát, de…

– Mit de? Talán nem igaz az egész? – megállt, kissé megtaszítottam.

– Azért ne állj le! Dehogynem igaz. Sőt, éppen azért mondom, ez nem gyerekjáték. Még a nádgyújtogatásnál is komolyabb dolog! – vágtam ki, és akkor kaptam észbe, hogy éppen erről nem akartam beszélni Ernővel. – Az istállóját! – szitkozódtam.

– Mi van? – nézett rám újra gyanakodva.

– Mi lenne? Gondold meg, annyi lesz a baj, ha ezek kezébe ilyen fegyver kerül. Kilövöldözik egymás szemét.

– Igaz – mondta Ernő, és a hangjából éreztem, hogy most már hisz nekem, és átérzi a dolgot. De hát jól volt így minden, nem hazudtam. A nyíl is igaz, sőt még az is, hogy bizony agyon lehet azzal valakit lőni, legalábbis Tarr Árpi szerint.

– Szóval, jó lenne, ha segítenél majd.

– Hogyan?

– Tudod, arra gondoltam, hogy a csapatban te lennél a törzsfőnök.

– A törzsfő… – Ernő izgalomba jött.

– Persze te olvastad a legtöbb indiánkönyvet.

– Hát… Meg te, Mucur… De mi leszel te?

– Én leszek a… a Nagy Fehér Harcos – mondtam hirtelen, ez a gondolat akkor jutott az eszembe. De soha jobbkor, mert Ernő teljesen megnyugodott.

– De azért az is törzsfőnök, ugye?

– Az hát, hiszen olvastad, csak nem annyira él a törzszsel, és nem annyira indián.

– Persze tudom – Ernőn látszott, hogy ez nyert ügy lett. És igazán becsszóra mondom, nem más találta ki, magamtól vettem észre, hogy Ernővel így kell bánni. Van rá több tízbe való gombom, hogy az indiáncsapat jó kezekben lesz, és napok múlva Ernő már azzal jön, hogy elkészítette az indiánok titkosírását, vagy valami más titkosat, ami a csapat életéhez szükséges. Bizony mondom, ha fogad velem valaki, megnyertem volna a fogadást.

A hóesés már jól rákezdte, amire beértünk a falu közepére. Megegyeztünk, hogy másnap találkozunk az iskolában kora délután, már két órakor. Addig ki-ki nyomoz, aszerint, hogy Martin Laci a múltkor, óra után elmondta. Mindenkinek fontos teendője volt, ezt még a téli szünet előtt „Mucur” aláírással ellátott cetlik is kiegészítették. Azt hiszem, nem ravasz fogás volt, hogy odakanyarintottam a magam kaparásával, hogy a „Becsületünk érdeké-

ben”. Persze hogy Hocci azt olvasta: Belecsücsültünk valamilyen lébe.

– Milyen lébe? – kérdezte, de ezúttal nem voltam mérges, és az volt a szerencsém. Mert nyugodtan ezt mondtam:

– Csak nyugodtan szamárkodj, Hocci fiam. Közölhetem, hogy az eddigi adatok szerint, te dobtad be az ablakot. – Amikor meghökkenve rám nézett, még nyugodtabban hozzátettem: – Minden nyomozati adat – adat! – Nyomozati! – ez végképpen hatott. – Arra vall, hogy te voltál.

– Mmöö… – csak ennyi tellett tőle. Nem is bántam, kegyetlenül folytattam.

– Hö, hö, mö-mö! – utánoztam. – Majd a dirivel kell szembenézned! Úgy kajláskodj!

– Mmö… Mucur, te, hallod… – érdekes, ha meghökkent, mintha dadogott volna olyankor, de talán Szölke is? Erre nem emlékszem most hirtelen. Elhatároztam, hogy megfigyelem. Vajon más is dadog, ha meghökken? Talán még én is? Ez a gondolat viszont engem hökkentett meg, hiszen magamat sose figyeltem meg, lehet, hogy…

– Önm… A mindenit!

– Mi az? Mit mondasz? – lépett közelebb Hocci. De erre nem válaszoltam, mert nagyon rövid idő alatt kiderült, hogy én is dadogok, ha meghökkenek. Csak legyintettem, és otthagytam Hoccit. Szegény, azt hitte, hogy rá legyintettem, pedig a magam gyarlósága keserített el.

III.

Másnap kisütött a nap. Különös a téli napsütés, mintha élesebbek lennének a nap sugarai. A hó megtapadt a fákon, kint a temető közelében érintetlen volt a tél fehér világa. Gyönyörködtem a képben. Tiszta volt az idő arca. Túl a Principális völgyén dombsor húzódott északról délnek. Lehetett vagy öt-hat kilométerre, de jól látszott a zalaszentmihályi templom tornya. Mondom, szép volt minden, gyönyörködtem is, dúdolni támadt kedvem. Viszont a tegnapi nyomainkat eltemette a hó.

– A mindenit! – mondtam ki hangosan. Eshetett vagy tíz centi hó, nem több, de a szél kis dűnéket képezett, s mint a hullámzó tej, olyan volt néhol a táj, csak jobban ragyogott. Itt-ott fémesen. A hófúvásokat megkerültem, de később eluntam a dolgot, és felmentem a kocsiút peremére. Így, ha kis kerülővel is, kisebb hóban juthattam a tóhoz. A temető sarkánál meghőköltem. Egészen friss nyomok sötétlettek a szántás haván, és egyenesen a tó felé haladtak. Izgalom fogott el. Akkor én sem megyek másfelé, legalábbis egy darabig.

Nekivágtam a szántóföldnek. Egy részén még ott maradt a le nem vágott kukoricaszár. Szürke, megtört szárerdőn csörtettem át a hóban. Tehettem, mert a nap azzal kezdődött, hogy nagyanya megtakarított pénzén vett egy pár igazi bakancsot. Jó erősnek látszott, élvezettel tiportam a havat. Ennek bizonyára nem örülne a nagymama, ha ezt látná! Hirtelen zörgés hallatszott, a kukoricásból

nyúl iramodott át előttem. Hátsó lábával dobálta a havat, csak úgy porzott a futása. A hó ragyogott a napfényben, mintha gyémántport fröcskölne. Meghökkentem a váratlan zörejtől, de még csak nem is egyedül volt a tapsifüles, rögtön utána másik is ugrott, és még vadabb vágtában húzott el.

– Hm! – mondtam, és arra gondoltam, hogy még puskával is nehéz lehet nyulat lőni, ha szalad, nemhogy nyíllal.

A tó körül ligetes, bokros rész húzódott. Letértem kissé a nyomokról, hogy majd kerülővel érjek oda, nehogy meglásson. Előbb azonban, ahogy tegnap Ernő, én is megmértem a nyomokat. Elővettem a zsebkendőmet, és jobb híján azzal mértem le a sekély hóban a nyom szélességét és hosszúságát. Erős szívdobogás jött rám. Akárhogyan is mértem, ez a nyom is akkora volt, mint az enyém. De a mérést egész könnyen igazoltam azzal, hogy közvetlen melléje léptem egy havas tisztáson, ahonnét a hó nagy részét elfújta a szél, épp csak egy kis réteget hagyott.

Semmi kétség! Az a nyom lehet. Megtapogattam szíjamra kötött kis tőrömet, és ez a mozdulat megnyugtatott. Ezt könyvekben olvastam így, de tényleg megnyugtatott. Pedig, ha az van itt előttem, akit sejtettem, akkor…

Füleltem, mintha valaki kiáltott volna. Igen, újra hang ért a fülemhez, de nagy volt a nádas, kis szél is támadt közben, apró hólabdákat dobott le a fákról. Egyet meg a fejemre valami madár, amikor lomhán elröppent

egy ágról. De most újra hallottam valami hangot. Nyögésféle volt. Ekkor kezdtem félni. Megtorpantam, elővettem a kis tőrt, és úgy álltam valameddig. Kis szélszünet jött, s újra hallottam, mégpedig észak felől, a nyöszörgésfélét. Talán nem is az eszem, inkább a lábam lódított a hang felé. Ötven méter után megláttam az előbb elhagyott nyomokat. Már tudtam, hogy azokon kell menni. Kis tisztásokon futottam át, már valósággal törtettem a nádban. Érdekes, állapítottam meg magamban, a tónak némelyik részén nagy jégtérségek ragyogtak, a szél, úgy látszik, leseperte a havat. Elértem a kormos nádig. Nem látszott nagyon a tűz nyoma, sőt igazabb, ha azt mondom, hogy szinte nem is látszott. Futottam tovább észak felé, zsupsz! Nagyot taknyoltam a jégen. Nem is tudom, hogy a fejem vagy a jég döndült akkorát. Mindegy, felkeltem, és már óvatosabban siettem, mert a ritkás nádrészen túl valami sötétlett. Áttörtettem még ott is, és láttam, hogy a jégen ül valaki. Egy fiú. Nézett rám. Arca ijedt volt és fájdalmas is, és volt még valami furcsa a dologban. Mezítláb ült. A bal lábáról még a harisnyát is levetette. Végre megszólaltam, miután kitaláltam, hogy az ő nyomain jöhettem, nem másén. Még sose láttam ezt a fiút.

– Hát te? – nézett, fogta a lábát. Annyi idős lehetett, mint én. A lába felé biccentett a fejével.

– A lábam! – mondta.

– Meg akarsz fázni, hogy levetkőzöl?

Rázta a fejét.

– Valami baja van a lábamnak. Elestem, és nem tudok ráállni. Rosszul eshettem – mondta, és akkor vettem észre, hogy bundabélésű félkabáton ül, mellette egy pár korcsolya is fénylik a jégen.

– Aha. Na mutasd! – odaléptem, és megfogtam a lábát. – Vigyázz! – és hirtelen ötlettel nagyot rántottam rajta. Akkorát kiáltott, hogy csaknem elvágódtam.

– Azapját! – mondtam és láttam, hogy az arca megkönnyebbült. – Jobb lett?

– Azt hiszem. – Tapogatta, mozgatta, és csodálkozva mondta: – Te értesz ehhez?

– A csudát! – mondtam, de azért büszke voltam.

– Ez rendbe jött – húzta föl a harisnyát, vastag zoknit, és kis sziszegéssel a cipőt is. Aztán megpróbált fölállni, de még elhúzta a száját.

– Na várj, segítek! – együttes erővel sikerült talpra állítani. – Nem törés, nem is ficam. Azt hiszem, inkább görcs lehetett, akár a focistáknak szokott. Biztosan láttad már, olyankor nem tudnak meg se mozdulni – hadartam gyorsan.

– Már alig fáj, ki hitte volna – lépegetett. – Talán még korizhatnék is egyet.

– Háát, azt nem tudom.

– Kár, pedig tudok ám nyolcasokat írni. Nem vicc.

– Nyolcasokat? – Az alacsony, zömök, dús, szőke hajú fiúnak feltűnően sápadt volt az arca. Sose, később se kérdeztem meg tőle, hogy miért. Gondoltam, hogy ilyen fajta.

– Igen, de tudok hátra is menni fél lábon, és ugrani is egy kicsit.

– Most jöttetek?

– Egy hete, ide helyezték aput. – Ez is elég furcsa volt, errefelé inkább édesapát mondtak, gondoltam, de ennek ellenére rokonszenves volt ez a fiú.

– És édesapád... Vagyis hol dolgozik?

– Orvos. Körzeti orvos.

– Orvos? De hiszen akkor te jobban értesz a ficamhoz – mondtam.

– Apa magyarázta többször is. Azért is vetettem le a cipőt, hogy megnézzem milyen.

– Régóta kínlódtál?

Az új fiú megnézte az óráját.

– Elég régóta.

– Miért nem kiabáltál?

– Nem akartam… Mondd, mély ez a tó? – kérdezte, és felvette félkabátját.

– Már többen is belefulladtak! – mondtam dicsekedve, hogy nem akármilyen mélységek felett állunk.

Lassan baktattunk hazafelé. Rövidesen megtudtam, hogy Hocciék csak őrá gondolhattak, amikor az új fiúról beszéltek.

– Hogy is hívnak téged? – kérdeztem.

– Levente, Nagy Levente vagyok.

Jót nevettem.

– Persze hogy nem zsandár!

– Miféle zsandár?

Elmeséltem Szölke és Hocci vitáját, aztán a verekedést is Gyulussal. Ekkor már több dolog is kiderült. Például az, hogy Levente már harmadszor jött ki korcsolyázni a tóra, amióta itt vannak, és kétszer elkísérte valaki, aki beszakadt a jégbe, és Levente húzta ki, dörzsölte le a lábát, nehogy megfázzon. Amolyan „vad fiú”, mondta Levente. Én rögtön sejtettem, hogy ki az, de most mégse mondom meg, akárcsak a jó nyomozó, mert hátha tévedek, s különben sincsen semmi bizonyíték. Ugyanis Levente azt is elmondta, hogy jól összebarátkoztak. Annyira, hogy a régi korcsolyáját oda is adta neki, mert ő az idén kapott újat. De hogy őszinte legyek, azt is tudom,

hogy a jó detektív, mint például Sherlock Holmes is, nem árulja el idő előtt, amit tud, mert akkor elriaszthatja a vadat…

5. Nyíl, íj, szekerce...

I.

Szerettem első lenni, ha valahol találkoztunk. Ha katonásdit játszottunk, sokszor már órákkal előbb ott voltam. Az is megesett többször, hogy a valóságot mondjam, mindig amikor csak lehetett, már előző nap, vagy ha délután katonáztunk, akkor délelőtt elmentem, és bejártam keresztül-kasul a terepet. Már előre élveztem az elkövetkezendő játékot, csak az izgatott, hogy valaki nem jön el, és akkor fuccs az egésznek. Nem, nem akartam én okosabb lenni senkinél, de annyira izgatott a tervezett játék, hogy sokszor még elalvás előtt is azon járt az eszem. Talán el sem hiszik, hogy egyszerűen nem tudtam leállítani az eszemet. Hocci, Szölke meg a többiek csodálták, hogy előre tudok több mindent, hol van egy fa, bokor, régi sír az öreg temetőben. Elmondtam én, hogy előzőleg bejártam mindent, gyakran le is rajzoltam, de vagy nem törődtek vele, vagy nem hitték el, sose láttam egyiküket sem előre felkészülni, vagy elmenni a határba, a régi temetőbe, akárhova. Igaz, én mindig szerettem magam lenni, de azután alig vártam, hogy meglássam valamelyikük képét.

Ültem a padomban az üres osztályteremben, és izgul-

tam, hogy mindenki eljön-e. Két órára mondtuk a találkozást, de én legalább fél egykor már ott ültem, és rajzolgattam egy füzetlapra. Nyilakat, íjakat, lándzsákat és indián szekercéket vagy ahogy az indiánkönyvben írják: tomahawkot. Az ebédtől úgy ugrottam fel, hogy nagymama rosszallóan nézett, de rögtön azt is közöltem, hogy őrsi gyűlés lesz. Mivel a nagypapa nem volt ott, nagyanyám megkockáztatta:

– Csak azt tudnám, mire jó az a sok gyűlésezés? Ekkora kölykök, és állandóan gyűléseznek! – Persze nem mondhattam, hogy ezeknek a fele se gyűlés, csak hát így jobban elengednek valamennyiünket. Különben is a cél a fontos, szokta mondani az új diri. Rendes. A cél pedig az, hogy jó kis közösségek verődjenek össze. Mi aztán jól összeverődtünk. Igazi, mérges veszekedés, amelyik néhány percnél tovább tartott volna, egy se volt.

Na végre! Valakinek a lépései kopognak a kihalt iskolafolyosón, de ez bizony nem iskolás. Csak nem az igazgató? Fölálltam a helyemről, és a táblához léptem. Rajzolni kezdtem, és írtam a kérdéseket. Nyílt az ajtó, és a résben az osztályfőnök jelent meg. Hirtelen eszembe jutott, amikor néhány éve ide helyezték, ő is úgy mutatkozott be, hogy fölírta a táblára a nevét: Hárs Lajos. Szigorúnak látszott, és a bajusza miatt talán mogorvának is, de mindez elmúlt, ha megszólalt. Még a gyengébb tanulók is szerették, mert ő is szerette őket.

– Hát te? – lépett be.

– Tanár bácsi kérem, őrsi gyűlés lesz.

– Hány órakor?

– Kettőkor.

– Az még messze van – megnézte a zsebóráját –, fél kettő sincs. És te mindig bejössz előbb?

– Igen.

Közelebb jött, és megsimogatta a fejemet.

– Mondta valaki, hogy így kell tenned? – kérdezte.

– Nem, senki – feleltem, de ő már az ajtó felé indult, ott fordult meg.

– Mondd, Mucur, megtudtatok valamit az ablaküg-ben?

– Nem, még nem. – Kinyitotta az ajtót, kilépett, az-után visszalépett mégis az osztályba.

– Ma erről is beszéltek?

– Igen.

– Mondd, de őszintén – közelebb lépett –, jobb lenne, ha eljönnék ma én is az őrsi gyűléstekre?

– Nem – mondtam gondolkodás nélkül, mert azért át-villant rajtam, hogy a kovácsműhelybe is el akarunk menni. Tarr Árpi vár bennünket.

– Szóval nem? – összeráncolta a homlokát, de azután mosolygott rögtön. – Na, akkor szervusz – mondta, de az ajtóból újra visszafordult, én meg izgultam, hogy sokáig itt lesz, és akkor valaki elszólja magát. Nem mintha abból baj lett volna, de úgy éreztem, hogy nagyon fontos dolgot beszélhetünk meg a kovácsműhelyben. – Mindezt csak azért kérdeztem, mert Szabó néninek, hm, bizonyítékok kellenek… Én hiszek nektek és az igazgató úr is. De hát… –

széttárta a karját. – Szervusz.

Hallgatóztam. Amikor elhalt lépéseinek zaja, mégis meggondoltam magam, és letöröltem a táblát. Most már türelmetlen voltam, igazán jöhetnének. De azért jól estek az öreg oszi szavai.

– Böhh! – vágódott ki az ajtó, és nevetve esett be Hocci meg Szölke. – Megijedtél, mi?

– Én, dehogy – mondtam, pedig valóban váratlanul törték meg a csendet, amiben újra sikerült elmerülnöm. De azért örültem, hogy itt vannak. Csak a többiek is eljöjjenek, gondoltam. – Szevasztok! – köszöntem nekik viszsza.

– Hanem, Mucur, mit hallottunk – Hocci hozta közel kissé nyúlt arcát, és mögötte, akár a telihold, világított Szölke kalácsképe. Láttam rajtuk, valamit megbeszéltek, vagy megtudtak, és most ravaszkodni akarnak. Elhatároztam, hogy gyorsan elébe vágok a dolognak, mert az megzavarja őket.

– Nem tudom, mit hallottatok, de ha jó fületek van, most nem akármit hallotok! Az biztos – jelentettem ki, és kimozdultam a padból, kimentem a katedrához. Fél szemmel láttam, hogy Szölke gyanút fogott, és oldalba lökte Hoccit, folytassák, amit ők akartak. De azt is észrevettem, hogy akár a víztükrön, amire szellő csap, kis vibrálások mutatkoznak tekintetükben. A gyarló kíváncsiság kikezdte eredeti szándékukat. Kuncognom kellett volna, alig tudtam visszatartani. Végül köhögés tört fel belőlem. – Kh! Köhh-köhh!

– Ne hallgass rá, Hocci – mondta Szölke, amit én is gyanítottam.

– Köhh-köhh! Ne hát! Miért hallgatnál... Köhh-Köhh! – nyökögtem, mert a köhögés cigányútra ment, és csiklandozta a torkomat, hogy a fene vigye el! – Köhh-köhh! Ne hallgass rám, hallgass az oszira!

– Az oszira? – kérdezte Hocci.

– Nem találkoztatok vele? – kinéztem az ablakon, mintha csak véletlenül jegyeztem volna meg, hogy itt volt az osztályfőnök.

– Hol?

– A folyosón. Most ment el. – Láttam, hogy az utcán most baktat át Böröcz meg Sabján. Na végre, gondoltam. Ha ők is eljöttek, akkor valószínűleg mindenki itt lesz ma.

– Hát aztán? – most is Szölke akadékoskodott. – Ha itt volt, itt volt! Te Hocci, mindig bedőlsz neki!

– Minek dőlök be? – Hocci sértve érezte szellemi képességeit.

– Mucurnak!

– Nekem? – fordultam vissza az ablakhoz, és fordítottam egyet a szón. – Jönnek!

– Kik? – Hocci is odajött az ablakhoz.

– Most jöttek be a kapun Böröcz meg Sabján Jóska.

– Sabján? Azt nem hiszem! – Szölke hitetlenkedett. – Tegnap találkoztam vele, akkor azt mondta, nem jön.

– Miért ne jönne? – mondtam.

– Miért, miért? Azért, mert Hocci lüke!

– Én lüke vagyok? Hát te mi vagy, mi? Te is az vagy alighanem.

– Ezzel nem lehet semmit se megbeszélni – legyintett Szölke. – Isten marhája, aki megeszi a világ szénáját.

– Eszed ám te! – Ezek még összeugranak. Az ajtóhoz mentem és hallgatóztam. Most jönnek fel a lépcsőn. Közelednek. Közben Hocci meg Szölke mondogalódtak egymásnak. Hirtelen kinyitottam az ajtót.

– Itt vannak, akik nem jönnek! – mondtam. Szölke meg Hocci is felénk néztek. Az ajtó előtt meglepetten állt a kis Böröcz Béla, kis szeplős képével, titkolva meglepetését, és mellette a piros arcú Sabján Józsi. Magasabb volt Böröcznél. Neki sok testvére volt, legalább öt, és ez valahogyan mindig meglátszott rajta. Talán a ruháján? Talán a csöndességén. Talán... Egyszóval hogy ne szaporítsam a szót, tisztelettudó fiú volt.

– Szevasztok!

– Szevasztok! – mondták.

– Ki nem jött el? – Böröcz nem állta meg, hogy azonnal rákérdezzen.

– Sabján – mondtam. – De lehet, hogy te sem vagy itt, Szölke szerint.

– Jaa? – Böröcz legyintett.

– Mit legyintgetsz?

– Csak azt, hogy bolond likból bolond szél fúj.

– Bolond vagy te! – Erre Böröcz már bokszállásba vágta magát, de szerencsére nyílt az ajtó, és jött Földi Pali meg Martin Laci.

– Szevasztok!

Utánuk berobogott Ernő, rögtön azzal kezdte:

– Tudjátok, mi a dörgés? Gyulus korcsolyázni tanul! – vágta ki. Erre általános lett a hitetlenkedés.

– Ez megint átejtés! – vélte Szölke.

– Humbuk! – mondta Hocci. – Humbuk ez, alighanem.

– Honnét veszed? – kérdeztem én is Ernőtől.

– Láttam!

– Mikor?

– Most. Kint voltam a tónál, hogy körülnézzek a gyújtogatás után, tudjátok, a tegnapi tűz miatt, és akkor láttam, hogy Gyulus korcsolyázik.

– Igaz lehet – szólalt meg Martin Laci is –, láttam arrafelé menni Gyulust.

– Miért nem állítottad le? – Böröcz hangja csattant, de Martin Laci csak szelíden megvonta a vállát.

– Csak.

Mondom, szelíd fiú volt, de nem nagyon lehetett ilyen stílusban kérdőre vonni, és olykor váratlanul maga fölé nőtt, és még Ernő is tisztelettel félrehúzódott, akárcsak én.

– Csak! Érted, Böröcz, csak! De az is lehet, hogy féltem tőle! Az is lehet, hogy más dolgom volt! – lépésről lépésre közeledett Böröczhöz, az meg csak hátrált, hol felemelte melle elé az ökleit, hol leengedte. Nem szólt egy szót sem, csak tekintgetett ránk, hogy hát valamit segítsünk végre, de mi is meglepődtünk. Martin Laci olyan ritkán csinált

ilyesmit, hogy én se tudtam mire vélni a dolgot. De azért valahogyan muris volt az egész, és nem tudtuk, hogy nevessünk-e, vagy mit csináljunk. Lehet, hogy elfajult volna, de ezúttal nekem se jutott eszembe semmi, engem is meglehetősen váratlanul ért Martin Laci bolondériája, ahogy később neveztük a dolgot. Akkor már Laci is nevetett, amikor Ernő eljátszotta, de most sajna, én is bedugultam. Süket voltam, ahogy mifelénk mondják. Így hát jól jött a kis ötödikes Bucskó, aki csak többszöri kopogtatás után mert benyitni a terembe.

– Szev... Szev... Szerbusztok! – mondta, mert dadogott. Hocci máris rácsapott, szerencsére, mondom, hogy szerencsére, mert így véget ért Böröczék kakasviadala.

– Hö... hö... hát te ba... ba... komám mia fö... mia fe... mia csodát kö... kö... akarsz itt? – Hocci parádés szereplését elsöprő röhej kísérte. Szegény Bucskó csak állt a katedra előtt, és vörös volt, mint a cékla, de mondom, Hocci is felejthetetlen volt ezen a délutánon. Hozzá léptem, mert egyre rám nézett, de a világért sem merte kinyitni a száját.

– Hozzám jöttél? – bólintott. – Hoztál valamit? – mert csomagot nyújtott át némán, riadt őz szemei voltak, de én szerettem, mert Bucskó is nagyon szeretett olvasni.

– Az... – kinyitotta a száját, több hang nem jött, de aztán lehunyta a szemét, és kimondta: – Árpi küldött.

– Halljátok? – felkiáltottam, és kibontottam a csomagot, az volt aztán a meglepetés. – Ide nézzetek! Ide nézzetek! – A kis olajos papírban acélnyílhegyek lapultak. Há-

rom finom, ellaposodó nyílhegy. Nahát, ez az Árpi! Körém jöttek, nézegették, ámultak, egymás kezéből kapkodták ki. Bucskóhoz fordultam: – Nem izent valamit? – a fiú körülnézett, hogy vajon csúfolják-e, ha megszólal, de én intettem. – Beszélj csak, ha valaki csúfol, annak senki más nem látja el a baját, mint Hocci személyesen. – Mi tagadás, ez jó húzás volt. Hocci ragyogott, és készséggel vállalta az erős fiú szerepét.

– Alighanem! – mondta és széles mozdulatokkal intett csöndet. – Pszt! Pszt! Beszélj, öregem – biztatta a kis Bucskót. Az egyet rántott a nyakán, és nyugodtabb lett, mert észrevette, hogy fontos személlyé vált, és most nem csúfolódás következik.

– Árpi… – mondta ki hiba nélkül nagy lélegzetvétel után, majd megismételte, és folyékonyan elmondta az egészet. – Árpi azt izente, hogy gyertek, mert van ott más meglepetés is! – és körülnézett, a fiúk valósággal fölemelték, mert ahogy kiderült, Ernő elpötyögte a dolgot, de másoknak is említettem az igazi nyilakat.

– Megyünk, Mucur? Megyünk? – kiabálták, de én megráztam a fejemet, és azt mondtam:

– Itt volt az oszi! – erre csend lett, ezt kihasználtam. – Te menj vissza, és mondd meg az Árpinak, mindjárt megyünk… Jó? – Bucskó bólintott és elment.

– Mi van, mit akart?

– Visszajön?

– Nem! Nem! – hangzavar keletkezett. – Csönd! Bár Martin Laci az őrsvezető… – Szölke közbevágott:

– Mit hülyéskedsz, Mucur?

– Nem hülyéskedek! A diri mondta.

– Akkor meg mi lesz? – Hocci akadékoskodott. – Én kilépek!

– Honnét?

– Az őrsből... Nem mintha a Laci... De alighanem... – elhallgatott.

– Most a Laci hozzájárul, hogy javasoljak valamit.

– Mit szamárkodsz, Mucur – mondta Laci.

– Jó, átmegyünk a kovácsműhelybe, de előtte megbeszéljük, ki mit tudott meg.

Letelepedtünk a padokban, és megbeszéltük a dolgot. Hát nem kerekedett ki sok okos. De valami egyre jobban kezdett bizonyossá válni. Még mindig vigyáztam azért, hogy nevet senki se mondjon. Nem is nagyon akartak. Már mindenki a kovácsműhelyre volt kíváncsi.

– No, akkor harci alakzat! – mondta Martin Laci, és a fiúk kezdték begombolni a kabátjukat, többen már a nagykabátot is felvették, és az ajtónál álltak, amikor Hocci odajött hozzám a sor végére.

– Mit marhul ez a Martin? Harci alakzat!... – és legyintett. Szölke is odasettenkedett.

– Menjünk csak egy csomóban! – mondta ő is. A többiek hol Martin Lacira, hol rám néztek.

– Laci – mondtam –, megengeded, hogy beszéljek?

– Persze.

– Figyeljetek ide. Itt volt az oszi, el akart jönni az őrsi gyűlésre, de én mondtam neki...

– Mondtad ám!... – most Ernő szólt közbe, de nem törődtem vele.

– Igen, miután megkérdezte, hogy jobb-e, ha itt marad az ablakügy miatt, vagy sem. Én azt mondtam, ezt az ügyet szeretnénk mi magunk elintézni.

– Nahát! Ez a beszéd! – kiáltotta Böröcz. – Menjünk! Kik lesznek az őrök?

– Őrök, őrök! – Hocci bár a helyére állt, még duzzogott. Újra el kellett mondanom, amit már sokszor elmondtam.

– Fiúk, ha egy csomóban megyünk, és találkozunk valamelyik tanárral, az megkérdezi, hova megyünk. Hazudjunk neki?

– Miért kell hazudni? – kérdezte Ernő.

– Miért, miért... Mert Árpi nem mondta meg az apjának, hogy egy halom kölyök, olyan buta mint te, rászabadul a kovácsműhelyre...

– Én buta? Ez vagy, Mucur! Inkább elmegyek – rántott a vállán Ernő, és elindult az ajtó felé. Tudtam, hogy nem kellett volna lebutáznom Ernőt, a hétmindenit! Mindig van valami szamárság, ami elronthatja az egészet. Végre egyszer mindenki eljött... Azért még támadt egy ötletem. – Ernő, a kovácsműhelyben készülnek a nyílhegyek, az íjak, a... Érted? Ha Árpi nem tudja megcsinálni, akkor nincs indiáncsapat, és nincs... – de azt már nem mondtam ki, hogy nincs indián főnökség se. Ernő gyorsan megértette, mire gondoltam. Visszaállt, és csak annyit mondott:

– Hát jó, de mondjátok meg, hogy rajtatok kívül itt másnak beszélni coki!

– Mit marhulsz? – a kis Böröcz penderedett ki. – Gyere, Sabján, mi leszünk őrök. Mucur, mit tegyünk?

Martin Lacira néztem, és ő azt mondta:

– Mondd meg te, Mucur, ez már nem őrsi gyűlés, hanem a csapat. Itt nem váltatott le a Szabóné! – ez remek volt.

– Hurrá – kiáltotta Földi, és a többiek is éltették Lacit.

– Ez igaz – mondtam. – Menjetek a kis utcán át. A Csányin föl, hogy hátulról érjetek a műhelyhez.

– Miért hátul?

– Azért, mert az öreg Tarr, hátha most megy haza, vagy más jár ott, akkor nem találkoztok vele. S ha benéztetek és látjátok, hogy Árpi maga van, akkor kopogtassatok be. Majd mi is kettesével megyünk és nem bandában. Így nem feltűnő, és nem is szólít meg egy tanár se, ha találkozunk velük. Értitek? Ezt Árpi miatt is óvatosan kell csinálni.

– És ha mégis? – Ernő újra megszólalt. Legszívesebben azt mondtam volna, hogy neki itt coki, de legyőztem magam.

– Miért szólítana meg?

– Mert találkozik kettőnkkel…

– Igen – vágtam közbe –, és köszönünk neki…

– De azután látja, hogy jön újabb kettő…

– Az is köszön…

– S utána újabb kettő! – vágta ki Ernő diadalmasan. –

Ez már csak feltűnik?

– Lehet, de azt hiszem, hogy amire ez feltűnik, és eszükbe jut, hogy összetartozunk, arra már messze járunk. És nem hiszem, hogy utánunk szaladna valamelyikük is.

– De majd az oszi! – Böröcz utánozni kezdte az oszi szaladó járását, és olyan jól csinálta, hogy nevetni kellett. Meg is mentette a helyzetet.

– Őrség! – mondtam. – Indulás! Vissza csak egyikőtök jön, ha nincs veszély. Ha veszély van, Árpin kívül tartózkodik valaki a műhelyben, akkor mind a ketten visszajöttök, de azért lehetőleg Árpi vegye észre, hogy ott voltatok. Jó?

– Jó! – és eltrappoltak. Csak úgy zengett a lépcsőház, ahogy leszaladtak a lépcsőn.

II.

A kovácsműhely beljebb épült a főutca házainál, de azért így is a falu közepén volt. Nyáron nemegyszer figyeltem hogyan patkolják a lovakat, és csodáltam a kovácsmestert meg Árpit is, mert nem félnek a lovaktól. Némelyik bizony rúgós volt. Hallottam olyan esetről is, hogy valakit úgy megrúgott a ló, hogy meghalt. Aratáskor meg a nagy mezei munkáknál még késő este is dolgoztak. Érdekes volt a keréksínezés. Feszültek az izmok – húzták rá ketten is, erősen markolva fogókkal az izzó sínt a fakerék peremére. Az égett nyers fa illata fullasztó volt. De nem

sokáig tartott az egész, néhány erőteljes mozdulat, a kalapács pontos ütésekkel követte a fogót, s azután a kész kereket belemerítették a vizeshordóba. Nagy gőzfelhő csapott föl sisteregve, ahogy a tűz és a víz találkoztak. De sokféle tárgy, patkók, kapcsok, nagy szegek, vaspántok, a kocsik vasalásai készültek, formálódtak tűzben, meg kovácsoltvas díszek is. Valamennyinek ugyanaz volt a sorsa: a tűzben megedződött, és a vöröslő vasat megfelelőre alakította a kalapács, repültek a vizeshordóba. Igaz, volt olyan is, amit csak lassan mártogatott, hűtött le a mester. A legcsodálatosabb azt volt, amikor valami nagyobb vasat izzítottak föl a tűzben, utána hirtelen kikapták, fogókkal ráhelyezték a nagy üllőre, és nekiestek ketten nagykalapáccsal. Izzó szikrák milliója röppent szét minden ütésnél. Mi, klottgatyás mezítlábasok, ijedten ugrottunk, ki merre látott, mert az öreg Tarr olyan észrevétlenül tudta kikapni a vasat a tűzből, hogy már csak akkor ocsúdtunk föl, amikor zengve lecsaptak a kalapácsok, és megkezdődött a munka tűzijátéka.

– Hű, de megjártam ott a nyáron! – mondta Ernő, mi mentünk kettesben leghátul. Nem jelezte, de megláttam, hogy velem akar jönni, mondtam Lacinak, menjen ő Földi Palival, utána két perc múlva Hocci és Szölke, és újabb két perc múlva indultunk mi Ernővel.

– Hogyan?

– Hát nem emlékszel? A kovácsműhelynél.

– Várj csak! Emlékszem hát – valóban fölrémlett a mókás kép. Ott téblábolt unk, vártuk Árpit, mert mondta,

hogy jön ő is katonásdit játszani, de közbejött valami gyors munka. Hát megvártuk. Tarr bácsi megint szétugrasztott minket, úgy emlékszem, Hocci is ott volt még. Akkor is hirtelen kapták ki az izzó vasat, és máris nekiestek Árpi meg a segéd, a bumfordi Lajtos. Mi pedig repültünk ki az ajtón. Ám még oda is záporozott ki a vörös szilánkok pásztája. Ez volt a legveszélyesebb, mert a vas feketének látszott a napon, ha izzott is, rászállt egy kis por, és mi nem vettük észre, ráléptünk nemegyszer mezítláb. Ernő is így járt. Nem látta, hogy kis mogyorónyi tüzes vas lapul a porban, rálépett, és nem tudta lerúgni, a lábujjai közé ragadt. Fél lábon ugrált és üvöltött. Még a mester is kiszaladt megnézni, kit ölnek. Ő már látott ilyent biztosan, mert azonnal felkapta Ernőt, és beállította a kisebbik vizeshordóba. Ernő nagyot kiáltott, kis sistergés hallatszott, és máris lecsillapodott minden. Csak Ernő sántikált néhány napig még, mert azért alaposan megégette ujjait az alattomos vas. A katonásdiban akkoriban mindig ő volt a súlyos sebesült. Arra is emlékszem, hogyan cipeltette magát Hoccival meg Szölkével ide-oda a csata alatt. – Persze hogy emlékszem – mondtam újra. – Jó hecc volt. – Mondtam volna még mást is, de ma már nem akartam fölbosszantani Ernőt.

– De a lábam is jól megégett. Talán még most is látszik a helye.

– Lehet – már a főutcán mentünk. A járdákról lesöpörték a havat. Az utca közepén egy Skoda akadt el a hóban. Többen hórukkoltak és nyomták, hogy ki tudjon sza-

badulni a mélyedésből. De hiába, csak forgott a kerék, és szórta a havat. Ernő meglökött a könyökével. Odanéztem jobban.

– Látod? – kérdezte.

– Ühüm, persze. Nená! Éppen Szölke meg Hocci maradt volna ki a kocsitolásból! Pont rájuk van ott szükség! – mondtam és megtorpantam, mert más ismerős is volt a hórukkolók között.

– Mit állsz meg?

– Mert... – nem folytattam, megindultam. De kiszabadult a hófúvás öleléséből a kocsi is, és igen, jól láttam, félbundában Nagy Levente állt az út közepén, verte lábáról a havat. Hocci is észrevett minket, és szólt Szölkének. Felénk néztek, majd eliramodtak a kovácsműhely felé. Ezt a megjegyzést hallhatta meg Levente is, mert ő is felénk nézett. Megismert, intett a kezével, s jönni akart hozzánk, de valaki, bizonyosan az apja, egy nagy bajuszos férfi, kiszólt a kocsiból neki. Ezért csak intett még egyszer, és beült a kocsiba. Elmentek. Én a meglepetéstől még vissza se biccentettem.

– Ismered? – kérdezte Ernő.

– Kit? – adtam az értetlent.

– Hát azt a srácot.

– Melyiket?

– Na, ne izélj!

– Miféle srácot? – értetlenkedtem tovább.

– Az autónál, aki...

– Hja? Persze.

– Ki az?

– Hoccinak hívják, és nem tudja megállni, ha valami van, akkor neki ott kell… – Ernő nem várta meg, amíg teljesen elterelem a dolgot.

– Ne halandzsázz!

– Miért, nem így van? Nála csak Szölke…

– De hiszen neked intett! – Ernő kezdett begurulni, nem is tudom, hogyan vágom ki magam, ha megint nem jön segítség. De jött, Böröcz személyében. Szemben lépegetett a járdán, köszönt és biccentett, tehát minden rendben volt. De nem állt meg, hanem ment tovább. Bizonyosan elmegy a sarokig, és majd csak ott fordul meg, hogy utánunk jöjjön.

– Láttad? Milyen remek ez a Böröcz?

– Hm! – Ernő hátranézett, és azután mondta: – Elmegy a sarokig.

– Látod, vele lehet játszani.

– Persze, mert mindent úgy csinál, ahogy te mondod!

– Vagy te! – „Na megállj, Ernő, velem jóval kezdesz!” – gondoltam.

– Én? – megállt.

– Ne állj meg! Igen, te. Mert te is mondtál már nemegyszer, talán még nálam is többször olyan jót, amit aztán megcsináltunk. Vagy nem?

– Háát…

– Na látod.

Közben szerencsére még mielőtt össze tudtunk volna igazán veszni, odaértünk a műhelyhez. Már messziről ki-

hallatszott az üllő zengése.

– Csak nem dolgoznak?

– Nézzünk be a hátsó kisablakon – mondta Ernő, és máris igazi indiánná változott, mert felfedezte Böröczék nyomait az ablak alatti hóban. Hiszen ehhez az ablakhoz rajtuk kívül ki más ment volna oda? – Látod? Ezek tényleg benéztek. Nézd, itt toporogtak. Akkora nyomot hagytak, akár egy elefánt.

– Persze, mert nem érték föl rendesen az ablakot. Itt valami mélyedés van, és fölemelték egymást.

– Hmm, igaz – és Ernő is csak ágaskodva látott be. – Itt vannak mind, csak Böröcz hiányzik.

– Akkor jó. Menjünk be.

Beléptünk, de ilyent is régen tapasztaltam, éppen csak felénk néztek, de senki sem szólt, senki sem jött oda. Nagy figyelemmel néztek valamit. Árpit állták körül, a kezében tartott egy ujjnyi vékony, ívelő vasdrót félét. Rögtön láttam mi lesz belőle, amint hajlítgatni kezdte, végül is ő jött ki a körből, és láttam, acélíjat tart a kezében.

– Szevasz, Mucur! – nyújtotta kezét, olyan volt a koromtól, mintha négeré lett volna, de azért megszorítottam.

– Szevasz! – ahogy már említettem, Tarr Árpi még Hoccinál is magasabbra nőtt, legalább egy fejjel. Vállas, erős fiú volt. Földiéknél szoktunk játszani a szalmakazal tetején várvédőst. Alomszalmát raktunk le egy kisebb kazal köré. Árpi egyedül védte négyünk, ötünk ellen, de

csak néhányszor sikerült úgy belekapaszkodnunk, hogy őt is lerántsuk, többnyire mi potyogtunk le. Csak egyet fordult, és már huppantunk is le, olykor másfél méterről, két méterről is. De élvezet volt leesni, hiszen körös-körül szalmát raktunk jó vastagon. Csak azon veszekedtünk, hogy a vár nem az egri vár, hanem a budai, mert miért ne legyen Árpi a török? De ő is inkább magyar akart lenni. Végül aztán beletörődött, hogy ő a török, csak játsszunk már. Látszott, hogy élvezi erejét.

– Na, ehhez mit szólsz? – emelte ki végül Árpi a körből az ívelt acélt, és adta a kezembe.

– Hű, de erős! – nézegettem, letettem a műhely földjére, ránehezedve hajlítgattam. – Miből van?

– Mit gondolsz? – Árpi szeme büszkén ragyogott, arcán nagy mosoly terült szét, mint mindig, ha jókedve volt.

– Háát…

– De jó, mi?

– Azt hiszem – nézegettem tovább. – Te, ez valaminek a pereme!

– Mit mondtam?! – Böröcz kiáltott.

– Ne járjon a szád! – Árpi szólt rá, aztán hozzám fordult: – Ez igaz, de minek a pereme? Ha azt kitalálod… – szünetet tartott, jelentősen körülnézett –, akkor megeszem a fejemet! – és rám nézett győztes tekintettel, mint amikor lelökött a várról.

– Nem tudom – mondtam.

– Na ugye! Senki se találta ki, pedig már valamennyien használták is!

– Mi a csuda lehet? – mérgelődtem, mert azért bántott, hogy nem tudom. – Mindenki használta? Valaminek a pereme… Abroncs? – kérdeztem.

– Ááá, dehogy! Megmondom, ne törd a fejed…

– Kasza! – vágott közbe a kis Böröcz, de Árpi mérges lett, és máris kivágódott az ajtó, kint kergette a műhely előtt. Nagyokat kiáltott, és hógolyóval dobálta, de Böröcz jó futó volt, Árpi nem érte el. Mérgesen jött vissza. De még mielőtt az ajtóhoz ért volna, Ernő megjegyezte:

– Ez aztán fegyelem! Mi csak kettesével jöhetünk,

ezek meg fölordítják az egész falut!

– Khm! – mondtam, mert Árpi már visszajött.

– Na megállj csak, kis szeplős! Jössz még te ide! – mérges volt, de én Ernő megjegyzésén töprengtem és megéreztem, ha most ezt szó nélkül hagyom, mindennek vége lehet. Ernő diadalmaskodik, de ez a játék végét is jelenti. Mert az történik, hogy „ugye, mondtam!" arccal elvonul, és mindenki elkedvetlenkedik és hazamegy.

– Jön hát! – mondtam élesen, hogy mindenki odafigyeljen. – Mégpedig most rögtön! – Árpi odajött.

– Abból nem eszik! – mondta.

– Rendben van, akkor én is elmegyek, és valószínűleg a többiek is így tesznek.

– Hát én... – Árpi megakadt, szeretett játszani, szeretett engem, úgy látszik, nem akart mindent kockáztatni. Rossz tanuló volt, de sokat olvasott ő is, persze inkább a könnyebb könyveket, de szerette az indiános könyveket, s az útleírásokat is. Azokat pedig egyik rokonunktól kaptam, és adtam át neki. – Hát én nem bánom, de ne kotyogjon itt összevissza! – mondta kelletlenül.

– Nem kotyog, hiszen ismered, néha nem bírja ki a hallgatást. De csak néha... – kimentem a műhely elé. Böröcz ott ólálkodott, most ennek az érzékenységét kell valahogy elintézni. – Béla! – mondtam. – Rád várunk, Árpi elmagyarázza a nyilakat meg a...

– Mit bánom én!

– Jó, ne bánd, de rád vár ő is, amíg nem jössz, nem kezdi el, azt mondja, nem nyit a számodra külön tanfo-

lyamot! – és visszaléptem a műhelybe. – Árpi, magyarázd el a dolgokat!

– Mi a fenét? – még duzzogott magában.

– Hát hogy mivel kössük át, szóval, hogy…

– Nem bánom, de jöjjön már az a Böröcz… – mondta, amikor Béla éppen az ajtóhoz ért. Így hát ez a dolog is rendbe jött. Nagyot sóhajtottam, és bizonyára elképedtek volna, ha megmondom nekik, most semmi kedvem az egészhez, valamiképpen elfáradtam, de nem éreztem, hogy mikor. A legszívesebben elkószáltam volna valamerre. Néztem a falakon sorakozó fekete szerszámokat: kalapácsokat, lyukasztókat, fogókat. Ó, hányszor jártam már a szerszámok között, hány volt a kezemben is! Sosem felejtem azokat a nyári estéket, amikor bent a műhelyben dolgoznak, fekete emberek hajladoznak az üllő mellett, az meg cseng-zeng, a hangok átszállnak a házak felett az éjszakában. Az emberek arcát megvilágítja a parázs, én meg boldogan fújtatok, nézek föl, és a műhely szabad kéményén szikrák szállnak fölfelé a tűzből, könnyed libegőssel repülnek, aztán belevesznek az ég csillagai közé. Amikor mentem haza, ilyenkor a langyos éjszakában, az az érzésem támadt, hogy valamennyi csillagot én fújtattam föl az égre.

Erre gondoltam, de néhány perc múlva újra eszembe tolakodott a jelen, és meg is nyugodtam, kezdtem fölfogni Árpi szavait. Szóval kaszából készült. Ügyes ötlet. A kasza élét levágta, és megmaradt az acélperem, ezt egy kicsit még ívesítette, majd a két végénél kis kampót képe-

zett ki, de anélkül, hogy az acél minőségén változtatott volna. Így alakult ki az íj. Nyilunk is lesz, mert Árpi éppen azt magyarázta, hogy egy bizonyos nagyságú szegből, kis lapítási munkával készül a nyílhegy. Mindjárt meg is mutatta. Valóban néhány mozdulat, kis izzítás, néhány kalapácsütés, persze kis kalapáccsal, és máris elkészült egy újabb lapított végű, borotvaéles nyílhegy. Ez bizony könnyen belefúródik még a fába is.

– De van itt más meglepetés is! – kiáltott föl Árpi, erre én is közelebb jöttem. A nagy figyelem miatt észre se vették, hogy néhány percre visszahúzódtam. De így is láttam, hogy az acélíjat sodrott dróttal feszítette meg Árpi. Ezzel tényleg lehetne embert is ölni! – gondoltam, de ekkor valamennyien a tűzhöz mentek. Árpi egy patkót vett elő, és a felélesztett parázsba dugta, aztán erőteljesen fújtatni kezdett. De nem sokáig, mert többen is ajánlkoztak fújtatni. – De gyorsan ám! – mondta, és szenet dobott a tűzre. A patkót csak akkor vette ki, amikor az már szinte fehéren izzott. Bal kezében a fogóval tartotta, a jobbal nagyobb kalapácsot fogott, majd erőteljes ütésekkel, amiket mi már csak kellő távolságból figyeltünk, egybe kalapálta a patkó két szárát, egészen addig verte, amíg egyetlen, három centi széles, fél centi vastag és tíz-tizenöt centi hosszú vasdarabot nem tartott a fogó. Amikor kissé lehűlt a vas, újra megizzította fehérre, kivette a tűzből. Az üllőre tette, és egymásra hajlította lapjával, de közepére egy kis vasrudat helyezett, hogy ott ne feküdjék egymásra. A végénél, ahol összeért a behajtott, lapos vas, erős

ütésekkel egyetlen baltapofát kalapált ki. Ez lett a fejsze éle. Ahova meg a rudat bedugta, onnét azt most kiütötte, itt lesz a nyél helye. Kis alakítgatások, játék a kalapáccsal a finom hangú üllőn, megfelelő hűtés, és máris készen volt az indián szekerce.

– Hú, de jó!

– Remek!

– Árpi, nagy vagy! – mondtam én is, mert már lehűlt a kis szekerce, amelyik a szemünk láttára alakult át patkóból kisfejszévé, a kezemben foghattam, és önkéntelenül az arcomhoz is tartottam, mert nem akartam elhinni, hogy máris használható, máris itt van a kezemben egy igazi indián tomahawk.

– Ez a tied! – mondta, és senkinek sem volt ellenvetése.

– A többieknek mikor lesz?

– Lesz! – mondta Árpi határozottan. – Lesz nemsokára.

III.

Még két nap volt vissza a téli szünetből. Majdnem minden nap esett egy kis hó, és a nagy dombok jobbnál jobb szánkózó helyeket kínáltak. Most már alkalmas volt a szánkózásra a templom mögötti domb is, ahol a múltkor még nem volt elég hó. Itt szánkóztunk Nagy Leventével kettesben.

Amikor tegnap a kovácsműhelyből egyenkint haza-

mentünk, megállapodtunk abban, hogy az első tanítási napon majd osztálygyűlést hívunk össze, ami azután átalakul indiáncsapat-tanácskozássá az egyik kisteremben, de addig, vagy elvállalja közülünk valaki az ablakbedobást, és összeadjuk a pénzt, vagy megtudjuk, ki lehetett a tettes. A fiúk már listákat állítottak össze arról, hogy a felsősök közül kik hiányoztak Luca-nap után az iskolából, és ezek közül kik voltak kotyolni. Mert azt már előbb összeírtuk, hogy kik kotyoltak rajtunk kívül, de azután rájöttünk, hogy aznap sokan hiányoztak. Persze ez sem véletlen. Úgy jöttünk rá, hogy nem teljes a lista, hogy valaki, akiről pedig tudtuk: kotyolt, hiányzott a következő napon.

– Te vezér vagy itt? – kérdezte Levente, amikor húztuk fölfelé nagy ródliját a dombon.

– Vezér? Miféle vezér?

– Hát bandavezér. Vegyél be a bandádba!

– Banda nincs! – mondtam, és arra gondoltam, hogy mit nyafog ez itt. Bárcsak ne találkoztam volna vele tegnap hazafelé jövet a műhelyből! Akkor megígértette velem, hogy ma eljövünk szánkózni, és megmutatom a legjobb dombokat. Bár megjegyezte, hogy valaki már megígérte néhány napja, hogy elmegy vele szánkózni, de nem jött, hiába várta.

– Hát ami van, abba… – elhallgatott, húztuk a szánkót föl a dombra, oldalra pislogtam, láttam, hogy várja a választ, de még hallgattam. – Vagy nem akarod? – tette még hozzá.

– Meg kell beszélni a fiúkkal.

– Miért, ha te vagy a vezér!

– Nem vagyok vezér, mondtam már.

– Hát akkor főnök, vagy mi…

– Az se vagyok, de mindenképpen meg kell beszélni, ez a szabály.

– De csak te vagy a…

– Az mindegy. Kitől tudod ezeket? – néztem rá.

– Nem számít… – fölértünk, és megfordítottuk a szánkót.

– Ha nem mondod meg, semmit se tehetek.

– Tóth Gyuszitól.

– Hm, igen?

– Baj?

Nem feleltem, ráültem hátra a nagy szánkóra. A dombtető legalább tíz méterrel magasabban volt a völgynél, ahova lesiklottunk. A lejtő aljától negyven-ötven méterre folyt a Cseke patak, és félkörben megkerülte az igricei határt, majd lezárta mind a két oldalon a távol szürkéllő erdőt. Ha szemben álltunk az erdővel, jobbra tőle magasodott a Kányadomb, kiemelkedve a többi domb közül. Meredek, homokos gödrök és akácosok tarkították. Nyáron az erdő felőli rész valósággal kis dzsungelt alkotott.

– Ülj előre! – mondtam Leventének.

– Hátra akarok.

– Akkor fölborulunk, hiszen nem tudsz kormányozni. Az Alföldön, ahol laktatok, nem volt domb.

– De Pesten én sokat ródliztam – erősködött.

– Az Pesten volt! Ülj hátra.

– Félsz? – kérdezte élesen, erre felugrottam, pedig nem kellett volna, nyugodtan azt is mondhattam volna, hogy a múltkor a Kányadombon…

– Ejh! Én akármelyik dombon lemegyek! Érted! Nem is itt szánkózunk tovább, hanem átmegyünk a Kányadombra.

– Kánya?… Az merre van?

– Ott van, az a magas.

– Aha, látom. De hát…

– Félsz?

– Nem, nem, dehogy – mondta, de láttam megszeppent egy kicsit, de én már nem tágítottam, bár őszintén szólva megbántam a hencegésemet. A Kányadombon csak esni lehetett nagyokat. Gödrök, kisebb szakadékok, fák és facsonkok bújtak meg mindenütt a hóban. Egyszóval jobb lett volna nem odamenni.

Átvágtunk toronyiránt a dombnak. Néhol térdig ért a hó, de azért törtettünk, különösen én, mert hajtott a méreg is. Dühös voltam magamra, de azt tudtam, már nem lehet visszalépni. Egyből vége lenne a tekintélynek. Nem mintha annyira adtam volna rá, de most ez az új srác ne higyje, hogy én mamlasz vagyok. A csuda vigye azt a Gyulust is, miket mondhatott még? De csak azért járt a szája ellenem, mert őt nem vettük be a csapatba. A múltkor azt mondta, hogy én fölvágok, mert… – legyintettem egy nagyot.

– Mit legyintgetsz?

– Semmit – egy darabig megint némán tapostuk a havat. A domb helyenkint olyan meredek volt, hogy lekerültünk a patak felé. Az ősszel kiöntött, és a völgy egy része is jég alatt volt. Látszottak az áttetsző jégen át a nagyobb füvek és a sás levelei. Amikor ráléptünk, ropogott, meghajolt, ide-oda, ugráltak alatta a légbuborékok. Sokkal vékonyabb volt a jég, mint kint a tavon, de itt nem olyan mély a víz. Megkerültük a szakadékos részt, és északi irányból értünk a dombhoz. – Na, itt vagyunk – mondtam.

– Hűha! Ezen felmenni sem lehet! – Leventén látszott, hogy tart a dologtól, de csak erre vártam én.

– Azt majd meglátjuk! Gyerünk föl!

– De hiszen itt sok a fa, nekimegyünk.

– Majd vigyázunk, azért kormányoz az ember.

– Ennyi fát nem lehet kikerülni ilyen meredeken!

– Csak aki nem ért hozzá, annak. Én kikerülöm – hencegtem.

– Nem hiszem… – bizonytalankodott Levente, de én nekivágtam a meredek domb szűz havának. A domb oldalán kevesebb volt a hó, és itt is csak a mi nyomaink látszottak, akárcsak végig a mezőn, amerre jöttünk, de elég sok helyen keresztezték utunkat nyulak, rókák lábnyomai. Egy helyen meg is álltunk. Sokféle jel látszott a havon, dulakodás, marakodás kuszált mélyedései.

– Elkapta! – mondtam.

– Micsoda?

– A róka a nyulat – mentem a nyomokon, amelyek végül kivezettek a fölkavart hóból.

– Tényleg! Nézd csak, vércseppek!

– Látom, de siessünk, ne álljunk meg, mert megint elkések az ebédről – mondtam, akkor még nem sejtettem, hogy az aznapi ebédről nem lesz módom elkésni. Hazaérek, túlságosan is korán.

– Én is sietek, de te mész a nyomok után.

– De csak eddig, lefelé már nem megyek. Eddig is azért jöttem, mert így félkaréjban haladva könnyebb följutnunk.

– Te mindent meg tudsz magyarázni? – ért utol Levente, és kérdése engem is megállított, az jutott eszembe, hogy olyan, akár az Ernő. Őt is bevegyük majd a csapatba? Egészen biztosan valamilyen vezető akar lenni. Újra dühös lettem.

– Mindent!

Némán mentünk föl a tetőre. Ez a domb jóval magasabb volt, mint a templomnál levő, és meredekebb is. Lenéztem, a napsütésben ragyogott a hó. A fák között észre se vettük, hogy kisütött a nap. Jól látszottak a nyomaink a völgyben. A túlsó kisebb domb tetején, mintha állt volna valaki. Igen, kiáltott is: „Hahó! Hahó!” – a hangja darabokban verődött át hozzánk, de Levente is visszahahózott.

– Ki az? – kérdeztem, de nem válaszolt, csak legyintett.

– Menjünk le – sürgetett –, siessünk!

– Miért?

– Szánkózni jöttünk, nem?

– Dehogynem – mondtam, és félni kezdtem. – Kormányzol? – kérdeztem, és előre ültem.

– Miért, nem akarsz?

– Te akartál annyira kormányozni, nem?

– Igen, de…

– Túl meredek a domb?

– Igen… Nem! – kapkodott a szavak után.

– No, akkor induljunk – és leültem előre, mert a szánkón mindig csak az utolsó kormányozhatott. Az elsőknek tilos volt letenni a lábukat, és veszélyes is. Aki ült suhanó szánkón az tudja, hogy egy-egy lent feledt láb miatt mekkorákat lehet esni. Az ilyen borulások nem egy esetben végződtek lábtöréssel. Az volt a jó, ha az ember eséskor inkább kidobta magát a hóba – ha tudta –, nehogy a többiek ráessenek, főként a szánnal együtt.

– Mégis jobb lenne, ha…

– Egyezzünk meg – ingerült lettem –, mondd, hogy félsz, vagy nem tudsz kormányozni! Ez a beszéd, és akkor én vezetek.

– Én félek? Vagy nem tudok?… – mögém ült, és mielőtt felocsúdtam volna, már el is lökte a szánkót. De ő is ingerült lehetett, mert már kezdetben oldalra vágódott a nagy vasalt talpú szán orra, a fák felé. Balra megvillantak a falu házai, látszott rajtuk a napsütötte hósapka, a toronyóra ütni kezdett. Mindezt még érzékeltem, de aztán arra kellett figyelnem, hogy egyre gyorsulva rohanunk a

fák közé.

– Kormányozz! – üvöltöttem.

– Mii? – éreztem, hogy kapkod a lábával, de fogalma sem lehetett arról, hogy ilyen sebességnél csak egy kicsit kell letenni a lábat, mert a szánkó ugyan irányt változtatott többször is, de imbolyogni kezdett.

– Hagyd! Hallod? Ne kormányozz!

– Ne félj! – kiáltotta a fülembe, de újra a fák felé suhantunk.

– Vigyázz! Fékezz! Fékezz!

– Jóóó! – kiáltotta, de nem egyszerre tehette le a lábát, mert a szánkó orra jobbra csapott át, és már csak egyik

sín ért le a hóba. Kiáltottam és éreztem, hogy átölel, belém kapaszkodik, én a szánkó szíjába kapaszkodtam, és rémülten jutott eszembe, hogy erre valahol kezdődik a nagy szakadék.

– Balra! Balra! – ordítottam torkom szakadtából, és igyekeztem egész testemmel balra húzni a szánkó orrát, de a bal cipőm sarkát csak egy kicsit mertem letenni. – Fékezz, hallod?! – De nem tudom mit hallott meg, mert ebben a pillanatban a szánkó kivágódott alólunk, és mi, akár a hajótöröttek oldalt kapaszkodtunk a felborult szánkóba, amely a meredeken húzott magával bennünket a szakadék felé. – Ereszd el! Ereszd el! – kiabáltam, de már a szemem, szám tele volt hóval. Ebben a pillanatban átvágódtunk valamin, majd kirepült alólunk a föld, és hanyatt zuhantunk a teljesen felborult szánkó vasalt talpaira. Tompa fájdalom csapódott hátamtól a koponyám tetejének, és a havas világ kékes villogásba süllyedt.

IV.

Furcsa nyöszörgésre eszméltem. Kinyitottam a szememet, és valami tejüvegen át sütött a nap. Behunytam, és újra hallottam a nyögést.

– Jaj, csak meg ne púposuljunk! – újra kinyitottam a szememet, vakított a fény, és éreztem, hogy hóban fekszem, egészen hátra homorítva. Levente pedig egyre csak ezt ismételte:

– Jaj, csak meg ne púposuljunk! Csak meg ne púposul-

junk!

Nem szóltam, feküdtem, és egy idő múlva megpróbáltam megmozdulni, de éles fájdalom vágott át rajtam, lüktetéshullámok indultak el a hátamtól. Belém sajdult, hogy lehetséges, máris púpos vagyok. Az is átvillant rajtam, hogy Levente apja tisztiorvos, és bizonyára elmondta a fiának, hogyha a hátára esik valaki, akkor megpúposulhat. Ismertem ilyen púpos fiút a faluban, úgy hívták, hogy púpos Tóni. Nekem is csak a vállamig ért, pedig már harmincéves. Lehet, hogy máris olyan kicsi vagyok én is, és úgy kiáll a gerincem?

– Jaj, jaj, csak meg ne púposuljunk!

– Fáj? – kérdeztem végre, és megpróbáltam a hátamat megtapogatni, de a kezem nem akart engedelmeskedni.

– Jaj, de fáj! Jaj, de rossz... Nincs púpod? – Oldalt fordítottam a fejemet, Levente ott feküdt mellettem, elérhettem volna. Ő is szokatlan testtartással, homorítva, háttal felém feküdt féloldalt. Lábai kalimpáltak, már valóságos kis mélyedést vájtak a hóba. Érdekes, ekkor vettem csak észre, hogy az én lábaim is szüntelenül kaparják a havat.

– Nem tudom elérni a hátamat – mondtam.

– Jaj, csak púposak ne legyünk!

– Apád mondta, hogy...

– Igen... Fordulj hasra, hadd nézzelek – nyöszörögte Levente, mert már teljesen hanyatt feküdt, kissé feljebb, mint én.

– Jó, várj... – megpróbáltam hasra fordulni, de újra lüktetni kezdett a fájdalom, és hirtelen úgy éreztem,

domború a hátam, valami nőtt rá. Hideg veríték verte ki az arcom. – Te, te én... én azt hiszem, púpos vagyok!

– Jaj!... Vigyázz, fordulj!

– Nem tudok most, hagyj! – mintha szárnyak verdestek volna bennem, szívem dobogása átütött a bordákon, a bőrön és a havat verte. Néhány másodpercig az ijedtségem elfelhőzte a napot, és óriásira dagasztotta szívdobogásomat. „Fáj az egész belső világosságom" – ezt a nagyanyám szokta mondani az öreg dokinak, ha eljött megvizsgálni.

– Naa, próbálj, könyörgök.

– Várj egy kicsit – igyekeztem magam elernyeszteni a hóban. Csak most éreztem a hó hűvösét. Kinyitottam a szememet, és oldalra fordítottam a fejemet. Az arcomnak jól esett a hűvösség. Lassan összerakódott a világ. Láttam a szemközti dombot, fehér taréjjal húzódott északnak, hevert akár valami ősállat. Megmoccantam, de most nem jött rám olyan erős lüktetés. Felkelek én, akármi lesz is! – gondoltam, és hasra vetettem magam. – Nézz ide! – szóltam, és az ijedtség újra átvillámlott rajtam. Vártam, hogy mit mond.

– Nem vagy púpos!- mondta Levente. – Egyáltalán nem vagy púpos.

– Biztos?

– Ha mondom!

– Akkor föltérdelek! – és máris behúztam a lábamat, sajgást éreztem a hátamon, de más nem történt. Térdeltem-tenyereltem a hóban. A hátam cudarul sajgott. – Ülj

fel te is! – mondtam Leventének.

Valahogyan fölállítottam talpára a szánkót, és ráültem. Kezemet kinyújtva segítettem Leventének is. Ültünk a szánon, és néztünk. A képen amit láttam még tátongtak hasadékok, sötét függönyök libegtek a szemem előtt, a lüktetés még át-át-nyilallt rajtam. Nem tudom, mennyi idő telhetett el, amikor megszólalt Levente:

– Hogyan megyünk haza?

– Nem tudom. Mennyi idő lehet?

– Mindjárt – nézegette az óráját, de le kellett törölnie, mert havas volt. A félbunda ujjába is befészkelt a hó. – Tizenegy múlt.

– Még csak? – fölálltam, és megint sötét futotta el a szememet, de csak egy pillanatra. – Nézd, megyek.

– A gerincünk eltörhetett volna.

– El – néztem föl a dombra. Jól látszott, hol tört meg az amúgy is meredek lejtő, honnét zuhantunk le. Igen, itt kezdődik a szakadék, még szerencse, hogy jobban nem sodródtunk oldalra, ahol már három-négy méteres, vagy még több is a függőleges homokfal. – Szerencsénk volt.

– Az – megpróbált fölállni, csípőre tette a kezét, és hunyorogva nézett föl. – Legalább egy emeletnyit estünk – hajladozott, sziszegett. Én megkerestem a sapkámat meg az ő kucsmáját. Ilyent vetetek majd a nagyapával magamnak, határoztam el.

– Mennyi volt?

– Micsoda?

– A kucsmád.

– Nem tudom… Kéne?

– Hát persze.

– Cseréljünk.

– Nem lehet.

– Miért?

– Nagyanyám kivág vele együtt.

– Miért?

– Nem szereti az ilyesmit.

Kis szünet után.

– Te most haragszol? – kérdezte Levente.

Én is hallgattam egy kicsit. Tényleg, én most haragszom? Vizsgáltam magam, de nem éreztem semmit. Megráztam a fejemet.

– Nem hiszem – mondtam, Levente fölállt erre, és felém fordult:

– Akkor beveszel?

– Mibe?

– A ban… a csapatba?

– Én nem vehetlek, mondtam már.

– Mégis haragszol.

– A fene!… – de megakadt bennem a mondat, mert valaki közeledett. A Kányadomb keleti púpja mögül bukkant elő, amikor meglátott bennünket, megtorpant. Levente is észrevette, hogy nézek valamit, és ő is odanézett.

– A Gyuszi – mondta –, mégis eljött. Gyuszi! Gyuszi! Gyere ide – kiáltotta, és integetett a kezével. – Te is hívd, hallod, Dani! – de furcsa volt, hogy a rendes nevemet használta.

– Szóval a Gyulus…

– Mit mondtál?

– A Gyulus a te barátod? – kérdeztem, és hirtelen felvillantak bennem az utóbbi napok eseményei, összetűzéseink Gyulussal. Őszintén megmondhatom féltem is, de egy kicsit örültem is ennek a váratlan találkozásnak. Olyasmi izgalom vibrált bennem, mint a dombtetőkön, mielőtt elrúgnám magam a szánkóval, nem tudva, mi lesz ott lent a völgyben.

– Baj, hogy a barátom? – kissé élesebben mondta, mint ahogy eddig beszélt.

– Kinek baj?

– Neked.

– Nekem nem, de lehet, hogy…

– Na, mit akartál mondani?

– Mindegy! – legyintettem, és láttam, hogy Gyulus megindult felénk a járatlan hóban.

– Csak nem félsz tőle? – kérdezte Levente, amikor látta, hogy összehúzott szemmel, és fintorral nézem a közeledő Gyulust. Újra mérges lettem.

– Látod komám, ezért nem veszünk be! – fakadtam ki, de mi a csudának mondtam, hogy „komám”, ám ezt sem lehet már visszaszívni.

– Összetévesztesz valakivel! – gőgös lett az arca.

– Kivel?

– Valamelyik komáddal!

Na ez visszavágás volt, hirtelen nem is tudtam rá mit válaszolni. Láttam az arcán a diadalt. Ő is láthatta az én

arcomon a dühöt, hiszen éreztem, hogy bolond helyzet alakult ki. El nem mehettem, mert akkor azt hiszi, hogy félek Gyulustól. Ami igaz is volt egy kicsit, de annyira nem, hogy ne tudnám titkolni. De itt se nagyon maradhatok, mert már nincs mit beszélnünk egymással. Hogy éppen mindig én keveredek ilyen helyzetekbe! A Hocci vagy Ernő már megoldotta volna ezt a dolgot valahogyan.

Gyulus már csak néhány lépésre volt tőlünk. Nem tehettem mást, vártam. Közben jól megnéztem. Nem neki való nagykabát volt rajta, amit nemcsak a gombok, hanem egy szíj is összetartott. Fején sildes sapkát viselt, de oldalt kicsúszott alóla a hajának egy része. Talán nagy volt a sapka is. Olyan volt, mintha örök időktől ellenségünk lett volna Gyulus, pedig talán csak két éve kerülhetett a faluba szüleivel. Azok is elég mogorva emberek voltak. Persze alig ismertem őket, inkább az arcuk után ítéltem, de később kiderült, hogy nem tévedtem sokat.

– Na, mi van? – mondta, ott állt három lépésre. Egyikünk sem szólt, alighanem mindketten egymásra vártunk. Közben az is átvillant rajtam, hogy Levente nem nagyon tudhatta, miképpen vagyunk mi Gyulussal, hacsak tőle nem. Gyulus megismételte: – Mi van? Talán megsüketültetek?

– Majdnem rosszabb – szólalt meg végre Levente.

– Verekedtetek? – vigyorogni kezdett.

– Á, dehogy, itt estünk le! Látod? – mutatta Gyulusnak Levente. – Legalább másfél emelet magasról! Közben

megfordult alattunk a szán és mi háttal, a gerincünkkel zuhantunk a vasalt talpfákra.

– Khm! – Gyulus érdeklődve nézegette a nyomokat, de innét nem nagyon lehetett bizonyosra venni, legalábbis ilyen gyorsan, hogy valóban onnét zuhantunk le. – Ne fűzz! – nem is hitte el.

– Nem fűzlek. Valóban onnét zuhantunk le, ugye, Dani?

– Dani? – Gyulus rám nézett. – Ja, persze, így hívnak.

– Nem igaz? – nézett rám újra Levente. – Egy szót se tódítottam. Így igaz az egész. Itt estünk le, és majdnem megpúposultunk.

– Megpúpos... Hahaha! A púpos detektív! – rám nézett.

– Mit akarsz, Gyulus?

– Mit? Ne remegj! – szólt csúfondárosan, mert az előbbi röhögéstől felment bennem a meleg, és elfogott a düh, pedig most nem szabad mérgelődnöm! Nem szabad!

– ...nem szabad! – mondtam ki hangosan is akaratomon kívül, mert azért az az igazság, hogy tartottam Gyulustól, meg mindattól, ami következhet. – Remegek, mert félek tőled Gyulus – mondtam. Meghökkent, de aztán vette a lapot.

– Félsz, ugye?

– Naná! – kezdtem magamnál lenni újra. – Tele a gatyám! – összehúztam a szemem, és egy fél lépést közelebb léptem hozzá. – Meg akarod nézni?

– Majd jól belerúgok! – sziszegte.

– Na, végre! Ez a te hangod! Már azt hittem, elfeledted.

– Tee! – nekem akart ugrani, de Levente közénk állt.

– Ne marhuljatok! – nézett hol rám, hol Gyulusra. – Különben is, Dani most sebesült, és Gyuszi – elhallgatott, majd kis szünet után mondta ki, mint valami nagy elhatározást: – szóval, Gyuszikám, én kénytelen lennék Dani mellé állni, mert olyan állapotban vagyunk, hogy ketten érünk egyet.

– Mi a fene! – Gyulus újra vigyorgott. – Ketten egy ellen? Ehhez mit szólsz, Mucur? – a szokásos nevemen szólított. Akár hihető, akár nem, e megjegyzése megnyugtatott. Újra láthattam, hogy Gyulus értelmes fiú, ha elvadult is valami miatt.

– Semmit, én úgyse engedném meg…

Levente közbevágott:

– Nem engednéd? Hát hol vagy? Mi nem tartozunk a bandádba!

– Szerencsére nem.

– Szerencsére? – Levente közelebb jött. – És ha most mi ketten jól megverünk? Ugye, Gyuszi…

– Ne is folytasd! Kezdjétek! De ha ketten jöttök, én… – benyúltam a kabátom alá, és előhúztam a tőrömet. Pengéjén megvillant a napfény. Gyulus erre váratlanul elmosolyodott, ekkor én is éreztem, hogy bizony szamárság volt elővenni a tőrt.

– Szóval tőrrel, Mucur? – Gyulus közelebb jött, én hátraléptem, el a szánkótól, de Gyulus leült a szánkóra. –

Tedd el, Mucur. Most legalább látod, ha többen jönnek, és nem áll senki melléd, marad a bicska.

Ez nem igaz! Én mindig sejtettem, hogy Gyulus nem akármilyen fiú, de erre nem számítottam. Leengedtem a tőrt, de még nem tettem el, csak álltam bizonytalanul, töprengtem, mit mondjak, amikor egy ugrás, és mire észbe kaptam, Gyulus kicsavarta kezemből a tőrt, és elgáncsolt. Lehuppantam a hóba, de mint a labda máris talpon voltam, és ugrottam Gyulus felé, aki kinyújtotta a kezét, és markolatával tartotta felém a tőrt.

– Állj! – Levente kiáltott, de én is észrevettem Gyulus újabb mutatványát, bár lefékeztem lendületemet, amennyire csak lehetett, mégis erőszakosan kaptam ki a felém nyújtott kézből a tőrt. Gyulus felszisszent, ujjából kiserkent a vér, de mosolygott. És én ott álltam újra megalázva, legyőzve, és azt akartam, erősen akartam, kívántam, hogy bárcsak Gyulus lenne a barátom.

6. Rettegések és fogvacogások

I.

Zsibongott az osztály. Másfajta hang volt ez, mint amikor hosszú ideig jártunk már iskolába. Ültem a második padban, és tűnődtem. Magas Györgyi, Pál Baba, Szalma Emma hármasban akkora zajt csapott, mint az egész osztály. De itt volt már a kis Böröcz, Sabjánt hajkurászta. Földi Pali a padja alatt kotorászott. Hátul a tüttősiek ricsajoztak, meg két igricei fiú evett hallgatagon. Ezek mindig ettek. Hocci Szölkével huzakodott az én soromban levő utolsó padban. Ernő valami könyvet olvasott előttem. Neki néhány hónapja hiányzott a padtársa, a kis Torma Jani. Aknát talált, és játszott vele. A robbanás levitte mind a két lábát. Ő volt a legalacsonyabb fiú az osztályban. Olyasmit is beszéltek, hogy a kórházból valami intézetbe kerül, ott kap új lábakat, és azokkal jár majd. De addig évek telnek el még, és lehet, hogy mire visszajön a faluba, már mi elvégezzük az általános iskolát, így maradt egyedül az első padban Ernő.

– Lesz ma osztálygyűlés? – jött oda Hocci, akit még izgatott talán az én korábbi megjegyzésem.

– Lesz hát, miért ne lenne – válaszoltam, és a pad alá dugtam a papírokat, amiket Ernőtől kaptam. Ernő „nyo-

mozási jelentése” volt a papírokon, mert nem is tudom, mi lett volna, ha Ernőt nem bízom meg valami fontossal. Így azt mondtam neki, hogy ő a nyomozás vezetője meg Martin Laci. Csak már jönne legalább! – Van talán valami mondanivalód? – fordultam a tétován álldogáló Hocci-hoz. – Megtudtál valamit? Na, mondd csak el. Ma véget kell vetni ennek a dolognak, ha akarjuk, ha nem.

– A Gyulus… – kezdte, de én máris a szavába vágtam:

– Tényeket kérek! Először eseményeket, és csak azután a neveket, érted, Hocci!

– Naa! Mit kiabálsz? – lépett hátra meglepetten, és őszintén szólva, magam sem tudom, hogy miért lettem ilyen dühös. Meg kellett magyaráznom valahogyan ezt.

– Nem kiabálok, de te idejöttél, amikor én… Látod? – vettem elő a pad alól Ernő kaparmányait. – Itt van egy fontos… – Ernő hátranézett, és ki akarta kapni a kezemből írásait.

– Ez titkos! Hallod, Mucur? Ezt ne mutogasd a Hocci-nak! – kapkodott a füzetlapok után, de nem tudta kikapni a kezemből. Ekkor lépett be Martin Laci, Jolival jött. Ernő odasúgta: – Figyelitek? Már megint a Jolival jött. Ezek szerelmesek! – mondta és ujját szájára tette. Hát ami azt illeti, Joli nekem is tetszett, és még nem vettem észre, hogy Joli Martin Lacival sustorgott volna. De azért bennem is megmozdult valami ellenkezés Lacival szemben. Ezt nem is tudtam titkolni, amikor mellém ült.

– Elhoztad? – kérdeztem tőle köszönés helyett.

– Mit? – nézett rám zavartan. Ez még gyanúsabbá tette a dolgot. Igaz lenne, amit Ernő mondott?

– Mit, mit! A jelentéseket.

– Hűha! – Laci felugrott, táskáját a padon hagyta, és kirohant az osztályból. Elégedettséggel néztem utána. Jolira kaptam a szemem, mert éppen felém jött.

– Szervusz, Mucur!

– Szervusz.

– Hallom nyomoztatok? – egészen odajött, és elém ült a padra. Télen ő is nadrágban járt. Állatorvos volt az apja, nekik is volt autójuk.

– Mit csináltunk? – adtam az értetlent, de egy kicsit melegem is lett. Joli szép lány volt, talán a legszebb az osztályban. Bár tavaly Pál Babába voltam szerelmes. Szalma Emma is tetszett, de csak rövid ideig, mert gőgös volt,

és affektált. A többi lány hozzájuk képest szürke volt. Talán csak a fekete Vida Magdi ütközött ki közülük, de ő meg annyira rakoncátlan volt, és vad, hogy beszélgetni sem lehetett vele.

– Na, ne fölényeskedj, ne add a butát, Mucur – ringatta magát. – Engem nem tudsz becsapni!

– Becsapni? Én, téged?

– Na, jól van! – Joli fölállt a padról. – Én nem erőszakoskodom veled, ha nem mondod meg, úgyis jó! Tartsd meg magadnak! – azzal elringott a padok között a lányok csoportjához. Néztem utána. Mondott nekik valamit, valamennyien felém néztek, és nevettek. A lányokkal mindig gyámoltalan voltam. Éreztem, hogy az arcomat elfutja a vér. A csuda vigye el azt a Martint, bizonyosan az ő szája járt el! Csicsergett neki valamit ez a lány, és máris elmesélt mindent. Csak legalább jönne már! Éppen az oszinak lesz ma első órája, ő meg majd elkésik, mert a fene tudja, hová tette az eszét, amikor ma eljött iskolába.

Újra a fülemhez ért ez a szünet utáni zsongás. A hangok tele voltak frisseséggel, élményeket, eseteket meséltek egymásnak lányok, fiúk. Világosabb színezetet adott a zsivajnak az is, hogy mára még nem volt feladva lecke sem. Igaz, szünet előtt mindig megmondták, hogy mivel kell foglalkoznunk, de hát ki emlékszik már arra? Talán a tanárok se. Becsengettek. A folyosókat élesen futotta be a csengő világoskék hangja. Mert én mindig úgy gondoltam, hogy kint az ajtókon túl, kék hang verődik a falaknak, fut fel és le a lépcsőkön. Nekitáncol az ablaküvegek-

nek. Nyáron, amikor nyitva vannak az ablakok, még ki is ugrik, és azért nem hallani akkor olyan erősen.

– Mucur!

– Tessék! – néztem föl. Most Szölke lopakodott oda, mert csengetés után, és az oszi órája előtt mindenki a helyén ült, vagy legalábbis a padja közelében beszélgetett. A zsivaj is halkabb, visszafogottabb lett.

– Szóval meglesz az az izé?

– Mizé?

– Hát a gyűlés?

– Hocci kérdezteti?

– I... na nem, dehogy, hanem csak én, mert amikor... – nyílt az ajtó és Szölke egyetlen ugrással az utolsó padban termett, a halk beszéd is elnémult, már föl is álltunk, ahogy a tanárt szokás fogadni. De az oszi helyett Martin Laci lépett a döbbent csöndbe. Ő legalább annyira meglepődött, mint mi. Hiszen tudta, hogy becsengettek, és azt hitte bent van már az oszi. Amikor kölcsönösen kiderült a tévedés, kiáltások csaptak fel, és nevetés hullámzott végig az osztályon. Szölke mérgében egy könyvet vágott Martin Lacihoz, aki már a katedra előtt állt, és magához térve tanárosdit játszott. De a könyv elrepült Laci mellett. A röhögés még nagyobb lett, mert Laci elegánsan meghajolt, Szölke meg újabb könyvet vett fel, amikor újra nyílt az ajtó, és belépett az oszi. Már az ajtónál megtorpant a lármától, na meg Szölke magyarkönyvétől. Martin Laci a helyén termett. Az oszi lehajolt, és felvette a könyvet.

– Horváth János – olvasta a címkét a könyv kibomlott borítójából, olyan volt, mint valami lelőtt, zilált madár. Szölke kiugrott a padjából.

– Jelen!

– Talán ide fáradnál a könyvedért, amit bejövet elveszítettél – mondta az oszi, és odaadta Szölkének. Ekkor vettük észre, hogy a nyitott ajtóban még áll valaki. Az oszi hátralépett. – Tessék, gyere be! – Nagy Levente lépett az osztályba. Lányok, fiúk azonnal összesúgtak. – Nem hallom – szólt közbe az oszi, és kezét a füléhez tartotta. Azonnal csend lett. – Bemutatom nektek új osztálytársatokat, Nagy Leventét – mondta az oszi, miután a hetes jelentett. – Itt ül majd Pocsaj Ernő mellett az első padban, hiszen szegény Torma nem nagyon kerül vissza már ebben az iskolaévben.

II.

Az első szünet azzal telt el, hogy mindenki Levente köré gyűlt. A fiúk erejüket fitogtatták, lökdösték egymást, a lányok összesúgtak és nevettek. Nem tudom, miért, én sose szerettem a csoportosulást, különösen nem magamat árulni, mutogatni. Persze most nem ezért maradtam a helyemen, hiszen ismertem Leventét, hanem azért, mert összegeztem a névsort. Két névsorom volt. Az egyiken azok szerepeltek, akik tisztázták magukat: vagy nem lucáztak, vagy nem jártak arra, amerre mi. De voltak hárman olyanok, köztük Gyulus is, akik hiányoztak Luca

napján és még azután is. Viszont nem lehetett megállapítani, hogy éjszaka kint voltak-e. Három fiúról tehát nem tudtuk, amit kellett volna. Közülük kettő tüttősi volt. Tüttős a falu második kerülete, lehet, hogy nem jöttek át lucázni, de át is jöhettek. A harmadik név Tóth Gyuláé volt. Ő nem volt iskolában Luca napján, de már előtte sem, sőt utána is még három napot igazoltan hiányzott a hatodikosok szerint. Így hát maradt a két másik hatodikos fiú; Füle Sándor és Simon József. Vagyis... Vagyis... – Ejh! – mondtam mérgesen, mert nem tudtam, hogy mit határozhatunk, hiszen az oszival megbeszéltük, hogy az utolsó óra után a helyünkön maradunk, és döntünk ebben az ügyben. Sokat nem töprenghettem, mert odajött Levente.

– Szevasz! – mondta. – Örülök, hogy egy osztályba járhatunk.

– Szevasz – válaszoltam, de eléggé kedvetlen voltam, mert nyomasztott az ablakügy, és még valami, amit talán magamnak sem fogalmaztam meg. De azért jelen volt minden szavamban, mozdulatomban. Leventét is megbánthattam, pedig nem akartam.

– Haragszol valamiért? – a fiúk is mind odagyűltek, felültek, -álltak a padokra, egymásra kapaszkodtak. Én magam fejek kráterében ültem lent, fölöttem Levente feje, körben a fiúk, és a réseken bekukucskáltak a lányok is.

– Nem haragszom, miért haragudnék – szóltam, de érződött a hangomon az ingerültség, én magam is észre-

vettem ezt. De mi a csudának zavar most? Miért nem hagy békén?

– Dehogynem, látom. Csak nem Gyuszi miatt?

Éppen csak ez hiányzott. Felugrottam, széttoltam a fiúkat, és anélkül, hogy válaszoltam volna, kimentem a folyosóra. Még hallottam Martin Laci hangját: „Ne menj utána!” Biztosan Leventének szólt, mert a többieknek ezt már nem kellett mondani.

Néztem ki az emeleti ablakon. Elláttam a házak fölött az erdőig. Havas tetők világítottak, havas volt a mező, csak az erdő sötétlett egyetlen hosszú tömbben. Homlokomat az üvegnek nyomtam, és eszembe ötlöttek a tegnapi képek, annál is inkább, mert amikor fölugrottam, sajgás nyilallt a hátamba...

Az a kis mozgás, az esés után, nagyon megviselt, és a Gyulussal való késügy után szédülés jött rám. Egyszerre csak fekete tinta ömlött a tájra, és megmozdultak a dombok. Arra eszméltem, hogy a szánon fekszem, és Levente ütögeti az arcomat, Gyulus meg hóval dörzsöli. Szólni akartam nekik, de felakadt bennem a hang, akárcsak az esés után közvetlenül. Így nem tiltakoztam, amikor Levente azt indítványozta, hogy behúznak hozzájuk, az apja úgyis éppen rendel, majd megvizsgál, mert hátha van valami rejtett bajom. Ezután bevallotta, hogy ő egy kissé rám esett. Mivel ő ült hátul, ez igaz lehetett. Ezért nem is ütötte meg magát annyira.

Hosszú út volt. Közben elszakadt a szánkó madzagja, és Gyulus levette magáról azt a szíjat, amivel a nagykabá-

tot összefogta és azzal húztak. Ekkor látszott csak, hogy mennyire nagy neki az a kabát. Lengett rajta, mint valami nagy, szürke szárny. Olykor meg kellett állni, mert azért Levente is gyorsan kifáradt, és akkor hárman ültünk a szánkón. Nem is tudom, hogy valami lényegeset beszéltünk-e. Az bizonyos, hogy Gyulus többször is megkérdezte: „Fáj valamid?” Ilyenkor ráztam a fejem, de ő még nagyobb erővel vontatta a szánkót. Útközben felhúztak több kisebb dombon is, mert annyi volt, hogy teljesen nem lehetett kikerülni őket. Olykor megpróbáltam tiltakozni, de Levente erővel visszanyomott a szánra, Gyulus pedig láthatóan vidáman húzta, pedig mondom, igen nehéz dolga lehetett. Néha még fütyült is.

Levente apja megvizsgált mind a kettőnket, de mosolyogva mondta, hogy nem lesz különösebb nyoma az esésnek, bár lehetett volna. Levinek becsületére válik, hogy többször is mondta apjának: ő akarta, hogy arra a dombra menjünk. Az öreg barátságos volt, és megemlítette, hogy amíg nem ismeri a helyi viszonyokat, addig csak bízza Danira, vagyis rám magát, no meg Gyuszira. Ebben maradtunk. Csakhogy nem mehettünk így el. Levi édesanyja rumos teát készített, valósággal felüdültünk tőle. Végül, szégyen ide, szégyen oda, a doki tanácsára Gyuszi hazahúzott engem a szánkón. Még szerencse, hogy a fiúk ezt nem látták. Legföljebb Martin Laci láthatta volna, mert ő lakik felénk. Ez is nyomasztott hát. Nálam maradt Levente szánkója, Gyulus szíjával. A szíj bent van a táskámban, vissza kell neki adni. Majd a következő

tízpercben visszaadom, határoztam el. Bár az nem lesz könnyű, hiszen nyíltan meg kell kérdeznem tőle, hogy azon az éjszakán…

– De elgondolkodtál – tette a vállamra a kezét az igazgató.

– Jó napot kívánok! – köszöntem meglepődve, és tovább álltam az ablaknál.

– Rosszul vagy? – kérdezte.

– Nem, nem…

– Ha nem, akkor gyere órára.

– Jaj!… – lódultam meg.

– Talán a csengetést sem hallottad?

– Nem… Nem vettem észre… – indultam vele, vállamra tette a kezét, és maga előtt bocsátott be az osztályba.

Az óra alatt minden erőmet megfeszítettem, de nem tudtam figyelni. Többször észrevettem, hogy a diri észreveszi ezt, figyelmeztetni is akar, de végül nem szólt semmit, pedig talán jobb lett volna, ha beavatkozik. Ámbár az is igaz; idő kellett ahhoz, hogy a szándék megérjen bennem, és a fiúk is megemésszék a dolgot.

Először is Martin Lacinak csúsztattam a kezébe egy cédulát. Ezt írtam rá: „Én törtem be az ablakot”. Laci elolvasta. Nem is egyszer, mint aki nem hisz a szemének. Erre új cédulát firkantottam: „Én törtem be Szabóék ablakát. Mucur”.

– Hülye vagy! – súgta Laci.

De ez nem volt elég, spárgapostán levél ment Böröcznek, Szölkének, Sabjánnak, Hoccinak, Földinek. Ernőnek

meg előrenyújtottam. Valamennyi papíron ez a szöveg állt: „Én törtem be az ablakot. Mucur.” Ezután egymást érte a spárga-posta. Ilyesmik álltak a cetliken: „Marha vagy!”, „Hülyeség”, „Mit hülyülsz?” satöbbi. Nem részletezem. Annyi biztos, hogy mindebből valamit észre kellett vennie a dirinek! Miért nem szólt, bár többször is rosszallóan nézegetett, nem tudom. A spárgaposta egyszerű ötlet volt. Hosszúkás papírlapra írtuk a szöveget, és keskenyre összehajtogattuk. Ezután egyik végénél, egy kis közönséges kötéssel a spárgára kötöttük a levelet. A spárgát a pad alatt előre húzták-adták vagy hátra, a címzettnek. Az egyszerűen letépte a hosszú papírt, aminek csak a vége volt a spárgára hurkolva, de azon már nem volt írás. Az volt a szabály, hogy bárkinél is van éppen a levéllel a madzag, ha veszély van, tépje le, és tegye el, s ha nem lehet mást tenni, a madzagot adja oda a tanárnak. Ilyenkor azt lehetett mondani, hogy véletlenül húztam ki a zsebemből és hasonlókat. A fiúk mindig betartották ezt. A lányok oldalán egyszer majdnem baj lett, azóta feléjük nem megy madzagposta. Miért kellett a madzag? Mert azt legalább ketten fogták mindig, így nem gurulhatott el a levél.

Az óra vége felé már nagy volt az izgés-mozgás. Ez lett a leveleim következménye. Magam megkönnyebbültem, amióta a leveleket megírtam. De tenni kellett még valamit, mielőtt a diri elveszti a türelmét, bár eddig remekül viselkedett az öreg. Hálás voltam neki. Mit csináljak? Hirtelen eszembe jutott valami. Kint a folyosón azt

kérdezte, hogy rosszul vagyok-e? Igaz, azt feleltem, hogy nem, tudtam, mégis kienged, ha most azt mondom, hogy nem érzem jól magam. Ez lesz a legjobb, határoztam el, mert amint kicsöngetnek, ezek úgy megrohannak engem, hogy ki se látszom közülük. Meg aztán Gyulussal is beszélnem kell.

Óvatosan elővettem a táskámból Gyulus szíját, a zsebembe gyömöszöltem, és máris fönt volt a kezem.

– Tessék, Dani. Tudod a választ ilyen gyorsan? – csodálkozott a diri. Elvörösödtem, hiszen fogalmam sem volt, hogy miről beszélt. Máskor mindig figyelek, és akármikor szólítottak föl, tudtam, miről van szó. Na, azért ne túlozzak, általában tudtam.

– Nem… Nem azért, hanem…

– Hanem?

– Rosszul érzem magam, és szeretnék kimenni.

– Rosszul érzed magad? De hiszen majd kicsattan az arcod… – közelebb jött, homlokomra tette a kezét. – Csak nem vagy lázas? – ráztam a fejem. – Honnét tudod, hogy nem? Na, menj le szépen az irodába, kérd el Kardos bácsitól a lázmérőt, és mérd meg ott, jó?

– Igen – belső ujjongással mentem az ajtóhoz, de vigyáztam, hogy lassan járjak, mint aki valóban beteg lehet. Bár a lázmérés áthúzta a számításomat egy kicsit. De az is eredmény, ha nem leszek itt, amikor kicsöngetnek. Most csak azért kellett sietnem, hogy a csengetésre megmérhessem a lázamat, és mehessek Gyulushoz.

III.

A lázmérés gyorsan ment. Lehetett egy kis hőemelkedésem, de azt letagadtam. Biztosan megfáztam tegnap a hóban. Ma azonban bent kellett maradnom, amíg ez a dolog el nem intéződik.

A hatodik osztály előtt őgyelegtem, amíg ki nem csengettek. Amikor kijött a tanár, azonnal berohantam. Még az is izgatott, vajon Gyulus bent van-e, eljött-e iskolába? Bent volt. Meglepetten nézett rám, amikor megálltam a padjánál.

– Szevasz – mondtam neki, visszaköszönt, de csak most vettem észre, mennyire szomorú az arca.

– Szevasz.

– Csak nem szedtél be? – rázta a fejét. – Visszahoztam a szíjadat.

– Nem hiányzott.

– Gondoltam, hogy a kabátodat… – legyintett, de aztán elvette a szíjat, és betette a padjába. Közben többen megálltak mellettünk, mert elég nagy csodának számított, hogy Mucur, akit még a nyolcadikosok is tiszteltek, éppen Gyulussal beszélget. – Mit bámészkodtok? – szóltam a fiúkra. – Kíváncsi vénasszonyok!

– Csak ne vágj föl, Mucur! Jobb lesz – kiáltotta egyikük, és kisurrant az osztályból.

Álltunk egy darabig szó nélkül. Fürkésztem, hát ilyen Gyulus közelről?

– Még valamit akarok mondani…

– Akarsz? – nézett rám, de se nem örült, se nem haragudott.

– Igen. Ezt meg kell…

– Hát akkor mondd! – vágott közbe, de most sem haraggal, inkább türelmetlenül.

– Jó… Szóval… Nézd Gyulus, azon az éjszakán én dobtam be Szabóék ablakát – rám villant a szeme, összehúzta. – Érted? Ma lesz ennek a dolognak a megbeszélése. Ott lesz a diri meg az oszi. Én kifizetem és vége!

– Mit akarsz? – hangja ellenséges lett. Meglepődve néztem rá, azt hittem, hogy örömében a nyakamba borul, vagy legalábbis hálás lesz.

– Mit akarok? – hátraléptem. – Semmit. Mit akarnék?

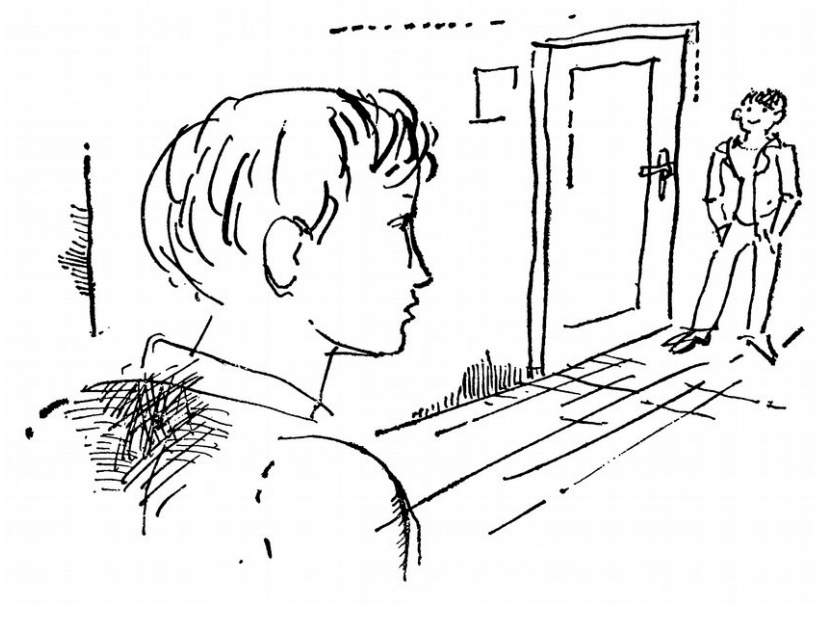

– Megint verekedni akarsz? – lépett közelebb, és egészen elváltozott az arca. Megijedtem. Ez teljesen váratlanul ért.

– Nem akarok verekedni, csak…

– Csak? Csak? – jött utánam, és kihátráltam a folyosóra. Az ajtó előtt ott állt Szölke, Hocci, Martin meg Ernő. – Hát ti is itt vagytok? Gondolhattam volna! Én meg… – elharapta a szót. – Menjetek a fenébe! – szokása szerint szétlökött két fiút, és kiment gyorsan a körből. A folyosó udvari ajtajából még visszanézett, és én esküdni mertem volna, hogy csalódás volt az arcán. Dühömben legszívesebben bőgni szerettem volna.

– Mi a jó fenét kerestek itt? – kiáltottam, és nyeltem a könnyeimet. – Ki hívott ide titeket? Ki hívott? – küszködtem a sírással, elfordultam tőlük, és én is kiszaladtam az udvarra. Amint kiléptem, puff! A homlokomon csattant szét egy hógolyó. Megráztam a fejemet, elöntött a düh. Láttam, hogy a fiú-vécé fala mellett Gyulus vigyorog. A megszokott utcai arca volt, nem az, amit az osztályban láttam. Gondolkodás nélkül nekiiramodtam. Láttam, hogy újabb hógolyót gyúr, de én nem törődtem vele. Azzal sem, hogy ez meg a mellemen huppant. Jó erősen megütött, mert Gyulus meg is vizezhette. Már ott voltam néhány lépésre, akkor láttam, hogyan változik meg az arca, kissé lehajolt, tétován újabb hógolyóért, de én már semmivel se törődtem, nekirontottam teljes erőből. Mind a ketten felbuktunk, de ezúttal én álltam először talpra, és meg se vártam, hogy Gyulus is felálljon, újból neki-

mentem leszegett fejjel, újra fölbuktunk. Köröttünk kórus képződött. A legtöbben nekem drukkoltak.

– Hajrá, Mucur! Hajrá, – de néhányan őt is biztatták.

– Hajrá, Gyulus! Gyulus, üsd agyon!

– Mucur, ne hagyd magad!

Közben újra felálltunk, de most már óvatos volt Gyulus, és elkapta a derekamat, de hiába, mert mielőtt felemelt volna, elgáncsoltam. Egymást nyomorgatva, gyömöszölve gurultunk ide-oda a hóban. Én is rúgtam, öklöztem, Gyulus a nyakamat markolászta, térddel hasba rúgtam, nyögött, és ő is rúgni akart, de behúztam a lábamat, és hátrafeszítettem az állát, elgurult odébb, már ott is voltam, rá akartam vetni magam, ő rúgással fogadott volna, ha meg nem szólal fölöttünk egy hang:

– Hát ti mit csináltok? – az oszi volt. Talpra ugrottunk mind a ketten. Az oszi megismételte a kérdést, de most már Gyulushoz szólt, akiről köztudott volt, hogy verekedős fiú. – Mit csináltok?

– Játszunk! – mondta dacosan Gyulus.

– Játszotok? – az oszi rám nézett. – Hm! Mucur, neked is ez a véleményed?

– Igen, igen... Hógolyóztunk, azután...

– Nahát! Jól hallok? Valóban játszottatok?

– Igen, tanár úr – mondtam már határozottan, mert eszembe jutott, hogy Gyulusnak bizonyosan van egy-két figyelmeztetése verekedés ügyben.

– Szóval játszottatok? Sose gondoltam volna, Mucur, hogy... – megállt, és fürkészve megnézett, csóválta a fejét.

– Elég vad játék ez, nem gondoljátok? Még a ruhád is elszakadt – jött oda hozzám az oszi. Valóban, a kiskabátom zsebe fityegett, azt hiszem, Gyulus a lábával rúgta le.

– Ah! Nem baj…

– Nem? Hm! – csengettek, nem is szólt semmit erről, mindössze azt jegyezte meg: – Csengettek, menjetek be.

Némán rendbeszedtem a ruhámat, a zsebem gyógyíthatatlanul lefegett. Nem baj, gondoltam, majd Földiék felé megyek, és Pali nővére megvarrja, mint a múltkor a nadrágomat. Nahát! Akkor is Gyulus miatt szakadt el. Gyulusra pislogtam, ő is a havat verte le magáról. Eddig észre sem vettem, hogy rojtos a kabátujja, gomb is hiányzik róla, biztosan most szakadt le. De mi lesz ezután? Hogyan állok a fiúk elé? Ma megint annyi mindent összekevertem, amennyit csak lehetett.

IV.

Egész órán egymást érte a madzagposta. Alig győztem fogadni és elolvasni. Szerencsére Németh tanárnő ezen a napon nagyon eltűnődött valamin, mert még feleltem is a sok levelezés közepette. A felelet jelesre sikerült. Nem véletlenül, a földrajzot nagyon szerettem. Miközben a térképnél álltam, a zsebemben is lapult egy levél elolvasatlanul. Éppen akkor érkezett, amikor kihívtak a térképhez. Hátrasandítottam, és észrevettem, amint a tanárnő azt figyeli, mit mutatok a pálcával, a padok között egyszerre több helyen is útrakelt a madzagposta. Addig szamárkod-

nak, gondoltam, amíg baj lesz. De megúsztuk ezt az órát is leleplezés nélkül.

Amikor a helyemre mentem, a tanárnő szerencsére nem feleltetett tovább, hanem megkérte Levit, hogy mondja el, milyen vidéken laktak, mielőtt ide jöttek volna. Arra még emlékszem, hogy Ceglédet, majd Monort említette az új fiú, de azután lekötötte figyelmemet a sok kapott levél. Sajnos volt köztük egy, azt hiszem, hogy Hoccié, amiben célzás történt arra, hogy Gyulus tegnap szánkón húzott haza engem. Meg hogy az őrs háta mögött összemelegedtem Gyulussal. Na, ezt ki tudom védeni, hiszen a verekedés híre azóta bizonyosan elterjedt. Most valóban nem éreztem jól magamat. Nem értettem a verekedést sem, és abban sem voltam biztos, hogy Gyulus dobta be az ablakot. Bár Ernő szerint az egyik hatodikos fiú, aki szintén lucázott, elmondta: akkor éjszaka találkoztak Gyulussal. Még szóltak is neki, de nem szólt vissza, néhányszor elsurrant mellettük, és eltűnt a sötétben. Arra gondoltam, lehet, hogy nem is Gyulus volt. De hát a fiú nem tudhatta, hogy őt keressük, mégis azonnal őt említette. Hacsak Ernő nem célzott rá még a beszélgetés elején. Mindegy, most már vállalnom kell a dolgot, ahogy megírtam.

Újabb levél jött, letéptem, és bontanám föl, amikor a nevemet hallom:

– Dobos Dániel!

– Igen – fölálltam.

– Mit csinálsz a pad alatt?

Ilyenkor mit mondjon az ember? Nincs idő megmagyarázni ezt az egész helyzetet. Nem hazugság, ha azt mondom, hogy semmit. Ez igaz is, mert voltaképpen kínlódtam.

– Semmit, tanárnő, kérem.

– Mutasd a kezed! – odajött a padhoz, és elő kellett venni a kezemet, míg a jobbot megmutattam, ballal hátrapöcköltem a kezemből a levelet, amit el akartam olvasni. – Mi ez? – kérdezte szigorúan.

– Madzag.

– Mit csinálsz vele?

– Zsebre akartam tenni, mert... mert azt hiszem, onnét esett ki a zsebkendőmmel... – Zsebre nyúltam, és újabb madzagot húztam ki. – Tetszik látni?

– Nahát! Lomtár a zsebed! Ekkora fiú, maholnap megnősül, és még mindig kacatokkal tömi tele a zsebét – mondta, és visszament a katedrára. Megjegyzésére kitört a nevetés. Éreztem, hogy elvörösödöm, de nem baj, az a fontos, hogy a levél megvan. Mert megvolt, amint leültem, rögtön éreztem, hogy valaki megbök hátul. Hátranyúltam észrevétlenül, és visszacsúsztatták a markomba. De nemcsak ezt, újabb madzagposta is jött. Elvettem, lepislogtam. Két levél is volt rajta, az egyik nekem szólt, azt letéptem, a másik Ernőnek. Sikerült feltűnés nélkül előreadnom. Pedig de jó lett volna elolvasni, mi van benne. Meg mertem volna esküdni, hogy összeesküvés készül ellenem.

Amikor kicsengettek, el akartam tűnni, de nem lehe-

tett, valamennyien elállták az utat. Hocci az ajtónál őrködött, de úgy, hogy mindenkit kiküldött a folyosóra, aki nem tartozott az őrshöz. Nyolcunkon kívül csak Levente maradt bent, mert úgy látszik, azt gondolták, ő lesz a tanú ellenem.

– Szóval ezt levelezgettétek? – támadtam azonnal, amint magunkra maradtunk az osztályban. Nem is álltam föl, ültem a helyemen.

– Halljátok? Még neki áll följebb! – jött el Hocci az ajtótól. – Amikor haverkodik a…

– Menj vissza az ajtóhoz! – szólt rá Szölke.

– Miért éppen én, amikor alighanem a… – de most sem hagyták befejezni, a kis Böröcz tuszkolta vissza.

– De hiszen te vállaltad az őrséget, vagy nem?

Hocci vállat vont, és ott maradt, de még valamit dörmögött, és minduntalan közbekiabált.

– Mit akartok? – kérdeztem újra.

– Na, mondd! – lökdöste Szölkét Sabján. – Miért nem mondod? – Szölke odajött.

– Mucur – kezdte –, te becsaptál, és szégyenben hagytál bennünket!

– Én szégyenben? – körülnéztem, mert valaki hiányzott, igen, Ernő hátrébb állt, és amikor rápillantottam, kinézett az ablakon. Szóval ő fogalmazta ezt meg…

– Naa! – lökte meg újra Sabján Szölkét.

– Ne lökdöss, te lüke! – kiáltotta Szölke, látszott rajta, ez nem neki való szerep.

– Ki a lüke? – ezek mindjárt kakaskodnak.

– Pali – mondtam Földinek –, állj közéjük.

– Szét! Szét! – állt a huzakodni készülők közé Pali.

– Nahát! Ezt tudjátok ti! – Böröcz kezdett visszapártolni hozzám.

– Laci, mondd meg, mi a baj? – fordultam Martin Lacihoz, aki moccanatlanul ült a helyén.

– Ezek… – kezdte, de az ajtónál tumultus támadt, elnyomta szavait.

– Nem lehet bejönni! Mondom, hogy nem lehet! – Joli meg a két barátnője akart bejönni, de Hocci a vállával tartotta az ajtót.

– A zsebkendőért akarunk bemenni. Hallod, Mucur?! – Joli erőszakoskodott, és huzakodott Hoccival. – Mit lökdösöl? Majd adok én neked! Szólok a dirinek. Micsoda dolog ez?

– Engedd be, Hocci! – mondtam. – Van itt elég baj, ne csináljunk többet.

– Én nem bánom… De ez alighanem… – lemondóan legyintett. Én pedig éreztem, hogy múlik a vihar, szétzilálódnak az erők.

– Tehát mi készült? – fordultam újra Lacihoz, de az ingerült lett.

– Nem tudom, unom az egészet!

– Miért unnád? – támadt rá Böröcz. – Te vagy a megbízott őrsvezető! Csinálj rendet!

– Ernő! – kiáltottam a hangzavarba, mert időközben mindenki beszélni kezdett, odajöttek a lányok is. – Ernő, gyere ide!

– Miért menjek?

– Akkor odamegyek én! – mondtam, és a fiúk némán utat engedtek.

– Megint megeredt! – szólt, amikor odamentem.

A padok között nagy volt a zsivaj, Levi az első padban nevetve nézte a huzakodókat, mert Szölkéék megint összeakaszkodtak. A lányok sikongattak, azt kiabálták, hogy megmondják az osztályfőnöknek. Nem csoda, ha ebben a hangzavarban nem hallottuk a csengetést sem. Engem is az ablaknál ért a belépő tanár hangja. Szerencsétlenségünkre éppen Gyuri bácsinak volt órája. Számtan óra következett.

– Ejha! – csak ennyit mondott, máris halálos csönd lett, és mindenki a helyén volt. Még a lihegést is visszafojtották az előbbi huzakodók. Gyuri bácsi szigorú volt, de igazságos. Aki nem tudott valamit, annak olyanokat mondott, hogy a legszívesebben a föld alá süllyedt volna szégyenében. És nála nem volt kivétel, sem jó tanuló, sem rossz tanuló. Nem voltak örökös jelesek sem. De a gyöngébb tanulóknak is megérte tudni valamit, mert nem fukarkodott az elismeréssel sem. Tiszteltük nagyon, mert akik továbbtanultak a városi gimnáziumokban, azok a legjobbak közé tartoztak számtanból. Ha valami fegyelmezetlenségen kapott, azonnal elővett bennünket. Ez következett most is. Sorban beszedtünk számtanból, mert a szünetben számtanpéldával egyikünk sem foglalkozott. Az óra így a rettegések és fogvacogások órájává változott. Ez az izgalom elnyomta bennünk az előbbieket. Úgy tűnt,

sose lesz vége. De nem lehetett semmit se csinálni, még annak sem, aki már megkapta a maga rossz jegyét, mert Gyuri bácsinál kétszer is be lehetett szedni egy órán, ha az ember nem vigyázott. A következő csengetés valóságos felszabadulás volt. Néhány másodpercig mindenki letaglózottan ült a helyén, és csak lassan indult a szokásos szüneti zsivaj.

– Nagy aratás volt! – mondta hangosan Böröcz, aki valamiképpen kimaradt, talán mert a névsor elején volt. – Ért kalászként hulltak a fejek.

– Ebből költő lett! – mondta Hocci. – De az óra alatt sumákolt, amíg mi véreztünk. Pedig ő az oka az egésznek!

Erre mindenki fölfigyelt, Böröcz valósággal felpattant.

– Én? Én? Talán te! – vágta ki. – Hát nem te mondtad, hogy a Gyulus… – Hocci a szavába vágott:

– De ki mondta, hogy meg kell leckéztetni a Mucurt?

– Én? Talán az Ernő?!

– Ne kiabáljatok! – kiabált Szölke is, és pillanatokon belül még nagyobb zsivaj tört ki, mint egy órával korábban.

– Jaj de jó! Jaj de jó! – csapkodta a padot Levente, és hozzám fordult: – És még ezek közé akartam én beállni? Jaj de jó!

– Ezek közé? – kiáltottam én is, mert nem bírtam tovább csöndben ülni. Fájt a beszedett számtanjegy is. Úgy éreztem, ha a fiúk nem cirkuszolnak, Gyuri bácsi egészen másként feleltet. Talán még el is beszélgetünk a szánkó-

zásról, vagy másról, ahogyan jókedvében szokta. Esetleg kiszámítja nekünk, hogy egy szánkó mikor borul fel, hogyan kell a kanyarban kormányozni…

– Butaság volt az egész – jegyezte meg mellettem csöndben Martin Laci. – Ne haragudj, Mucur.

– Nem haragszom, csak szeretném tudni, hogy mit leveleztetek?

– Mondom, hogy szamárság volt… Én is tudom, hogy a Gyulus megverése…

– Megverése?… – Nahát, hogy ezek mit nem gondoltak!

– Igen. Először én is azt gondoltam, hogy…

– De miért? Hallod? Miért? – nem hagytam, hogy beszéljen. Lám, a Gyulussal történtek ellenére is azonnal melléje állok? Miért van ez? – gondoltam.

– Mert úgy éreztük, átpártoltál.

– Átpártoltam? Hova?

– Gyulushoz… – ekkor már valamennyien ott voltak körülöttünk.

– Át is pártolt, alighanem… – Hocci dörmögött, Szölke biccentgetett hozzá.

– Hát nem? Mi, Sabján, Böröcz! Megkukultatok? Földi! Ti is azt mondtátok, még a Laci is, hogy ez így nem lesz jó! Vagy mi, vagy Gyulus!

Becsengettek.

7. Az utolsó mohikán

I.

Még áprilist írtak, amikor beszaladtam Tarr Árpihoz a kovácsműhelybe. Büszkén mutatta, hogy már öt indián szekerce készen van. Három acélíj is elkészült és sok nyílhegy. Titokzatoskodott is, mondta, hogy a műhelyt átveszi a szövetkezet, mert az apja is kap így nyugdíjat, és ő nemsokára segéd lesz. A bumfordi segéd elmegy, akkor sokkal gyorsabban készülnek majd a nyilak, a szekercék, és szebbek lesznek, mint eddig – mondta. Különben is jön egy új inas. Jól ismer bennünket, kacsintott, de nem árulta el a nevét. Azt még hozzá tette, mi is jól ismerjük, meglepetés lesz, az biztos, örültem a fegyvereknek, de nem sokáig beszélgethettünk, mert megjött a segéd, és nekiálltak egy kocsi vasalási munkájának. Ez több napos tevékenységnek ígérkezett, és Árpi odasúgta, hogy ne jöjjek előbb csak a hét végén. Jó, mondtam és kisétáltam a műhelyből. Egyenesen az erdő felé indultam. Ezekben a hetekben már, ha ráértem, és jó idő volt, gyakran kijártam a Kányadombra. Csodálkoztam hogy ezt a helyet eddig nem fedeztük fel. Igaz, elvadult, járatlan tájrész volt ez, és talán a senki földje. Valaha lőtér volt itt és cigányfalu. A lőtér épületét szétszedték, a cigányok elköltöztek. Csak

egy-két kunyhó maradványa, és sok rongy emlékeztetett rájuk.

Napnak tartottam az arcomat. Itt gondoltam újra át Árpi ígéretét, a Kányadombon. Tiszta volt az ég, nem látszott rajta szeplőnyi felhő sem. A domb legmagasabb pontján álltam, innét elég messzire el lehetett látni, mert alul a homokos szakadék húzódott, és semmi nem takarta el a kilátást. Május vége volt, és még mindig nem jutottam el Árpihoz. Hol én nem értem rá, hol ő nem volt a műhelyben. Azt a lelkünkre kötötte, hogy az apjától sose kérdezzünk semmit. Így hát nem tudtam, elkészült-e valamennyi fegyver. Közeledik a szünidő, lehet majd játszani, csak előbb készüljenek el a fegyverek. De hátra volt még egy másik fontos tennivalóm. Húztam-halasztottam, de most már ki kellett állnom a fiúk elé. Elhatároztam, ma felkeresem Martin Lacit vagy Ernőt. De előtte még egy kicsit nézelődök. Szerettem ezt a vidéket, ezeket a dombokat, jó volt szemlélődni, képzeletbeli hadi térképet rajzolni. De jó volt pillantásokkal végigsimogatni a hullámzó gabonatáblákat, követni a Cseke patak partjának sötétebb vonalát, amelyet csaknem mindenütt kis sásos, nádas rét szegélyezett, néhol ingoránnyal. Az erdő fái is átváltoztak az utóbbi hetekben. Dús lomb borította őket, burjánzott, megtelt dudvával, levéllel, kacskaringózó kúszónövényekkel a kis dzsungel is. Szinte áthatolhatatlanul nőttek egymásba a bokrok ágai. A szakadékot alul csalánerdő borította, de fenyegető szigetei másutt is felütötték a fejüket, itt kapjuk majd a legfájdalmasabb se-

beket játék közben. Mert az ember elbújik, lehasal, hogy észre ne vegyék, akkor is, ha látja a csalánt. Ám játék közben nem is nagyon nézzük, nem is nagyon érezzük az ilyen sebeket, csak este a mosdáskor, és lábmosáskor kezd igazán sajogni a test a sok karcolástól, zúzódástól, csaláncsípéstől.

A patak itt a domb alatt olyan széles volt, hogy nem lehetett átugrani, ahhoz is elég mély, hogy ne lehessen átgázolni rajta. Jól emlékszem, volt olyan év, amikor csaknem az egész völgyet betöltötte a vize. Piszkos ár hömpölygött, szénapetrencéket a rétekről, szalmakazlakat és ólakat, sivalkodó állatokat ragadott magával az alacsonyabban fekvő udvarokból. A templomdombról figyeltem azt az elvadult, hirtelen jött folyót. Ennek már sok éve...

Elindultam hazafelé, hogy Martin Lacival beszéljek. El kell neki és a többieknek is mondanom azt a furcsa találkozást, ami néhány hete történt a Kányadombon. Azóta hordtam magamban emlékét, nem mertem kirukkolni vele. Féltem, hogy a fiúk megint nem értenek majd meg. Mondom, elhúzódott a dolog, de volt más oka is. A tavaszi szünet után mindannyian jobban rákapcsoltunk a tanulásra. Örültünk a szép tavasznak is, és észrevétlen pörögtek el a napok. A szabadabb délutánokon fociztunk. Ernő a leendő indiáncsapat főnökeként titkos írást szerkesztett, sőt valami indián igazolványról is beszélt. Hiába mondtam neki, hogy az indiánoknak még nem volt igazolványuk. Ők anélkül is eljárhattak mindenfelé. Nem

voltak országhatárok sem. De ő ragaszkodott hozzá, és kivágta magát azzal, hogy mindenkinek lesz egy titkos jele, ami egyben indián nevét is jelenti. Az igazolvány pedig „totem” lesz. Majd ő készít keménypapirosból színezett totemet mindenkinek. Ráhagytam.

Útközben a Kányadomb tetején lévő, háborúból megmaradt lövészárok rendszerre gondoltam. Izgalmas volt bejárni a futóárkokat, amelyek csaknem körbe szegték a domb peremét. De vezetett elágazás a domb teteje felé is. Itt voltak a kiásott géppuskafészkek, ágyúk, néhol ház nagyságú, két méter mély gödrei. Az egyik géppuskafészek közvetlenül a szakadék fölé nyúlt. Innét jól át lehetett pásztázni szemmel is az erdő szélét, a patakot, az országutat és vagy három mezei utat. Ezt a harci kilátást már a télen felfedeztem. Itt esett az a különös és váratlan találkozás valakivel, aki később elmondotta, hogy nemegyszer a nyomainkban járt, és leste játékunkat.

… Akkor is a futóárkokat vizsgálgattam. Több napos szünet után mentem ki a Kányadombra. Már bejártam csaknem valamennyi járatot, és örültem, hogy az árkok alig egy-két helyen omlottak be. Az aljukat mindenütt vastagon avar borította, amit évről évre besepert a szél. Olykor leugrottam, és a futóárokban mentem tovább, már ahol nem nőtte be az oldalát a gaz. Tíz-tizenkét méterenkint oldalágak nyíltak, és a legtöbbször kimélyített ágyúállásban vagy géppuskafészek-mélyedésben végződtek. Ezeket majd be lehet fedni, gondoltam már többször is.

– Hú! Hijj! – nagyot ugrottam, a száraz avart zizegtetve, kígyó tekergett a lövészárokban. – A mindenit! – iszkoltam ki rémülten, mert váratlanul szegődött hozzám ez az útitárs. Bizonyosan sikló lesz, de hát ki tudja? Jobb nem közelebbi kapcsolatba kerülni vele! Már-már éppen megnyugodtam, amikor hang zendült a hátam mögött.

– Ettől félsz, Mucur? – Tóth Gyula állt ott, kezében akár valami élő, vastag ostor, tekergett a kígyó. Két ujjával szorította a nyakát. – Sikló ez, nem mérges. Nem csíp, nincs méreg-foga! Na, nézd csak meg!

Bennem akadt a lélegzet, mint a télen, amikor Leventével itt nem messze lezuhantunk. Erre álmomban sem gondoltam. Talán percek is elteltek, amire meg tudtam szólalni.

– Hát te, hogyan... Hogyan kerültél ide? – nyökögtem, Gyulus mosolygott.

– Nézd meg már ezt a kígyót! – közelebb lépett, de én akaratlanul is hátraléptem. – Nem nézed, akkor jól van! – Azzal fogta, és becsúsztatta az inge mögé. – Hujj! Ne csiklandozz! – kiáltotta és nevetett. Begombolta az ingét, a kabátját is.

– Na! Végre megnyugodott.

– Brrr! – mondtam.

– Mit bürrögsz? Szelíd állat ez, legfeljebb békákat eszik. Az ingemben pedig nincs béka – nevetett.

– Mit csinálsz vele? – kérdeztem, és csodálattal néztem Gyulusra.

– Majd valahol elengedem, de először megnézed, jó?

De addig is, gyere!

Biccentettem, majd sétálni kezdtem az egyik oldalágon, és meglepődve láttam, hogy a lépcső is meg van tisztítva, az árok is tiszta, és az egyik kis géppuskafészek, amibe a lövészárok torkollik, be van fedve kukoricaszárral, tetejét friss agyag borítja, olyan, mint egy valódi fedezék. Háborús filmeken láthattam ilyeneket.

– Nahát, ez meg mi? – néztem Gyulusra, mosolygós volt az arca. – Egy hete még nem volt kitisztítva és befedve.

– Menj csak be! – mondta Gyulus, és titokzatos arccal nézett rám.

– Bemenjek, minek?

– Menj csak!

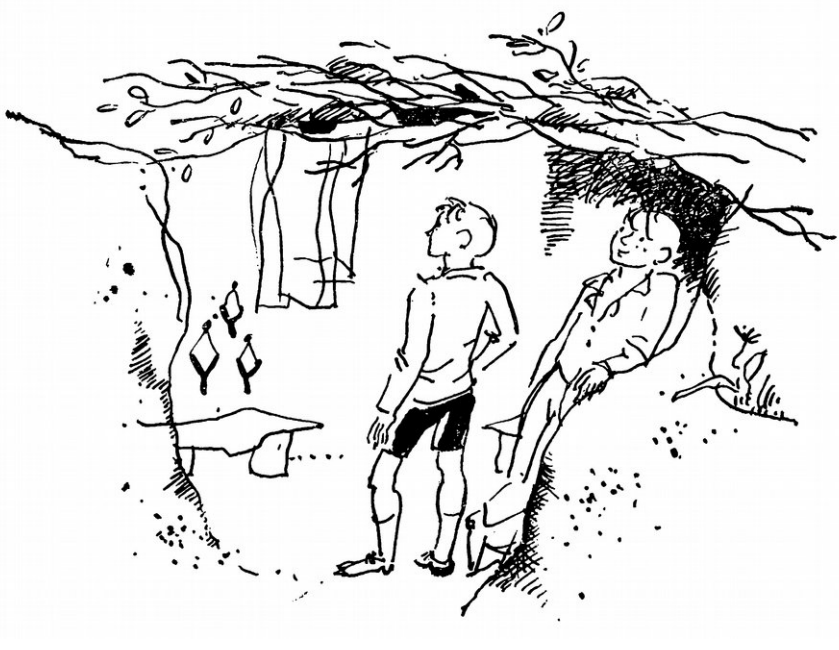

– Jó… – bementem a lefedett részbe. Ott is kitakarított valaki. Körben kis padfélék húzódtak. Húsz-harminc centis fűrészelt fatörzshengereken palánkdarabok feküdtek. Nézelődtem, ahogy a szemem megszokta a benti homályt, egyre több dolgot fedeztem föl. Kis kampókon csúzlik függtek. – Hát ez?… Ki csinálta? – Gyulus is odajött a bejárathoz, csak mosolygott.

– Valaki – mondta később, amikor már többször is megkérdeztem.

Oldalt egy kis szekrényfélét vájtak a géppuskafészek oldalába, és valami ruha lógott előtte.

– Mi van itt?

– Faliszekrény.

– Mi van benne? Csak nem kígyó? – kérdeztem, Gyulus megint mosolygott, és ingatta a fejét.

– Nem, ne félj! Nézd meg.

Elhúztam a függönyt, hát egy kisfűrész, egy kisebb és egy nagyobb fejsze, kalapács, szegek és más szerszámok, vas-kacatok hevertek ott bent.

– Ezek a tieid?

Gyulus végre biccentett, és ezzel igazolta, hogy ő készítette ezt a meglepetést, mert az volt a javából. Nézegettem az arcát titokban. Ilyennek még sohase láttam. Jártkelt boldogan a fedezékben, igazított a kis padokon, ágacskákat, avart szedett fel és dobott ki. A sarokból öreg ágseprű került elő, azzal megint kisepert. Aztán fogta a nagyobbik fejszét, intett, és kikapaszkodtunk az akácosba.

– Na, menj! – kivette a siklót az inge mögül, és mielőtt elengedte volna, megmutatta. – Látod – kitátotta a sikló száját –, nincs méregfoga... Mehetsz, öregem! – bedobta a bokorba, még láttam, hogy a kígyó azonnal siklani kezd, és eltűnik a fű között.

– Ez mindig talpra esik! – mondtam.

– Hahaha! Tényleg ám, ezt jól mondtad! – kissé odébb mentünk, és Gyulus egy kisebb akácfára mutatott: – Kinéztem magamnak már régen, de nem volt időm kivágni.

– Hova akarod?

– A fedezék tetejére, az elejére.

– Hogyan?

– Elvágom rövidebb darabokra, és egymás mellé fektetem őket. Azután, ahogy a többinél is, a réseket betömöm kis ágakkal és nyers levéllel, majd földet is tömök rá.

– Jó lesz – mondtam elismerően, és Gyulus máris nekiállt a fának. Fejszéjével lesújtott a törzsre, a kis fa megrezdült, de látszott, nem lesz könnyű dolog kivágni. Magam sem tudom, hogyan jött ki belőlem ez a dolog, de már nem szívhattam vissza.

– Te, Gyulus, miért vésted rosszul a nevedet a padba? – megállt suhintás közben, és mérgesen ugrott egyet. A fejsze csaknem kibicsaklott a kezéből.

– A mindenedet! – úgy nézett rám, mint aki azonnal fölöklel. Hátraléptem, de nem lépett utánam. A fejszét vette fel és nézegette. – Szerencse! – mondta. – Milyen szerencse!

– Micsoda?

Rám nézett, aztán újra a fejszére, majd leült egy öreg fa gyökerére.

– Hogy csak ennyire lazult meg ez a fejsze, mert másként a hasadban lenne már! – elhallgatott, fűszálat tépett le, és azt rágta. Nem mertem a dolgot firtatni. Kis szünet után ő hozta elő: – Két tével írtam, ugye? – nézett föl.

– Igen.

– Akkor véstem bele, amikor idejöttünk. Két éve, akkor még…

– De azóta?… – vágtam közbe reménykedve.

– Tudod, meg is buktam…

– Miért?

– Miért?… Mert… mert apa elhagyott bennünket… – mondta, és a földet nézte.

– És ez a bácsi?

– Károly bácsi? Az csak úgy itt van… Az anyu… – fölnézett. – De már tudom, hogyan kell írni, ki is javítottam volna, de a fán van egy göcsört, és a második té betűből sehogy sem sikerült há betűt csinálni! Nem is egyszer megpróbáltam! – a fejsze fokával kaparta az avart.

– Ne haragudj – mondtam –, én régen nem láttam a padodat.

– Összetöröm! – szólt hangosan.

– Mit?

– Azt a padot! Hogy a fene egye meg! – ültünk a csöndben, újra ő szólalt meg: – Ott jó tanuló voltam.

– Hol?

– Szepezden, a Balaton mellett van. Ott laktunk. Tudok ám úszni, horgászni, csónakázni is. Majd megtanítalak, jó? – hadarta, már talán nem is akart erről a témáról beszélni, de engem birizgált még egy-két dolog.

– Aztán mi volt?

– Mikor?

– Amikor elment az édesapád.

– Aztán? Elment anya is. Engem bezárt, a szomszédok jöttek be másnap az ablakon… – megint elhallgatott, és nagy szusszal mondta: – Azután meg elvittek intézetbe. Ott voltam fél évig. Akkor eljött értem anya, és ideutaztunk nemsokára Károly bácsival… Hát ez az.

– Én nem akartam…

Legyintett, majd megköpte a kezét, és újra nekiállt a fejszével dolgozni. De előbb lement egy kalapácsért, és szeggel megékelte a nyelét.

Sokáig némán néztem, ahogy dolgozik. Gyulus erős fiú volt. Talán mindegyikünknél erősebb lehet – tűnődtem, amint néztem erőteljes csapásait. A fa is elég gyorsan feladta a küzdelmet. Rövidesen meghajlott, majd nagy reccsenéssel kidőlt. Helyén nagyobb napsugárnyaláb vágott arcunkba.

– Vigyázz! – kiáltotta Gyula, de én már akkor elugrottam onnét.

– Gyorsan ment – mondtam, és hunyorogtam a betörő fénytől.

– Gyorsan… – felállt, megtörölte a homlokát. – Akarsz segíteni?

– Hát persze!

– Menj be a kisfejszéért, legallyazzuk, aztán elfűrészeljük.

Amíg bementem a fedezékbe, tűnődtem. Melegség járt át. Gyulával minden olyan volt, ahogy titokban eddig is elképzeltem. Az a helyesírás még motoszkált bennem, de egyre halványabban. Eszembe jutott az az óra, amikor az osztálygyűlés volt. Remekül viselkedett az oszi meg a diri is. Az oszi megkérdezte, hogy ez az osztály vagy az őrs ügye? Mondtuk, hogy az őrsé. Ekkor az osztály többi tagja hazamehetett, csak Levi maradt ott rajtunk kívül, mert tanúskodott, és az én őrsömbe került. Már-már fölálltam, hogy megmondjam, Levente nemrég azt mondta, nem akar „ezek közé" kerülni. De aztán mégis ülve maradtam, hiszen az oszi bejelentette: az igazgató úr elintézte az ablakügyet már régen, azzal, hogy véletlen volt, és megcsináltatta. Éppen ezért az őrs tartozik neki 17 forint ötven fillérrel. Ezt majd meg kell adni a dirinek az őrs pénztárából. Azonnal meg is adtuk, hiszen a vasgyűjtés végén több mint háromszáz forintunk volt.

– Hol jártál?... – kérdezte Gyulus, mert amire visszaértem, már nem is volt ág a ledöntött akácon.

– Gondolkoztam.

– Miről? – kíváncsian várt, fejszéjére támaszkodott.

– Hát... a nád meggyújtásáról – vágtam ki, pedig egy másodperccel korábban nem is ezt akartam mondani. Sebaj, úgyis meg kellett kérdezni. Gyulus arca elkomorodott, de azután látta, hogy én barátian kérdezem, meg-

enyhült.

– Nem volt nagy tűz – mondta.

– Nem.

– Csak úgy látszott… Másnap… – elharapta a szót.

– Te is kimentél? Mert én Leventével… – most ő vágott közbe:

– Láttam! Kerülővel mentem, amikor megláttam a nyomaitokat, és elbújtam a nádban.

– Miért nem jöttél elő?

– Csak – vonta meg a vállát –, no gyere, fűrészeljük el.

Némán mentem mögötte. De legszívesebben azonnal megkérdeztem volna az ablakügyet is, azonban valami belül visszatartott. Eszembe jutott, a fiúk végül megmondták az oszinak, hogy azt írtam, én dobtam be az ablakot. Az oszi nagyot nézett, csóválta a fejét, és megkérdezte, miért állítom ezt? Mondtam, én is bedobhattam véletlenül, éppen úgy, mint akárki! Ekkor süvített közbe Hocci, azt kiáltotta, hogy mindenki tudja az igazat, az ablakot Tóth Gyula dobta be. Én kijelentettem, hogy nem igaz! Hocci haragszik rá, azért mondja. Ebből nagy vita lett, amit az oszi, ó az oszi, megint irtó bölcs volt, azzal zárt le: ne bántsátok Mucurt, mert úgyis ő az őrsvezető megint, és bizonyosan oka van rá, hogy így viselkedjen. „Oka van rá!” Persze hogy volt. Nem akartam, hogy kiderüljön Gyulus bűnössége.

Húztuk a fűrészt. Elég nehéz volt a nyers akácot elfűrészelni, bár igazán nem lehetett vastagnak mondani a ledöntött fatörzset.

– Ne kapkodj! – szólt Gyulus, és ezután egyenletesebben húztuk a fűrészt. Nekem állandóan a nyelvemen volt a lucázás éjszakája meg az ablakbedobás, de még vissza tudtam tartani magamban. Újra felidéztem azt a téli őrsi gyűlést. Levente mellém állt, amikor azt mondtam, hogy nem is volt olyan nagy tűz, ez igaz. Ő is alig látott a nyomaiból valamit másnap. Én is mondtam, hogy azért ijedtünk meg annyira, mert sötét volt már, és azt hittük körülfog bennünket a tűz. Persze itt megint akadt ellentmondó, de ezt a dolgot is lezártuk. Végül az volt az őrs „büntetése", amiről már szó esett, hogy össze kellett gyűjteni, és leírni valamennyi lucázó és köszöntő szöveget, amit csak tudtunk. Szölke nem győzte a viszketését csöndben tartani, megkérdezte, hogy disznóságot is bele lehet írni? Az oszi először nem felelt, de azután azt mondta, mindent bele lehet írni, de akinél kiderül, hogy a saját szakállára írt a szövegbe valamit, azt alaposan megbillenti, legyen az akármilyen „szölke fiú". Ezen nagyot nevettünk, és Szölke vörösen ült le, még a fejét is lesúnyta. Hocci hangosan röhögött.

Elfűrészeltük a fát. Lett három darab, csaknem két méteres rönkünk. Átvittük az árokhoz, és befedtük most már teljesen ezt a kiszögellést. Amikor végeztünk, Gyulus váratlanul megkérdezte :

– Dohányzol?

Meglepődve néztem rá, aztán ráztam a fejemet.

– Nem, de már szívtam.

– Hát akkor?

– Rosszul lettem. Azóta a füstjét sem bírom.

– Gyönge legény vagy te, Mucur! – ez volt az első olyan megjegyzése, ami bántó volt, ami az utcai, a verekedős Gyulusra emlékeztette. Nem bírtam tovább.

– Te ezt tartod bátorságnak? – nem hagytam, hogy szóljon, bár nem is tudott volna, éppen rágyújtott a zsebéből előkotort, gyűrt cigarettára. – Meg azt, hogy éjszaka, sunyin, mások háta mögül, bedobod az ablakot! – végre kimondtam hát, és fel is álltam. Gyulus is felugrott a tuskóról, és mondani akart valamit, de a füst a torkára ment, és köhögésbe fúlt a szava. Annyira köhögött, hogy egészen elkékült. Kijöttek a könnyei. Én is megijedtem, hogy megfullad. Legörbült a földre, odaugrottam hozzá, és ütögettem a hátát, de csak tátogott, hörgött, és eltelt öt perc is, amire megcsillapodott teljesen. De a cigarettát még mindig ott szorongatta a kezében, sőt szippantott egyet, de újra rákezdte a köhögést, ha nem is olyan erősen, mint az előbb. Mérges voltam. Mit makacskodik? – Na, Gyulus, levizsgáztál! – szóltam, és elindultam le a dombon. Szoktam én ilyesmit mondani, ezért tartottak néha gőgösnek, meg azt is kiabálták, hogy megjátszom a felnőttet. Pedig nem akartam én semmit se megjátszani.

– Várj! – kiáltott utánam Gyulus, és azonnal visszafordultam. Állt és mutatta: – Eldobtam azt a rothadtat! – Majd odajött: – Mutatok neked még valamit, Mucur, gyere!

– Így hagyunk mindent?

– Így hát. Nem jár ide a kutya se. Gyere csak utánam.

Lementünk a kis szakadék felé. Gyulus ügyesen csúszott a meredek homokfalon olykor métereket is. Én utána, és igyekeztem nem lemaradni. Így közelítve átvágtunk az igricei erdőhöz. Megint győztem, lüktetett bennem az ujjongás, de nem mutattam volna a világért sem.

– Hova megyünk? – kérdeztem.

– Gyere csak!

Mentem utána, mert talán megbántottam, amikor az ablakbedobást emlegettem. Lehet, hogy nem ő volt? Akkor utána tiltakozott volna, tűnődtem törtetés közben. De most meg úgy tesz, mintha nem is vádoltam volna semmivel. Pedig ezt a dolgot nekem kell elintézni, hiszen én vállaltam, én erősködtem Gyulus ártatlansága mellett.

Átvágtunk az öregerdőn. Itt nagy cserfák, tölgyfák, bükkfák, gyertyánok álltak egymástól tisztes távolban. Némelyik koronája alatt elfért volna több ház is. Gyakran léptünk makkra, gubacsra. A bokros részből nyulak serkentek föl, és vágtak neki a tisztásoknak. Kis lejtőn szaladtunk le. Itt volt a régi csordakút. Gémje mozdulatlanul állt, most nem használták. Újra elértük a patakot. A partján csádé halmok, ölfa-rakások sora állt. Azt hittem itt akar mutatni valamit Gyulus, de nem. Még balra fordultunk az öregerdő sarka felé, ott túl a kis halmon már az egyik újerdő következett. Csupa vékony fából állt. Olyan sűrű volt, hogy méterekre alig lehetett látni benne.

– A kis erdőbe megyünk? – szóltam Gyulus után, mert már jó pár lépéssel megelőzött, annyira sietett. Er-

refelé vizenyős volt még a rét. Vigyázni kellett, nehogy a cipőnkbe folyjon a víz. Végre egy magányosan álló fánál megtorpant Gyulus.

– Ez az!

Néztem rá, és nem értettem a dolgot.

– Mi van itt?

– Látod azt a vastag ágcsonkot? – kérdezte, és a fa törzsére mutatott.

– Igen.

– Most nézz jobbra föléje.

– Nézek.

– Mit látsz?

– Talán odú lehet.

– Az hát! Baglyoké – mondta, és máris megpróbált a göcsörtös törzsön felkapaszkodni. Sikerült is neki. Egy perc múlva már a csonka ágat fogta, és benyúlt az odúba. Hirtelen kikapta a kezét. – Azanyádat! Itt van az öreg! – újra benyúlt, de most is kirántotta a kezét. – Kivegyem? – nézett le rám.

– Nem kell.

– Neked adom.

– Nem kell, hátha tojásokon ül.

– Az lehet, bár még korai – Gyulus nem is erőltette tovább a dolgot, lemászott. – Tudok ám még sok fészket. Mókus odút is. Mutassak?

– Majd máskor, már haza kell mennem – mondtam.

– Jó, majd máskor. – Csodáltam, hogy azonnal beleegyezett. De a köhögés után mintha megcsendesedett volna.

Elindultunk az erdei úton hazafelé. Itt már többen is jártak, mert dűlőútba torkollott. Állandóan arra gondoltam, hogy bármikor felbukkanhat valamelyik fiú, és mit mond? Mit mondana? Ezek után nekem kell elmondanom mindent. De hogyan? Az ablakügyet még nem tisztáztuk. Anélkül pedig nem lehet semmit se mondani. Holott már elképzeltem, hogyan lepem meg a fiúkat a lövészárokkal, amit Gyulus tett rendbe, és hogyan békítem ki őket, megkérem, legyen a csapat tagja. Biztosan örül neki.

Poroszkáltunk hazafelé. Még egy kanyar az erdő alatt és meglátjuk a templom tornyát, a szánkózó dombot. Jobbra néztem. Túl az erdő kitüremkedésén még látszott a Kányadomb. Tetején a sűrű akácos olyannak tűnt, mintha erős szálú haja lenne a dombnak. A dzsungel pedig, mint valami dús, zöld sörény húzódott le a völgybe hosszan. Egy helyütt megvillant a szakadék homokos arca. Sárga foltnak látszott innét. Akárhogyan is lesz tovább, ez váratlanul jó délután volt. Boldogság fogott el.

Gyulus hirtelen megállt, és felém fordult.

– Az intézetben kezdtem cigarettázni. Ott nagyon tiltják, de titokban mindenki dohányzik. Aki nem szív, azt megverik a többiek, mert félnek, hogy elárulja őket.

– Téged is megvertek?

– Akartak, de én mindjárt...

Közbevágtam:

– ...felkaptál valamit, és zsuppsz!

– Úgy van! Honnét tudod? – fürkészett.

– Ismerlek.

– Ismersz? – hallgatott kicsit, aztán azt mondta: – Különös srác vagy te, Mucur!

– Fenét! – mondtam. Mi mást szólhat ilyenkor az ember?

Megint némán poroszkáltunk. Odaértünk a templomdomb alá. Átmentünk a bürün, de a karfájánál megálltunk, nekitámaszkodtunk, és néztük a vizet.

– Vannak ebben halak? – kérdezte Gyulus.

– Nem tudom. Én még sose láttam.

– Aprók lehetnek, azért. Én szoktam ám horgászni, de itt még nem került rá sor.

– Hol szoktál?

– A Balatonban. Fogtam már pontyot is, pedig azt nehéz.

– Mekkorát?

– Ekkorát a! – mutatta a kezével.

– Az igen nagy – mondtam. – A Principálisban lehetnek ekkorák.

Elindultunk föl a dombon. Még száz méter és a faluban leszünk. Késő délutánra jár. Ma nem kapok ki, ha el is kések, nagymama kiment a szőlőbe. A nagypapa meg nem szól. A domb tetején Gyulus megállt.

– Az ablakot nem akartam ám – mondta csöndesen, és az erdőt nézte, meg a sötétbe hajló Kányadombot.

– Gondoltam.

Rám nézett, és elindult a szűk ösvényen, ami a templom mellett egyenesen a főtérre vezetett. Az iskola is itt volt, de emeletes tömbjét eltakarták a hátsó udvarban levő fák. Így csak akkor bukkant fölénk, amikor egészen melléje értünk. Itt újra megállt Gyulus.

– Levente elmondott mindent arról a gyűlésről. – Amikor bólintottam, kezet nyújtott: – Szevasz!

– Szevasz! – fogadtam el boldogan a kezét. Annak örültem igazán, hogy nem hiába bíztam Gyulusban. De belém vágott az izgalom is, hogyan lesz tovább? Hogyan fogadják a fiúk? Mert most már bizonyos, hogy nem térhetek ki a bemutatás elől, most már azt is meg kell mon-

danom nekik, hogy éppen úgy a barátom, akárcsak ők. Néztem utána. Már eltűnt a bolt mögött. Én pedig töprengve indultam Martin Lacihoz, őt könnyen megnyerem. Utána Ernő következik. Mert úgy gondoltam, egyenkint kell megnyerni a fiúkat először, legalább félig, azután majd együttesen jobban sikerül a barátkozás. De hát erre azon a napon nem került sor. Nem találtam otthon sem Martin Lacit, sem Ernőt. Másnapra meg elmúlt a bátorságom. Így maradt el ez a dolog mostanra. Itt állok Martin Laciék kapujában, és a legszívesebben visszafordulnék, bár igazán nehéz dió majd Ernő lesz, nem szólva Hocciról és Szölkéről.

II.

– Szevasz! – Laci fát aprított hátul, a lécből készült fáskamra előtt. Már a kapunál meghallottam a jellegzetes csattogó hangot.

– Szevasz, Mucur.

– Segítsek? – szerettem fát aprítani. A nagy fűrészelt darabokat deszkaszerű hasábokra szeltem, azután azokat gyorsan földaraboltam. Ezt a tudományomat még nagyanya is méltányolta. Mondta, ha más nem is, de jó favágó még lehet belőlem.

– Nem kell, mindjárt végzek.

Leültem egy szabad tuskóra, vártam, hogy majd Laci megkérdezi, miért jöttem. De mégsem így lett, mert nyílt az utcai kisajtó, és Ernő tűnt föl a ház sarka mellett.

– Szevasztok!

– Szevasz!

– Szevasz! – Laci éppen végzett. – Gyere, hordjuk be a fát – mondtam Ernőnek, és egy hirtelen ötlettel hozzátettem: – Azután mutatok nektek valami nagyon érdekeset!

– Ernő gyanakodva nézett, Laci sem titkolta meglepetését. Ő is azt hitte, ugratom, hiszen már percek óta itt vagyok, és neki nem szóltam egy szót sem.

– Mi a csuda? – mondta, és ezúttal egy kis sértődöttség is volt a hangjában.

– Fiúk, becsszóra mondom, kettőtökhöz indultam. Azért nem szóltam neked még – néztem Lacira –, mert nem tudtam, hogyan kezdjem el a dolgot.

– Nézd csak, hogy titokzatoskodik! – fintorgott Ernő is.

– Ne szamárkodjatok! Tiétek az összes indiánkönyvem, ha becsaplak benneteket. Tiétek, na! Becsszóra! – mondtam még egyszer, mert bosszantott, hogy ennyire értetlenkednek.

– Jó – szólt Martin Laci. – Hordjuk be a fát, és mehetünk.

– Nem bánom – egyezett bele Ernő is. – De nekem is van valami titkom!

– Azt mindjárt gondoltam – csúszott ki a számon. Ernő megtorpant, és odavágta a fát.

A mindenit, ezt jól elszúrtam. Mert mindig jár a szám, azzal elindult az utca felé.

– Menj utána, Laci. Hallod, menj utána! Kérlek…

– Jó, de mit mondjak neki?

– Mondd azt, hogy … – tétováztam. – Mondd azt, hogy az indiáncsapat vigvamjait nézzük meg. Készen vannak! – hadartam.

– Ne hülyülj! – Laci is gyanakodott.

– Ez nem vicc! Ezért jöttem át! No, szaladj! – végre elindult. Még csak most kattant az utcai ajtó zárja. Elérheti Ernőt, aki ilyenkor különben sem nagy sietséggel szokott elvonulni. De erről a jelenetről se mondott le, ha csak lehetett.

Rövidesen újra ott álltunk az erdőre néző géppuskafészek peremén. Mind a ketten elámultak a hosszú lövészárok-rendszer láttán. Izgatottan ugráltak, mutogattak. Ernő ki is osztotta a rangokat. Ő lesz mégiscsak az indián főnök, Laci a varázsló, és én leszek a nagy fehér vadász, az indánok jó barátja. Már láttam, hogy mégis kikapok ma, mert ezek itt ketten addig lelkendeznek, amíg csak látni lehet valamit. S ha csak akkor indulunk el, amikor már a nap lebukott a Principálison túl húzódó dombsor mögé, akkor későn érünk haza. De hát ezt meg kellett kockáztatni. Szép idő volt egész nap, nagyanya sokáig tudott dolgozni, és bizonyosan nem jön haza korán, nyugtattam meg magamat. De most már bele kellett vágni a dologba. Kapóra jött, hogy Ernő ujjongva rohant be a fedezékbe, és ki akarta próbálni a csúzlikat. Mert mondanom sem kell, Gyulus nagy halom murai kavicsot is összehalmozott muníciónak.

– Ne bántsd azt a csúzlit! – szóltam rá.

– Miért? Nem arra való, hogy…

Bedobtam a nevet, váratlanul, ahogy szoktam, és most sem maradt el a hatás:

– Ez a csúzli Tóth Gyulusé!

– Micsoda?

– Mit mondasz? Tóthé?… – néztek rám bambán.

– Igen, amit itt láttok, az mind Gyulusé.

Ernő tért először magához, és rögtön meg is találta a szokott hangját:

– Úúúgy, szóval Gyulus? Hallod, Laci? Mucurnak már Gyulus!

– Az – mondtam határozottan.

– Nézd csak! Nem is tagadja!

Láttam, hogy újra támadnom kell, határozottan, pontosan.

– Miért tagadnám? Ezért hívtalak ide benneteket!

– Ezért? – Laci még csak ennyit tudott szólni, Ernő annál többet.

– Tudtam! Tudtam! – és elvonulni készült, de én már kiabáltam.

– Mit gondoltok, miért hívtalak ide éppen titeket? Éppen azokat, akik az indiáncsapat vezetői lesznek, mert azt hittem, okosabbak is a többieknél! Olyanok, akikre lehet számítani, de hiába! Úgy látszik, rosszul gondoltam! – legyintettem.

– Ne kiabálj, Mucur! – mondta Laci végre, de Ernő is megtorpant annak a fának a kiálló törzsénél, ahonnét Gyulus utoljára vágta ki az akácot. Ez megint kapóra jött,

tovább kiabáltam:

– Mit gondolsz, mit gondoltok, azt a fát is ki vágta ki? Éppen a szemem láttára, és ki fedte be az ágyúállást? Talán az angyalok? Talán Hocci meg Szölke? Ők azalatt gomboztak! Ki tett itt valamit az indiáncsapatért? Tarr Árpi meg Gyulus! – Kissé enyhültebben tettem hozzá: – Na, meg ti is, Ernő titkosírást csinált, totemet is ígért…

– Már megvan! – szólt közbe.

– Nahát, Laci is… – enyhültem meg végleg. – Ti is tettetek, akkor hát, miért vagytok fölháborodva?

– De hát Gyulus… – kezdte Laci.

– Mi de hát? – újra támadtam. – Bedobta az ablakot, de megbánta. Azért csinálta nektek, az őrsnek, a csapatnak, hogy azt jóvá tegye. Mert nem akart rosszat! Így sikerült.

– Jó, jó, minek annyit kiabálni! – mondta végre Ernő, és ebből láttam, hogy ez a dolog kettőjükkel rendben lesz. Akkor mehetünk is haza, gondoltam, de rám is várt még meglepetés. Fütty hangzott alulról.

– Halljátok? – mondta Laci, és füleltünk. A fütty megismétlődött. Lecsörtettünk a domb peremére, a szakadék fölé. Mivel a domb nyugatra esett az országúttól, ami a faluba vezetett, az már árnyékban volt. De azért jól lehetett látni, hogy egy fiú integet az út széléről.

– A Levente az! – szólt csodálkozva Ernő. – Hogy kerül ide?

Integettünk, kiabáltunk neki:

– Hahó! Hahó! Gyere föl!

Gyorsan feljött, nem is kerülővel, hanem a szakadék enyhébb falán, gyökerekbe, fákba kapaszkodva, ügyesen. Nemsokára lihegve előttünk állt.

– Szevasztok! – verte le nadrágjáról a földet, homokot.

– Hogyan kerülsz ide? – estünk neki. Kiszaladt a futballpályára, ott se talált bennünket. Ekkor jutott eszébe az ötlet.

– Ilyen gyorsan ideértél?

– Kerékpárral vagyok, csak eldugtam egy bokorban odébb – felelte Ernőnek. – Meg aztán ismerős vagyok én itt! – mondta büszkén, és elmesélte téli szánkós kalandunkat, persze először megkérdezte, hogy beleegyezem-e? A fiúk értették már a Gyulussal való régebbi kapcsolatot. De azon meg Levi lepődött meg, hogy mindezt itt Gyulus csinálta. – Én sokszor találkoztam vele, de erről nem szólt egy szót sem! – mondta csodálkozva.

– Na, látjátok! – kiáltottam, és nem is titkoltam győzelmemet. – Ilyen fiú a Gyulus!

– Csak buta! – fitymálta Ernő.

– Dehogy az – védte Levi –, inkább elvadult.

– Ezt meg ki mondta? – gúnyolódott Ernő, de Levi ma nagyon jó szövetségesnek bizonyult.

– Anyu, ő ért hozzá, tanult pszichológiát! – vágta ki, és ez ellen Ernő sem tiltakozott. De még ez sem volt minden. Amikor Levi körülnézett és meglátta az ormótlan vasszegeket, mindenféle vasalási tartozékokat, fölkiáltott: – Akkor még azt sem tudjátok, hogy… – valamennyien közbevágtunk:

– Mit? Mit?

– Micsodát?

– Hogy Gyulusból kovácsinas lesz!

– Kovácsinas?

Én is most kapcsoltam.

– Ő lesz az? Akkor azért titokzatoskodott Árpi – vetettem közbe, és elbeszéltem, hogy mit mondott. Levi bólogatott.

– Így van. Az a szándéka, hogy a hetediket és a nyolcadikat jövőre egyszerre végzi el. Mondta! – tette hozzá még. Ennek talán én örültem a legjobban. De Ernő megint akadékoskodott:

– Ezt csak jó tanulónak engedélyezik.

– Az volt! – mondtam.

– Honnét tudod?

Ezúttal Levente válaszolt Ernőnek helyettem.

– Mutatta az értesítőjét. Jó tanuló volt… – nem jutott eszébe a falu neve.

– Szepezden – mondtam ki.

– Igen, Balatonszepezden. És a diri megígérte, hogy engedélyezi, mert akkor a nyárhoz egy évre már beállhat inasnak – egy szuszra hadarta ezt a fehér arcú fiú, és ragyogott. De még nála is jobban ragyogtam én, mert az indián élet első nagy győzelmét megszereztem, ez nem vitás. Csak Ernő nem hagyta magát.

– De mi lesz Gyulus a csapatban? – nézett ránk, és valóban egy pillanatig én sem tudtam felelni, de aztán erre is válaszoltam:

– Ő lesz az utolsó mohikán!

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Fazekas László
Műszaki vezető: Gonda Pál
Képszerkesztő: Moldova Zsuzsa
Műszaki szerkesztő: Wagner Orsolya
11 800 példány, 10,4 (A/5) ív, MSZ 5601 – 59
69/1312. Franklin Nyomda, Budapest. Felelős: Vértes Ferenc
A borítót az Offset Nyomda készítette
IF 1095–f–7072

KISS DÉNES

Tizenöt éves kora óta ír verseket. Két verskötete jelent meg, a harmadik most van előkészületben a Szépirodalmi Kiadónál. Ebben az ifjúsági regényében saját gyerekkori emlékeit eleveníti fel, arról ad képet, milyen volt az ő nemzedékének gyerekkora, ifjúsága. A második világháború utáni évek tíz-egynéhány évesei ma már apákká lettek, gyerekéveik eseményei, színei, hangulatai a mai gyerekeknek — már történelem.

KÁNYADOMBI INDIÁNOK

„Hősei gyermekkorom igazi barátai. Magam is nagyon örültem, amikor újra láttam arcukat, újra hallottam szavaikat, és ráismerhettem mozdulataikra, amelyek már-már elvesztek a múló évek ködében. Eddig nem is sejtettem, hogy mennyire elevenen hordozom őket magamban. Ahogy jó pajtásait nem feledheti el az ember, nem felejti el a közös izgalmakat, az alkonyatba vesző játékokat, a csaták nemegyszer igazi kockázatait. Amit elmondok, igaz volt, bár nem minden történt szó szerint így. Pajtásaim nevét is megváltoztattam, olykor a dűlők, utak nevét is, de egyvalamit sehol sem tudtam volna megváltoztatni: az ifjúság feledhetetlen csodáit, azokat az izgalmakat, amelyek most lapról lapra végigkísérik fiatal olvasóimat" – írja a szerző. A regény olvasói most átélhetik mindazt, amit a kányadombi indiánok néha vacogások, torokszorító ijedelmek között átéltek.

Móra Ferenc Könyvkiadó

NEKED ÍRTÁK, RÓLAD SZÓL – A TE KÖNYVED A SIRÁLY!